

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Ελληνίδες YouTubers μιλούν για το #metoo

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αθηνά- Αναστασία Α. Χριστοδούλου

Αθήνα, 2023

Τριμελής Επιτροπή

Ιωάννα Βώβου Αν. Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπουσα)

Μάρθα Μιχαηλίδου Επ. Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου

Μαριάννα Ψύλλα Αν. Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Abstract.....	4
Εισαγωγή.....	5
Μεθοδολογία.....	6
Κεφάλαιο 1.....	8
1.1. Η αρχή του κινήματος #metoo.....	8
1.2. Βία κατά των γυναικών και δημόσιος λόγος.....	9
1.3. Το νέο επικοινωνιακό παράδειγμα.....	10
1.4. Η δύναμη των Hashtags.....	11
1.5. Εντάσσοντας το YouTube στη σύγχρονη εποχή.....	12
1.6. Η επιρροή των YouTubers.....	14
Κεφάλαιο 2.....	15
2.1. Μελετώντας Ελληνίδες YouTubers – Βενετία Καμάρα.....	15
2.2. Μελετώντας Ελληνίδες YouTubers – Μαίρη Συνατσάκη(Mairiboo).....	28
2.3. Μελετώντας Ελληνίδες YouTubers – Σοφία Μουτίδου.....	43
2.4. Σύγκριση και σύνθεση θεματικών αξόνων των τριών YouTubers	49
Συμπεράσματα.....	56
Επίλογος.....	61
Παράρτημα.....	62
Βιβλιογραφία.....	68

Περίληψη

Στην παρούσα διπλωματική εργασία θα επιχειρηθεί να αναλυθεί και να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο οι Ελληνίδες παραγωγοί περιεχομένου στο YouTube μιλούν και εκφράζονται σε σχέση με το #metoo. Πρόκειται για το ελληνικό metoo, δηλαδή για το κίνημα στο οποίο οι γυναίκες που έχουν υποστεί οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης, βρίσκουν το θάρρος και μιλούν γι' αυτό, φανερώνουν το δράστη που τους κακοποίησε και πλέον δε φοβούνται καθώς συσπειρώνονται και δρουν μαζικά. Οι YouTubers που επιλέχθηκαν είναι η Βενετία Καμάρα, η Μαίρη Συνατσάκη και η Σοφία Μουτίδου και πρόκειται για τρεις γυναίκες με μεγάλο κοινό ακολούθων και με ενεργή συμμετοχή σε ό,τι έχει να κάνει με τα κοινωνικά θέματα ιδιαίτερα με τη βία κατά των γυναικών. Αναλύεται ο τρόπος και το περιεχόμενο των βίντεο που δημοσιεύουν και τα σχόλια τα οποία αποσπούν από το κοινό. Οι YouTubers φαίνεται πως έχουν την άνεση και την ευχέρεια να μιλούν ανοιχτά για το συγκεκριμένο θέμα, σε πολλές περιπτώσεις ωστόσο φαίνεται μια συστολή ή ο φόβος μιας και έχουν δεχθεί πολλές φορές αρνητικά και απειλητικά σχόλια. Έχουν την άνεση να μιλήσουν ανοιχτά, να κινητοποιήσουν τον κόσμο και να δώσουν θάρρος στις γυναίκες που έχουν βιώσει ή βιώνουν τακτικά σεξουαλική παρενόχληση ή οποιαδήποτε κακοποιητική συμπεριφορά να μιλήσουν ανοιχτά γι' αυτό.

Λέξεις- Κλειδιά: #metoo, YouTube, YouTubers, σεξουαλική παρενόχληση, έμφυλη βία, δημόσιος λόγος

Abstract

At this thesis I will try to analyze and show the way that Greek YouTubers talk about the #metoo. It is about the #metoo movement in Greece, the movement in which women that have experienced sexual harassment or any other kind of abuse, motivate themselves and talk about it loudly, show their perpetrator and they are not anymore to get together and act collectively. YouTubers that I chose to include in my thesis are Venetia Kamara, Mary Sinatsaki and Sophia Moutidou. All of them are women with a great number of followers and are very active about social issues, specifically with the violent behaviors against women. At this thesis I analyze the way and the content of them video and the comments of the viewers above them as well. YouTubers seem to feel free to talk about this topic though at some cases they seem

to feel scared as they have received many threaten comments. The want to talk openly, to motivate people and encourage other women that have experienced such behaviors to talk about what happened.

Keywords: #metoo, YouTubers, sexual harassment, intersex violence, public discourse

Εισαγωγή

Από τα μέσα της πανδημίας και μετά, η ελληνική κοινωνία έχει έρθει αντιμέτωπη με ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο που εκ τότε παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Το ελληνικό #metoo που αφορά στην εκδήλωση έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Από τις αρχές του 2021 και με αφορμή τη δήλωση της Σοφίας Μπεκατώρου για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη στον χώρο του αθλητισμού όταν ήταν μόλις 19 ετών, δημιουργήθηκε ένα μεγάλο κύμα συμπαράστασης αλλά και απαντών δηλώσεων, επώνυμων και μη, θυμάτων που έχουν υποστεί παρόμοια περιστατικά βίας σε καλλιτεχνικούς -και όχι μόνο- χώρους. Το κίνημα #metoo έχει τις ρίζες του πολλά χρόνια πριν, στην Αμερική όταν, η Alyssa Milano με ένα post στο Twitter κατονόμασε τον θύτη της και ενθάρρυνε τις γυναίκες που έχουν υποστεί κάτι παρόμοιο να δηλώσουν στα προφίλ τους #metoo με το συγκεκριμένο hashtag. Η διάδοση του hashtag ήταν ακαριαία και μέχρι σήμερα το #metoo έχει γίνει ένα παγκόσμιο κίνημα προστασίας των γυναικών που πέφτουν θύματα έμφυλης βίας. (Συλλογικό, #MeToo: Women Speak Out Against Sexual Assault , 2019). «Ήταν η τέλεια καταιγίδα αυτό που συνέβη και νιώθω πραγματικά ευλογημένη που ήμουν εγώ ο αγγελιοφόρος. Είναι πολύ ιδιαίτερο, ίσως το καλύτερο πράγμα που έχω νιώσει. Νομίζω ότι το γεγονός ότι μετατράπηκε σε αληθινό κίνημα ήταν έκπληξη. Δεν ήταν ποτέ αυτή η πρόθεσή μου», αναφέρει η Alyssa Milano σε δήλωσή της σχετικά με το κίνημα #metoo που ξέσπασε στην Αμερική με αφορμή το tweet της ίδιας. (Sayej, 2017)

Τα social media από την εμφάνισή τους έχουν τεράστια επιρροή στην κοινωνική ζωή των ανθρώπων και έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος της. Οι ευκολίες που προσφέρουν, βοηθούν στην άμεση virality ενός θέματος και αποτελούν το μέρος για δημόσιες συζητήσεις δια μέσου της οθόνης. Έτσι και το #metoo διαδόθηκε αμέσως και όλο και περισσότερος κόσμος πόσταρε και συζητούσε δημόσια για αυτό. Τα δημόσια πρόσωπα δεν έλειψαν από αυτό. Στην περίπτωση του ελληνικού #metoo ολοένα και περισσότερα γνωστά πρόσωπα της τηλεόρασης (Ζέτα Δούκα, Μαίρη Συνατσάκη, Κατερίνα Τσαβάλου, Άννα- Μαρία Βέλλη, κ.λπ) και όχι μόνο,

εκμεταλλεύτηκαν το βήμα και την ευρεία αποδοχή που έχουν τόσο στα social media όσο και στο YouTube προκειμένου να μιλήσουν ανοιχτά για τα περιστατικά βίας, να ανοίξουν συζητήσεις, να εκφραστούν και πολλές φορές να μοιραστούν παρεμφερείς ιστορίες βίας που έχουν ζήσει είτε οι ίδιοι είτε άτομα του κύκλου τους.

Όπως είναι αναμενόμενο, το μεγαλύτερο κύμα υποστήριξης προήλθε από γυναίκες οι οποίες είτε βρήκαν το θάρρος να εξομολογηθούν προσωπικές ιστορίες βίας είτε μίλησαν ανοιχτά για αυτό το φαινόμενο, κάτι που μέχρι πρότινος μπορούσε να θεωρηθεί ταμπού ή δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτό από τη μεγαλύτερη μερίδα του κόσμου.

Στη συνέχεια, θα αναλυθούν τα περιεχόμενα των κοινωνικών βίντεο τριών YouTubers που έχουν υψηλή αποδοχή από το ελληνικό κοινό. Θα μελετηθεί η φρασεολογία που χρησιμοποιούν καθώς και το λεξιλόγιο, τα επιχειρήματα και το ύφος τους κατά τη διάρκεια των βίντεο. Παράλληλα, θα εξετασθούν τα σχόλια που έχουν εκλάβει τα συγκεκριμένα βίντεο και πως αυτά έχουν μεταβληθεί με την πάροδο των ετών.

Μεθοδολογία

Η παρούσα έρευνα θα διεκπεραιωθεί με την ποιοτική μέθοδο και με τη περιγραφή περιεχομένου. Οι Youtubers που έχουν επιλεγεί προκειμένου να αναλυθεί το περιεχόμενο των βίντεο αλλά και των σχολίων που λαμβάνουν αυτά τα βίντεο, είναι η Βενετία Καμάρα, η Μαίρη Συνατσάκη και η Σοφία Μουτίδου. Επιπλέον, έχει διεξαχθεί συνέντευξη από τη Βενετία Καμάρα, η οποία θα έχει υποστηρικτικό ρόλο στην περιγραφή και την ανάλυση του περιεχομένου των βίντεο των τριών YouTubers.

Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε μικρό δείγμα είναι διότι στην περίπτωση που οι συνεντεύξεις ήταν πολλές, υπήρχε κίνδυνος να δημιουργηθεί μια χαοτική έρευνα που να μην έφτανε σε κάποιο σαφές συμπέρασμα. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει πως το μικρό δείγμα που έχει επιλεγεί στην παρούσα έρευνα, θα φτάσει σε ένα επαρκές συμπέρασμα.

Έχει διεξαχθεί σκόπιμη δειγματοληψία για την εκπόνηση της έρευνας καθώς το θέμα που προσεγγίζεται είναι πολύ συγκεκριμένο και επιδέχεται δείγμα από ένα μικρό και εξειδικευμένο μέρος του πληθυσμού. Στην σκόπιμη δειγματοληψία ο ερευνητής θέτει κάποια αυστηρά κριτήρια για την επιλογή του δείγματος το οποίο θα πρέπει να έχει άμεση σχέση με το ερευνητικό ερώτημα που τίθεται. Έτσι, ο ερευνητής στοχεύει και διαλέγει το δείγμα του,

έχοντας κατά νου το ερευνητικό ερώτημα και τους στόχους της έρευνας. Στην πλειονότητα των ποιοτικών ερευνών, γίνεται σκόπιμη δειγματοληψία. Η σκόπιμη δειγματοληψία δεν δίνει περιθώρια στον ερευνητή να βγάλει αυθαίρετα και γενικευμένα συμπεράσματα επί του θέματος και προς κάποιον πληθυσμό. Για την Hood(2007) η σκόπιμη δειγματοληψία χωρίζεται σε δύο κατηγορίες. Στην *a priori* σκόπιμη δειγματοληψία και στις ενδεχομενικές δειγματοληπτικές προσεγγίσεις. Στην πρώτη περίπτωση με την *a priori* σκόπιμη δειγματοληψία τα κριτήρια με τα οποία θα επιλεγούν οι συμμετέχοντες τίθενται εξ' αρχής και με βάση αυτά ορίζεται όλο το δείγμα που θα επιλεγεί, χωρίς καμία απολύτως απόκλιση, προσθήκη ή αφαίρεση. Από την άλλη πλευρά μια σκόπιμη δειγματολογική προσέγγιση ενέχει ενδεχομενικό χαρακτήρα όταν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια για την ανάλυση των δειγμάτων που λαμβάνονται, αλλά αυτά διαμορφώνονται κατά τη διάρκεια εκπόνησης της έρευνας. (Bryman, 2017 σ.465)

Μιλώντας για τη συγκεκριμένη έρευνα, το δείγμα θα ληφθεί με βάση τη θεωρία της σκόπιμης δειγματοληψίας. Στόχος είναι να αναλυθεί και να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο οι γυναίκες YouTubers στην Ελλάδα, μιλούν ανοιχτά, εκφράζουν την προσωπική τους άποψη ή μοιράζονται σχετικά με όσα έχουν να κάνουν με την γυναικεία κακοποίηση σε κάθε της μορφή. Η σκόπιμη δειγματοληψία έγκειται στο γεγονός ότι το θέμα που έχει επιλεγεί προς ανάλυση «Ελληνίδες YouTubers μιλούν για το *metoo*», καταδεικνύει από μόνο του την ανάγκη για αυτού του είδους την προσέγγιση. Πρόκειται για γυναίκες που έχουν βήμα στον δημόσιο λόγο του YouTube. Επίσης, το περιεχόμενό τους, μεταξύ άλλων περιλαμβάνει θέματα κοινωνικού χαρακτήρα και πιο συγκεκριμένα, θέματα που αφορούν την κακοποίηση ενάντια των γυναικών.

Στην έρευνα θα μελετηθούν και τα βίντεο αλλά και γενικότερα το περιεχόμενο των συγκεκριμένων προσωπικοτήτων, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (στο εξής ΜΚΔ) καθώς και τα σχόλια που λαμβάνουν κάτω από τα βίντεο. Τα ΜΚΔ έχουν άμεση σχέση με το περιεχόμενο που βρίσκεται στο YouTube καθώς, στην πλειονότητά τους, οι YouTubers δημιουργούν περιεχόμενο με παρεμφερή θεματολογία στο Instagram και YouTube. Θα εξετασθούν οι θεματικοί άξονες αλλά και η φρασεολογία και το ύφος των ψηφιακών δημιουργιών σε σχέση με τα συγκεκριμένα βίντεο που αναλύουν.

Κεφάλαιο 1

1.1. Η αρχή του κινήματος #metoo

Ήταν το 1997, όταν μια έφηβη κοπέλα, ονόματι Heaven ακτιβίστρια εξομολογήθηκε στην ακτιβίστρια Tarana Burke ότι είχε πέσει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης από τον τότε σύντροφο της μητέρας της. Εννέα χρόνια αργότερα, το 2006, η Tarana Burke χρησιμοποίησε για πρώτη φορά την φράση «me too», δημιουργώντας το me too campaign θέλοντας να τονίσει και να βγάλει στην επιφάνεια τον ρατσισμό που βιώνουν οι μαύρες γυναίκες αλλά και τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις που δέχονται όλες οι γυναίκες ανά τον κόσμο. (Get to Know Us | History & Inception, n.d.) Στόχος της, να κάνει ολοένα και περισσότερες γυναίκες να μιλήσουν για τις κακοποιήσεις που έχουν υποστεί και να δώσει στον κόσμο να καταλάβει τη σημαντικότητα της σεξουαλικής κακοποίησης, μέσα από την ενσυναίσθηση. Ο κόσμος πρέπει να μάθει και να κατανοήσει συναισθηματικά την σοβαρότητα της κατάστασης, καθώς είναι ο μόνος τρόπος αυτό το κοινωνικό πρόβλημα να σταματήσει. Όσο μεγαλώνει η ενσυναίσθηση, τόσο πιο γρήγορα θα γιατρευτούν οι πληγές τόσων θυμάτων, τα οποία ζουν στο περιθώριο και στη σκιά της ντροπής και της απομόνωσης. Πάνω από είκοσι χρόνια πέρασαν και ακόμα δεν έχουν αλλάξει πολλά από τότε που ξεκίνησε η καμπάνια, ενώ λίγοι από τους θύτες έχουν τιμωρηθεί όπως τους αξίζει. Σαφώς, η αναγνώριση έχει γίνει μεγαλύτερη και πλέον ολοένα και περισσότερες γυναίκες έχουν το θάρρος της γνώμης τους, να μιλάνε για τις εμπειρίες κακοποίησης που έχουν βιώσει και να δείχνουν τους δράστες/θύτες.

Η 15^η Οκτωβρίου του 2017 ήταν η μέρα που το #metoo θα έμπαινε σε μια νέα εποχή και θα αποκτούσε άλλη δυναμική, παγκόσμια. Με αφορμή τα δημοσιεύματα των New York Times για τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις που δέχθηκαν γυναίκες από τον Harvey Weinstein, καθ' όλη τη διάρκεια των ετών της καριέρας του, η ηθοποιός Alyssa Milano, έκανε ένα tweet μέσα από το οποίο καλούσε τις γυναίκες να γίνουν μέρος μιας κοινότητας στην οποία κανείς δεν ήθελε να ανήκει, αλλά δυστυχώς πολλοί ήταν μέρος της. «If all the women who have been sexually harassed or assaulted wrote “Metoo” as a status, we might give people a sense of the magnitude of the problem». Μπορεί η Tarana Burke να έκανε την αρχή για την εμφάνιση του metoo κινήματος, όμως η κίνηση της Alyssa Milano μέσω ενός παντοδύναμου Μέσου Κοινωνικής Δικτύωσης, έγινε η αφορμή για να εξαπλωθεί το κίνημα σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου. Αυτό το tweet στάθηκε η κατάλληλη αφορμή για να ξεκινήσει η περίοδος μη ανοχής και ευρείας αναγνώρισης της σεξουαλικής παρενόχλησης, της βίας ενάντια στις

γυναίκες και τις έμφυλες διακρίσεις. Γυναίκες παγκοσμίως, ξεκίνησαν να δημοσιεύουν οι ίδιες τις προσωπικές του εμπειρίες και να καταδεικνύουν τα πρόσωπα των θυτών τους. Σύντομα, το κίνημα #metoo βρήκε παγκόσμια αποδοχή. Εξαπλώθηκε πάρα πολύ γρήγορα και στον Καναδά, όπου πήρε τεράστιες διαστάσεις και προτείνοντας να αλλάξει η νομοθεσία σχετικά με τις σεξουαλικές κακοποιήσεις και να γίνει πιο αυστηρή. (Lindgren, 2019, σ.420)

Η ευρεία, άμεση και παγκόσμια διάδοση του #metoo έφερε στην επιφάνεια βίαιες σεξουαλικές πράξεις και παρενοχλήσεις ενάντια των γυναικών, από πολλά επιφανή πρόσωπα όπως ηθοποιοί, σκηνοθέτες, δημοσιογράφοι, πολιτικοί κ.λπ. Φυσικά, πολλές ήταν και εξακολουθούν να είναι οι αντιδράσεις από δημόσια και όχι μόνο πρόσωπα τα οποία θέτουν στο τραπέζι το ζήτημα της αξιοπιστίας των δηλώσεων των θυμάτων αλλά και την ανάγκη να υπάρξει διαχωρισμός μεταξύ «απρεπούς αγγίγματος και βιασμού». Τέτοιου είδους αντιδράσεις έφεραν πολλαπλά αρνητικά σχόλια και απαντήσεις. Το ζήτημα είναι πως το κίνημα metoo, είναι εδώ για να αλλάξει τον κόσμο, και θα το κάνει.

Εκείνη τη στιγμή της διάδοσης του metoo κινήματος ήταν η στιγμή που η ιστορικός και συγγραφέας Barbara Berg αναφέρει ως «click moment», δηλαδή την κατάλληλη στιγμή κατά την οποία τα πράγματα θα αλλάξουν άρδην και καθώς γίνεται αυτή η αλλαγή, θα δημιουργηθεί το φαινόμενο της χιονοστιβάδας. «Όσο περισσότερες γυναίκες βλέπουμε να μιλάνε ανοιχτά, λέγοντας την αλήθεια τους έναντι στην εξουσία, τόσο περισσότερη υποστήριξη θα πρέπει να έχουν από εμάς για να βοηθηθούν κι άλλες γυναίκες να βρουν τη φωνή τους».

1.2. Βία κατά των γυναικών και δημόσιος λόγος

Ξεκινώντας, είναι χρήσιμο να ορίσουμε την έμφυλη βία και τις μορφές της. Πρόκειται για ένα δομικό φαινόμενο μιας κοινωνίας το οποίο εκδηλώνεται κατά κύριο λόγο από τους άνδρες ενάντια στις γυναίκες, ως αποτέλεσμα της επιθυμίας των πρώτων να επιβάλουν την εξουσία, τη δύναμη και τον έλεγχο στις δεύτερες. Η βία παίρνει διάφορες μορφές και μπορεί να είναι λεκτική, σωματική, σεξουαλική παρενόχληση, σεξουαλική εκμετάλλευση, οικονομική, εξαναγκασμός, ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων, stalking και φυσικά η γυναικοκτονία. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως η παρουσία της λέξης «γυναικοκτονία» στον δημόσιο λόγο παίζει πολύ σημαντικό ρόλο ως προς την αποδοχή της ως έννοια. Οι λέξεις φέρουν μέσα τους μια ιδεολογία. Τόσο στον δημόσιο όσο και στον δημοσιογραφικό λόγο, όταν πρόκειται

να γίνει αναφορά στη δολοφονία μιας γυναίκας, χρησιμοποιείται ο όρος «δολοφονία» ή «ανθρωποκτονία» αντί για «γυναικοκτονία» με αποτέλεσμα να απορρίπτεται νοητά οι σχέσεις εξουσίας που έχουν εγκατασταθεί στην κοινωνία σχετικά με το φύλο. (Ν. Βαΐου, Μ. Πετράκη, Μ. Στρατηγάκη, 2021, σ. 244-248)

Σε περιστατικά έμφυλης βίας, συνηθίζεται στον δημόσιο λόγο, η ευθύνη να μετατοπίζεται στο θύμα και ο θύτης να θεωρείται όμηρος των πρωτόγονων ενστίκτων του. Δεν είναι λίγες οι φορές που όταν συμβαίνει ένα γεγονός βίας ή και γυναικοκτονίας ακόμα, ακούμε τις φράσεις «Γιατί δεν έφευγε;», «Τα 'θελε και τα 'παθε», «Πήγαινε γυρεύοντας» κ.λπ, αντίθετα, για τον άνδρα θύτη, πάντα βρίσκεται ένα άλλοθι που μπορεί να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του. Ο τρόπος που ντύνεται μια γυναίκα, η σεξουαλικότητά της, το σώμα της, ο τρόπος που μιλάει, γίνονται «αφορμές» για αιτιολογημένες πράξεις από τους θύτες, ενώ η πράξη αυτή κάθε αυτή, δεν μπαίνει σε ερμηνευτικά πλαίσια καθώς θεωρείται «φυσιολογική». Έτσι, καλλιεργείται ο σεξισμός και οι σεξιστικές αντιλήψεις που διαιωνίζονται ανά τα χρόνια, ριζώνουν και είναι δύσκολο πολλές φορές ακόμα και να τις αναγνωρίσουμε.

Σχετικά με την αναγνώριση της έμφυλης βίας. Τα κοινωνικά στερεότυπα είναι τόσο καλά εμφυτευμένα μέσα στην κοσμοθεωρία των ανθρώπων μιας πατριαρχικής κοινωνίας, όπου δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις στις οποίες αδυνατούμε να αντιληφθούμε την έμφυλη βία, είτε γιατί έχουμε συνηθίσει σε τέτοιες συμπεριφορές είτε γιατί δεν μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι μια πράξη αποτελεί έμφυλη διάκριση και επιβολή εξουσίας.

1.3. Το νέο επικοινωνιακό παράδειγμα

“[...] Βλέπουμε την επικοινωνία να διαδραματίζεται στο διαδίκτυο σε μια ομαδικότητα, ομαδική αλληλεπίδραση, κάτι που δεν θα μπορούσες να κάνεις με τις εφημερίδες ή το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση. Αυτή η ομαδική αλληλεπίδραση είναι νέα, η online αλληλόδραση είναι νέα και επιτρέπει το διάλογο ανάμεσα σε ανθρώπους που διαφορετικά μπορεί να μην είχαν τίποτε να πουν μεταξύ τους[...]. Και σε ορισμένες περιπτώσεις δεν ξέρεις σε ποιον μιλάς στο διαδίκτυο , αν πας σε μια ιστοσελίδα και υπάρχει ένα chat room και εκεί μέσα βρίσκονται άνθρωποι γιατί βρίσκονται άνθρωποι που ενδιαφέρονται για ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, μπορείς να κάνεις μια συζήτηση μαζί τους, παρότι δεν έχεις ιδέα ποιοι είναι και ποτέ δε θα τους είχες βρει.[...] Επομένως, αυτή η ανακάλυψη ανθρώπων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα είναι ένας από τους πιο ισχυρούς κοινωνικούς μηχανισμούς που

αποκαλύπτει το Internet” (Ρήγου,2014, σ.235). Αυτά τα λόγια του Vint Cerf, είναι αρκετά και κατανοητά για να αντιληφθεί κάποιος την διάσταση και τη δομή της σύγχρονης επικοινωνίας ιδίως με την εμφάνιση του Web 2.0. Τι είναι στην ουσία το Web 2.0; Είναι σύνηθες να τοποθετείται ένας αριθμός που να υποδηλώνει την εξελιγμένη μορφή του αρχικού προγράμματος ή εφαρμογής. Το Web 2.0 είναι η μετάβαση, η αλλαγή που επρόκειτο να έρθει με τη χρήση της τεχνολογίας να παίζει σημαντικό ρόλο και να οδηγεί σε μια νέα συνθήκη όπου οι χρήστες δεν θα είναι μόνο δέκτες του περιεχομένου αλλά και δημιουργοί, θα μοιράζουν υλικό παραγμένο από τους ίδιους, θα επικοινωνούν μεταξύ τους. Με λίγα λόγια το Web 2.0 είναι ο Ιστός ο οποίος επιτρέπει σε όλους τους χρήστες να είναι πομποί και δέκτες ταυτόχρονα, δηλαδή τη συμμετοχικότητα.(σ.242-243) Πλέον το διαδίκτυο είναι μια από τις σημαντικότερες πηγές ενημέρωσης του κοινού λόγω της αμεσότητας, της ποικιλομορφίας, της πληθώρας των μέσων που υπάρχουν διαθέσιμα καθώς και η πολύ εύκολη πρόσβαση σε αυτά, αλλά και η σύγκλιση των ίδιων των μέσων.

1.4. Η δύναμη των Hashtags

Η αύξηση και ο πολλαπλασιασμός των ΜΚΔ έχει αλλάξει ριζικά τη δομή των κοινωνικών κινήματων και έχει μεταβάλει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διευρύνεται η αναγνωρισιμότητα ενός προβλήματος και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα. Για τον Lindgren, (2019, σ.421) η επιρροή και ο αντίκτυπος των ΜΚΔ στις κινητοποιήσεις, θα πρέπει να εξετασθούν και να αξιολογηθούν στο πλαίσιο στο οποίο συμβαίνει καθώς, η τεχνολογική ανάπτυξη της επικοινωνίας από μόνη της δεν μπορεί να έχει μια καθολική, παγκόσμια κοινωνική συνέπεια.

Το #metoo είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα όσων έχουν συζητηθεί τα τελευταία χρόνια για τον ακτιβισμό των hashtags και για τη δημόσια σφαίρα η οποία διαμεσολαβείται από τα hashtags. Ειδικά την τελευταία 15ετία, η ιστορία έχει δείξει πως η χρήση των πολιτικών hashtags μπορεί να αναδιαμορφώσει τα γεγονότα και την εξέλιξη των πραγμάτων. Αποτελούν ένα εύκολο και άμεσο εργαλείο με το οποίο μπορεί ο κάθε πολίτης να δηλώσει τη θέση του και παράλληλα συνιστά ένα εργαλείο γρήγορης αναζήτησης για το εκάστοτε θέμα. Παράλληλα, δίνουν τη δυνατότητα να ακουστούν διαφορετικές ερμηνείες για τα υπό συζήτηση θέματα και να θέσουν νέα ερευνητικά πλαίσια σε αυτά.

Προηγούμενες έρευνες έχουν επίσης επικεντρωθεί στην χρήση των hashtags ως τρόπος για αναζήτηση πληροφοριών, τη διαμόρφωση της αντζέντας των πολιτικών θεμάτων που συζητούνται στα κυρίαρχα, για την κινητοποίηση μειονοτικών ομάδων καθώς και για τη δημιουργία κοινών συλλογικών ταυτοτήτων. Πρότερη έρευνα για το #metoo έχει επικεντρωθεί στον αντίκτυπο που έχει το κίνημα σε διαφορετικούς κλάδους, τόσο στο σημειωτικό του περιεχόμενο, όσο και στην οργάνωση κοινωνικών κινημάτων. Σύμφωνα με τις Sara Malm και J.R. Thorpe, το κίνημα #metoo είναι το μεγαλύτερο κίνημα στην ιστορία μετά τη νίκη των γυναικών για το δικαίωμα ψήφου, ενώ το hashtag #metoo είναι το πιο ισχυρό και το πιο viral hashtag στην ιστορία των social media. Συγκεκριμένα, το hashtag ήταν στις τάσεις σε 85 χώρες καθώς πάνω από μισό εκατομμύριο χρήστες ανταποκρίθηκαν στο tweet της Alyssa Milano στις πρώτες 24 ώρες. Μέχρι το τέλος του Νοεμβρίου πάνω από 1,7 εκατομμύρια hashtags είχαν αναρτηθεί, ωστόσο η αρχική του εκρηκτική παρουσία και επιρροή, είχε μειωθεί.(Lindgren, 2019, σ. 2-4)

1.5. Εντάσσοντας το YouTube στη σύγχρονη εποχή

Το YouTube είναι σήμερα μια από τις πιο δημοφιλείς ψηφιακές πλατφόρμες, εκμηδενίζοντας τα γεωγραφικά και πολιτιστικά όρια. Το φαινόμενο των ψηφιακών δημιουργών (YouTubers) συνιστά χαρακτηριστικό παράδειγμα του σχηματισμού παγκόσμιων ψηφιακών κοινοτήτων που μοιράζονται τα ίδια γούστα και ενδιαφέροντα, που συναντώνται στο διαδίκτυο και δημιουργούν παρακοινωνική αλληλεπίδραση μέσω των βίντεο (Chen, 2016).

Από τη στιγμή που εμφανίστηκε το YouTube, άνοιξαν νέοι ορίζοντες στην επικοινωνία και στη δημόσια σφαίρα γενικότερα. Αποτέλεσε το κλειδί για τη συμμετοχική συζήτηση αλλά και την κυριότερη απειλή του μονοπωλίου που είχαν μέχρι πρότινος να κυρίαρχα μέσα ως προς τη θεματολογία που καλυπτόταν αλλά και την επιρροή στη μεγαλύτερη μερίδα του κοινού. Ξαφνικά, τα αυστηρά όρια μεταξύ των media και του κοινού γίνονται όλο και πιο θολά, ενώ δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να γίνονται πιο ενεργοί με τα κοινωνικόπολιτικά ζητήματα, να εκφράζουν πιο άμεσα τις απόψεις τους, να αλληλεπιδρούν με τον κόσμο, να μαθαίνουν, να γίνονται μέρος της διαδικασίας της επικοινωνίας και της ενημέρωσης αλλά και της παραγωγής περιεχομένου και ειδήσεων.

Σχεδόν πια δύο δεκαετίες από την ίδρυσή του, το YouTube, έχει μετατραπεί σε μια εμπορική πλατφόρμα από την οποία, οι δημιουργοί περιεχομένου λαμβάνουν τεράστιες αμοιβές. Η

κυρίαρχη αποδοχή των YouTube creators έρχεται από άτομα νεαρών ηλικιών τα οποία έχουν πλέον εντάξει το YouTube για τα καλά στην καθημερινότητά τους. Άτομα ευρείας φήμης είχαν τη δυνατότητα να ανοίξουν το προσωπικό τους κανάλι και να μοιράζονται με το κοινό που τους ακολουθεί, περιεχόμενο που τους εκφράζει, δημιουργώντας έτσι μια «κοινότητα». Το ίδιο έγινε και με ερασιτέχνες δημιουργούς περιεχομένου οι οποίοι είχαν πλέον το βήμα να εκφράσουν μέσα από το YouTube τις θέσεις, τις απόψεις τους και τη θεματολογία που επιθυμούσαν. Μπορούμε, λοιπόν, να πούμε πως το YouTube ήταν η ευκαιρία για πολλούς ανθρώπους να γίνουν διάσημοι καθώς χωρίς αυτό θα ήταν δύσκολο να γίνουν γνωστοί μιας και ο χώρος των media και της showbusiness είναι περιορισμένος και αρκετά απαιτητικός. Παρόλα αυτά, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έχει γίνει μια τεράστια εμπορική πλατφόρμα και είναι αρκετά δύσκολο κάποιος απλός χρήστης να ξεχωρίσει ανάμεσα σε τόσα εκατομμύρια κανάλια και βίντεο, ωστόσο εξακολουθεί να απέχει σημαντικά από τα υπόλοιπα συμβατικά κανάλια και μέσα ενημέρωσης. Το 2018 και έχοντας ήδη λάβει την τεράστια έκτασή του, το YouTube δήλωσε πως «η τρέχουσα αποστολή του YouTube είναι να δώσει σε όλους φωνή και να τους δείξει τον αληθινό κόσμο. Όλοι αξίζουν να έχουν φωνή και άποψη. Ο καλύτερος κόσμος που θέλουμε και ευχόμαστε υπάρχει όταν ακούμε, μοιραζόμαστε και χτίζουμε μια κοινωνία μέσα από τις ιστορίες μας. (YouTube, 2018) *«To give everyone a voice and to show them the world. That everyone deserves to have a voice, and that the world is a better place when we listen, share and build a community through our stories».*

Οι χρηματικές αποδοχές στο YouTube προέρχονται όπως και στα συντηρητικά μέσα, που είναι η διαφήμιση και οι προβολές. Στα ερασιτεχνικά βίντεο, σημαντικός παράγοντας εξακολουθεί μέχρι και σήμερα να είναι η αισθητική κυρίως όταν έχει να κάνει με το λεγόμενο vlogging, στο οποίο ο δημιουργός έχει παντού μαζί του την κάμερα και κάνει μονόλογο, περιγράφοντας στο δυνητικό κοινό του την ημέρα του, μιλώντας για ζητήματα εκφράζοντας τη δική του οπτική γωνία ή ό,τι άλλο θέλει να μοιραστεί. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι καθημερινή και σε πολλές περιπτώσεις slang και χιουμοριστική μιας και δεν υπάρχει κάποιος αυστηρός κανονισμός ως προς την ομιλία και το περιεχόμενο που πρέπει να καλυφθεί στον χώρο του YouTube. Χρησιμοποιείται απλή γλώσσα καθώς οι δημιουργοί θέλουν να δομήσουν φιλικές σχέσεις εμπιστοσύνης με το κοινό τους χωρίς να τους χωρίζουν τα όρια που τίθενται μεταξύ πομπού και δέκτη στα κλασικά και συντηρητικά μέσα επικοινωνίας. Με αυτόν τον τρόπο, αναδύεται η αίσθηση της αυθεντικότητας και η πεποίθηση πως οι δημιουργοί του YouTube

δεν έχουν καμία σχέση με τα παραδοσιακά μέσα. Προάγεται ο αυθορμητισμός και το χιούμορ, χαρακτηριστικά τα οποία συνυφαίνουν μια πιο ειλικρινή εικόνα του ατόμου που εκτίθεται στην κάμερα. Σε αυτό φυσικά συμβάλλει και το γεγονός πως οι δημιουργοί περιεχομένου είναι διαθέσιμοι στη συνομιλία με το κοινό που τους ακολουθεί, να τους ακούσει και να έχουν αληθινή και καθαρή επικοινωνία μεταξύ τους. (Pereira, 2018. σ. 108-109)

Το YouTube λοιπόν δημιουργεί ευκαιρίες για τη δημιουργία και την ένταξη απλών πολιτών σε κοινότητες με συγκεκριμένη ταυτότητα, η οποία υπό άλλες συνθήκες θα ήταν δύσκολο και να δημιουργηθεί αλλά και τα μέλη της να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να μοιραστούν απόψεις, να μάθουν, να ακούσουν, να ανακαλύψουν. Παράλληλα, δημιουργείται εξάρτηση τόσο στα μέλη της κοινότητας όσο και στους δημιουργούς η οποία όμως έρχεται σε αντίθεση με την βασική αρχή που διέπει το YouTube για πληρότητα και αυτονομία (Sábada & Vidales, 2015, p. 83). Στο YouTube δίνεται η βάση και η ευκαιρία να συμμετέχει όλο και περισσότερος κόσμος στην επικοινωνία και κυρίως τα άτομα νεαρής ηλικίας τα οποία όπως είναι λογικό έχουν μεγαλύτερη άνεση και ευκολία στη χρήση των νέων τεχνολογιών ενώ έχουν παράλληλα την τάση να απομακρύνονται από τα παραδοσιακά και συντηρητικά μέσα. Έχουν ανοίξει νέοι ορίζοντες και έχουν δοθεί ευκαιρίες για μεγαλύτερη και πιο εύκολη έκφραση, ωστόσο μένει να δούμε κατά πόσο αυτό μένει ως έχει ή αν εξελίσσεται σε μια σχέση εξάρτησης πομπού και δέκτη επανατοποθετώντας τα όρια μεταξύ τους. Στη συνέχεια, θα μελετηθεί η έκφραση των δημιουργών πάνω στο θέμα του #metoo και κατά πόσο η αποδοχή του κοινού είναι μεγάλη ή όχι, συνυποδηλώνοντας και την άμεση έκφραση της προσωπικής γνώμης και κατά πόσο αυτή είναι 100% εφικτή να πραγματοποιηθεί σε ένα δημόσιο υβριδικό περιβάλλον διαδικτύου και πραγματικής ζωής.

1.6. Η επιρροή των YouTubers

Σύμφωνα με έρευνα του 2019, οι έφηβοι, προκειμένου να αξιολογήσουν την αξιοπιστία των όσων βλέπουν στο YouTube, τα αντιπαραβάλλουν με το περιεχόμενο των παραδοσιακών μέσων καθώς αυτά έχουν σαν σημείο αναφοράς αξιοπιστίας και εγκυρότητας. Οι μελετητές Hagel, Braun, Noll κ.α. εικάζουν πως αυτά τα αποτελέσματα είναι απόρροια της αδυναμίας των εφήβων να αξιολογούν το περιεχόμενο με βάση αντικειμενικά κριτήρια. Αντίθετα, οι νέοι ενήλικες σχημάτιζαν άποψη συνδυαστικά με τις προσωπικές απόψεις και αντιλήψεις και με

το περιεχόμενο των μέσων, υποδεικνύοντας έτσι τον σημαντικό ρόλο που παίζει η ηλικία του χρήστη στην αποδοχή ενός μηνύματος.

Ωστόσο, παρά την εκούσια ενημέρωση μιας πολύ μεγάλης μερίδας του κοινού, μέσα από το YouTube είναι ενδιαφέρον να αναλογιστούμε πως οι νέοι αξιολογούν τη δυνατότητα της πλατφόρμας να επηρεάζει και να διαμορφώνει τη γνώμη τους πάνω σε διάφορα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Μείζονα ρόλο σε αυτό, παίζει φυσικά η αντίληψη του καθένα στο να λάβει, να επεξεργαστεί, να αναλύσει το περιεχόμενο και να αξιολογήσει τους τρόπους πειθούς που παρουσιάζονται σε αυτό.

Οι άνθρωποι, τείνουν να χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ και παρακολουθούν και αντίστοιχο περιεχόμενο, προκειμένου να ενθαρρύνουν αλλά και να επιβεβαιώσουν τις προσωπικές τους απόψεις. Γι' αυτό, τείνουν να χρησιμοποιούν ως πηγές, τα προφίλ των ανθρώπων που βρίσκονται στο στενό τους περιβάλλον, φίλοι, οικογένεια κ.λπ. Είναι χαρακτηριστικό πως, την αξιοπιστία των διαδικτυακών πηγών την ορίζουν και τα σχόλια των χρηστών που συνοδεύονται από αυτές. Η έρευνα έδειξε πως περισσότεροι άνδρες επικοινωνούν μέσω σχολίων στο YouTube, ωστόσο, κάνουν τις λιγότερες κοινοποιήσεις, σε αντίθεση με τις γυναίκες. (Zimmermann κ.ά., 2020, σ. 6809-6811)

Κεφάλαιο 2

2.1. Μελετώντας τις Ελληνίδες Youtubers – Βενετία Καμάρα

Η Βενετία Καμάρα είναι μια Ελληνίδα YouTuber που μπήκε στον χώρο του YouTube πριν από περίπου 10 χρόνια, το 2014 όπου ξεκίνησε τα πρώτα της βίντεο. Το περιεχόμενο ήταν και εξακολουθεί να είναι σχετικό με το beauty και τη μόδα, ωστόσο δεν είναι λίγες οι φορές που έχει πάρει θέση για διάφορα κοινωνικά θέματα που απασχολούν την επικαιρότητα, κυρίως σε ό,τι αφορά το ελληνικό #metoo, τον ρατσισμό και τη βία, εκφράζοντας κι εκείνη με τη σειρά της την άποψή της. Στη συνέχεια θα αναλυθούν τα βίντεο της Βενετίας σε YouTube και Instagram και τα σχόλια που έχει δεχθεί από το κοινό.

Το βίντεο «Πώς να αρέσεις στους άντρες»(2017) ήταν, όπως αναφέρει και η ίδια, το πρώτο της βίντεο με τέτοιου είδους περιεχόμενο και σε μια περίοδο που ακόμα δεν είχε ακόμα ξεσπάσει ούτε το ελληνικό #metoo, και ακόμα δεν υπήρχε αρκετά θαρραλέο περιεχόμενο στο

Internet -εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις- που να υπερασπίζεται αυτές τις θέσεις. Το εν λόγω βίντεο έχει ειρωνικό περιεχόμενο και μιλάει για το πώς θα πρέπει να παρουσιάζονται, να ντύνονται και να βάζονται οι γυναίκες με απώτερο και μοναδικό στόχο να αρέσουν στους άντρες, σύμφωνα με τα πρότυπα της κοινωνίας. Μιλάει για όλα όσα έχουν υποστεί οι γυναίκες σχετικά με την εξωτερική τους εμφάνιση και σχετικά με τη σεξουαλικοποίηση του σώματός τους, πάντα σύμφωνα με τα μέχρι τότε πρότυπα. Προς το τέλος του βίντεο αναφέρει τη βία κατά των γυναικών και πως πάντα φαίνεται να φταίει το θύμα και όχι ο θύτης. Είτε γιατί η γυναίκα που βιάστηκε φορούσε κοντή φούστα, είτε γιατί «προκάλεσε», είτε γιατί η εμφάνισή της «έδωσε το δικαίωμα» στον θύτη να διαπράξει το έγκλημα. Ο λόγος της είναι έντονα ειρωνικός, δυναμικός, σε πολλές περιπτώσεις υπερβολικός και ευθύς και φροντίζει να χρησιμοποιεί πολύ συχνά τη φράση «έτσι αρέσει στους άντρες», «για να αρέσει στους άντρες» προκειμένου να φανεί η επιμονή, η ειρωνεία και η επιδεκτικότητα. Χρησιμοποιεί ειρωνική φρασεολογία για να καυτηριάσει και να σατιρίσει τα όσα έχουν ακουστεί για τη γυναικεία σεξουαλικότητα και την «κοινωνική ευθύνη» της γυναίκας, ενώ παράλληλα φροντίζει να κάνει μικρές και κοφτές προτάσεις που η κάθε μια αποτελεί ένα νέο στοιχείο ή μια νέα δήλωση. Ο υπερβολικός και σε αρκετά σημεία εριστικός λόγος, βοηθάει στο να περάσει με μεγαλύτερη σαφήνεια το μήνυμα που θέλει και παράλληλα να δώσει στο κοινό που την παρακολουθεί, να καταλάβει πόσο οπισθοδρομικά ακούγονται αυτά εν έτει 2017-τότε-. Η ειρωνεία και το ύφος του βίντεο διαφαίνονται ήδη από την αρχή, όπου η YouTuber, πριν ξεκινήσει το βίντεο, προβάλλει ένα εισαγωγικό μήνυμα προς το κοινό που θα το παρακολουθήσει και προειδοποιεί πως: «Το παρακάτω βίντεο αποτελεί προϊόν ειρωνείας. Για οποιαδήποτε δυσνόηση, παρακαλώ επικοινωνήστε με τον γιατρό σας. Ευχαριστώ». Τέλος, στο description box του YouTube κάτω από το βίντεο, έχει κάνει ένα δυναμικό σχόλιο-δήλωση, θέλοντας να παρακινήσει και να θέσει κάποια ζητήματα στη δημόσια σφαίρα του YouTube, που αφορούν τη γυναίκα και την αντιμετώπισή της από την κοινωνία και παράλληλα εισάγει λέξεις- έννοιες που μέχρι τότε ήταν αρκετά δύσκολο να ειπωθούν δημόσια, όπως πατριαρχία και φεμινισμός: «Girl freaking Power. Φόρεσε ό,τι θες, όσο μακρύ, μίνι, σεμνό, σέξι πιστεύουν οι άλλοι ότι είναι. Δεν υπάρχει λόγος να συμβαδίζουμε με τα υπάρχοντα σεξιστικά πρότυπα για το πώς πρέπει να ντύνονται οι γυναίκες εν έτη 2017 - γιατί ακόμη κι αυτό είναι μια διαιώνιση της πατριαρχίας. Φεμινισμός σημαίνει ισότητα, παρόλο που πολλοί μπερδεύονται με την λέξη και νομίζουν ότι ο φεμινισμός υποστηρίζει την υπεροχή των γυναικών έναντι των αντρών. Κι αν εσύ νομίζεις ότι διαφορετικά πρέπει να αντιμετωπίζεις

μια γυναίκα με βαθύ ντεκολτέ και διαφορετικά μια γυναίκα με κλεισμένο γιακά, τότε ναι, είσαι μισογύνης».

Όπως αναφέρει η ίδια η creator το συγκεκριμένο βίντεο αποτέλεσε αντικείμενο χλευασμού από άτομα του ίδιου χώρου και από άτομα του κοινού τα οποία εξέλαβαν αυτό το βίντεο σαν μια παρωδία και όχι σαν ένας τρόπος για να περαστούν συγκεκριμένα μηνύματα και προσωπικές θέσεις της ίδιας και όσων πρεσβεύει. Ο YouTuber Λιναράς, χρησιμοποίησε το εν λόγω βίντεο για να δημιουργήσει μια δική του παρωδία με τίτλο «Φεμινίστρια δίνει μαθήματα ζωής» βασισμένο πάνω στα επιχειρήματα του πρωτότυπου και προσπαθούσε να φέρει αντίλογο σε όσα παρουσιάζονταν. Σε εκείνη την περίπτωση, τα άτομα του κοινού που τον ακολουθούσαν, κατά κύριο άντρες, έκαναν σχόλια υποστήριξης και επιβράβευσης προς τον δημιουργό για το χιουμοριστικό βίντεο που ανάρτησε στο κανάλι του: «Μόνο εγώ δεν κρατήθηκα και έσκασα μπουνιά στην οθόνη;;», «Επιτέλους βίντεο από τον Λιναρά να κράζει φεμινίστριες.... Τι άλλο να ζητήσει κανείς <3>», «Γιατί να μην προβάλλονται αυτά τα βίντεο στα σχολεία. Ο άνθρωπος έχει σαρκασμό άλλου επιπέδου», «Η τύπισσα έχει ένα σορό προβλήματα, κάθεται και διαγράφει όλα τα αρνητικά σχόλια στα βίντεο της. Δυο φορές της έχω σχολιάσει χωρίς να την βρίσω και αυτή τα έχει διαγράψει αμέσως και τα δύο», «Το βίντεο της Βενετίας με κάνει να θέλω να βαρέσω περισσότερο τις γυναίκες απ' ότι ήθελα πριν. Όχι όλες, τις φεμινίστριες μόνο. Thank you». Είναι όμως αρκετά ενδιαφέρον το γεγονός πως ορισμένα σχόλια θαυμασμού, προέρχονται από γυναίκες: Λοιπόν το make up το βάζουμε για να αρέσουμε . Αν θέλετε να λέγεστε φεμινίστριες τότε μείνετε μόνες σας άβαφτες με την τσίμπλα στο μάτι. Εγώ έχω βγει χωρίς να βαφτώ όσο η Βενετία και δεν είχα θέμα μην με δουν άβαφτη. Εάν το βίντεο της ήταν κωμικό , εγώ παιδιά δεν γέλασα καθόλου. Κράζεις όλα όσα κάνουν όλες οι γυναίκες μαζί με εσένα . Το βάφομαι για να νιώθω καλά δεν είναι το ίδιο με το να είμαι καλά , όπως και τα ναρκωτικά . Το κενό υπάρχει ακόμα κορίτσια και δεν καλύπτεται με τίποτα. Ζούμε σε μια κοινωνία που η εξωτερική εμφάνιση και το σώμα είναι τα πάντα οπότε δεν μπορεί καμιά σας να πει ότι δεν επηρεάζεται από αυτό . Τώρα, εάν είστε μάγκες βγείτε άβαφτες και μόνο με τον χαρακτήρα σας βρείτε γκόμενο . Έλα για να μην λέμε πολλά εγώ δεν γουστάρω Βενετία και όλα όσα λέει πολύ απλά τα κάνει και η ίδια. Για να κράξεις κάτι ή να το ειρωνευτείς θα πρέπει να είσαι σε πιο μεγάλο επίπεδο από αυτά και εσύ κοπελιά που κάνεις βίντεο morning routine με 100 κιλά make up και καλά ότι ξυπνάς , Βενετίτσα πες μας λίγο για εσένα. Όλα θέμα marketing είναι τελικά», «Χαχαχαχαχαχαχα

φίλε εντάξει έπρεπε, και λίγα λες, θέλει να μας πει τώρα ότι κάθομαι εγώ και φοράω σεξι γόβες που με κουράζουν για μένα, αγοράζω πανάκριβα εσώρουχα για μένα, ότι προσέχω το σώμα μου για μένα, δηλαδή έλεος, έλιωσα να 'σαι καλά. Πόσο αλήθεια αυτό για το μεικ απ, πρωί πρωί με τέτοια ζέστη άλλη όρεξη δεν είχα να βάφω τα μούτρα μου, και αυτά πάντα για μένα 😊😊😊». Ωστόσο, δεν είναι λίγα τα σχόλια- κυρίως γυναικών- που εκφράζουν τη δυσαρέσκειά τους με το συγκεκριμένο περιεχόμενο, τα «ψύχραιμα» σχόλια που προσπαθούν να εντείνουν τον διάλογο και την επιχειρηματολογία: «ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΓΙΑ ΑΚΟΜΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΦΙΛΕ ΜΟΥ. ΤΒ ΣΤΟ 50 Π.Χ», «Δεν θεωρώ πως πρέπει να το βλέπεις έτσι το όλο θέμα. Καταρχήν το βίντεο της Βενετίας δεν απευθύνεται προσωπικά σε εσένα. Αντιθέτως το βίντεο της έχει σκοπό να τονώσει τα γυναικεία-πιστεύω και να μιλήσει για τις απόψεις που έχει μια συντριπτική πλειοψηφία αντρών στις μέρες μας. Δεν είναι λάθος να μην συμφωνείς με αυτά που λέει προς θεού. Απλά προσπάθησε να μπεις στην θέση μιας σύγχρονης νέας κοπέλας που προσπαθεί επιβιώσει στην σημερινή κοινωνία . Βέβαια εδώ έρχεται η Βενετία και με καθαρά ειρωνικό τρόπο σπάει κάποια από τα πολλά στερεότυπα του σήμερα», «Το βίντεο της Βενετίας έγινε με σκοπό να δείξει σε γυναίκες ότι το σώμα τους δεν είναι κατοχή κανενός, τα ρούχα που φοράνε ή το μεικ απ είναι επιλογή τους για προσωπική τους ευχαρίστηση και χεστήκαμε κι αν σας αρέσουν τα ρούχα μας, χεστήκαμε και αν μας θέλετε βαμμένες. και δέχομαι ότι μπορεί να δεις κάτι που να σ' αρέσει σε μια κοπέλα να το θαυμάσεις και να το θεωρήσεις σέξι. Απάντησε μου όμως, αν βγει μια κοπέλα με το στήθος έξω τι θα συμβεί? κι αν απαντήσεις 'τίποτα' είσαι εκτός τόπου και χρόνου. Γυναίκες τη στιγμή που μιλάμε έχουν τα μισά ή και λιγότερα δικαιώματα από σένα, πέφτουν θύματα τραπεζικών και αναγκάζονται να δουλέψουν σε σπίτι (you know what I mean) ή στο δρόμο. Και ναι υπάρχουν και άντρες που δυστυχώς πέφτουν τέτοια θύματα. Μιλάμε για μια τεράστια διαφορά ανάμεσα στα ποσοστά γυναικών και αντρών. Η απάντηση σου στο βίντεο της Βενετίας τουλάχιστον ας φρόντιζες να είναι προσεγμένη. Βίντεο με μηδέν ουσία, καμία επιχειρηματολογία. Και μετά κράζεις τις δουλειές άλλων γουτιουμπερ ως "μη ποιοτικές"».

Αντίθετα, στο αντίστοιχο βίντεο της Βενετίας, η πλειοψηφία των σχολίων που έχουν αναρτηθεί, είναι υποστηρικτικά και μάλιστα πολλά από την αντρική μερίδα του κοινού, ενώ, όπως είναι αναμενόμενο, γυναίκες και σε πολλές περιπτώσεις έφηβες κοπέλες, εκφράζουν τον θαυμασμό τους και την ταύτιση που ένιωσαν με αυτό το βίντεο, δηλώνοντας πως η Βενετία είναι η φωνή που έπρεπε να ακουστεί εδώ και πολύ καιρό, λέγοντας πράγματα που

εκφράζουν όλες τις γυναίκες: «Έχω μείνει με το στόμα ανοιχτό, είσαι μια υπέροχη γυναίκα καλλιεργημένη, με πολλές γνώσεις, και εύστοχες απαντήσεις, σου αξίζουν πραγματικά τα καλύτερα, διότι εσύ είσαι οκ», «πραγματικά ΥΠΕΡΟΧΟ από την αρχή ως το τέλος! επιτέλους πρέπει να αρχίσουμε να συζητάμε αυτά τα θέματα και στην Ελλάδα! Χίλια μπράβο!!!», «Ήταν ότι πιο τέλειο και χιουμοριστικό μπορούσες να κάνεις για να σατιρίσεις την κατάσταση που επικρατεί σε αυτή την χώρα πάνω στο θέμα του φεμινισμού και κυρίως του "γυναικείου προτύπου"! ΜΠΡΑΒΟ!!», «Χαχαχαχα είσαι απίστευτη. Είδα το βίντεο σου περί της ομοφοβίας και τώρα αυτό. Περιττό να πω πως συμφωνώ με τις ιδέες σου, συμφωνώ απόλυτα με αυτά που λες και εν κατακλείδι, να συμφωνήσω με όλες τις φαν σου που λένε πως σε αγαπούν απλά. Νομίζω ότι μόλις προστέθηκα και εγώ στο κλαμπ του "Σε αγαπώ απλά". Είσαι απίστευτη.». Ωστόσο, θα πρέπει σε αυτό το σημείο να τεθεί ένας προβληματισμός σχετικά με το αν και σε ποιο βαθμό, η Βενετία Καμάρα, έχει επιλέξει να διατηρήσει ή να διαγράψει αρνητικά σχόλια(καθώς, παραπάνω αναφέρει πως το συγκεκριμένο βίντεο του Λιναρά, της έφερε ένα τεράστιο κύμα αρνητικών σχολίων, τα οποία αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν), θέλοντας να διαμορφώσει, όπως είπε και η ίδια στη συνέντευξη, το κοινό που θα την ακολουθεί, καθώς επιθυμεί να έχουν έναν κοινό τρόπο σκέψης και ιδεολογίας. Ακόμα όμως και αυτό να έχει συμβεί, υποδηλώνει εμφανώς την θέληση και το θάρρος της YouTuber να υπερασπιστεί τις θέσεις και τις απόψεις της και να νιώθει ασφάλεια και αυτοπεποίθηση για να υποστηρίξει όσα πιστεύει. Το βίντεο που αναλύθηκε παραπάνω, όπως ειπώθηκε, αποτελεί και το πρώτο βίντεο της με παρεμφερές περιεχόμενο. Είναι ένα δυναμικό βίντεο, με σαφή ειρωνική χροιά και ξεκάθαρα φεμινιστικό χαρακτήρα. Ωστόσο, όντας ακόμα στην αρχή του καναλιού υπήρχε ένας αυθορμητισμός και μια ευθύτητα στον λόγο και στο ύφος της Βενετίας, χαρακτηριστικά που αξίζει να μελετηθούν για το αν πρόκειται για «άγνοια κινδύνου» λόγω της αρχής της προβολής της ή αν πρόκειται για μια σταθερή και ειλικρινή στάση ζωής που εμμένει με το πέρασ των ετών.

Μερικά χρόνια αργότερα, το 2021, ούσα καλεσμένη στη σειρά podcast με τίτλο «Κρίμα» της YouTuber Zoe Pre, (‘‘Φοβόμουν Να Βγω Απ’ Το Σπίτι’ | ΚΡΙΜΑ #23 Ft. @VenetiaKamara ,’’ 2021) η Βενετία Καμάρα, μεταξύ άλλων, μίλησε και για τον σεξισμό σε κάθε του μορφή και πως αυτός αποτυπώνεται στην καθημερινή ζωή αλλά και στην τέχνη. Έχει ενδιαφέρον να τονίσουμε πως όταν το θέμα της συζήτησης ήταν ο τρόπος με τον οποίο έγινε διάσημη στο ευρύ κοινό, η Βενετία ανέφερε πως όταν ξεκίνησε είχε εντελώς διαφορετικό παρουσιαστικό

και τρόπο συμπεριφοράς και εκφοράς του λόγου. Θύμιζε, κατά τα δικά της λεγόμενα, «Αμερικανίδα YouTuber, με πιο γλυκό και εκκεντρικό παρουσιαστικό το οποίο σε συνδυασμό με το ιδιαίτερο μακιγιάζ που έκανε, κέντρισε εύκολα και γρήγορα το ενδιαφέρον μιας μεγάλης μερίδας του κοινού, κάτι που βοήθησε στην άμεση αναγνωρισιμότητά της. Ωστόσο, όταν ερωτήθηκε αν ήταν κάτι το οποίο την έβαλε σε σκέψεις να αφήσει το YouTube, εκείνη απάντησε πως το είχε σκεφτεί πολλές φορές λόγω των πολλών αρνητικών σχολίων που λάμβανε εξ 'αιτίας των κοινωνικών βίντεο που έκανε κατά καιρούς και μάλιστα τόνισε πως αυτός ήταν και ένας από τους λόγους για τους οποίους έχει αραιώσει τα κοινωνικά βίντεο καθώς δεν αντέχει το μεγάλο όγκο αρνητικών σχολίων που δέχεται.

Σε άλλο σημείο της συνέντευξης, η Βενετία και η Zoe Pre μίλησαν για τον τρόπο με τον οποίο το ανδρικό, κατά κύριο λόγο, φύλο αντιμετωπίζει τον φόβο και την απειλή που νιώθουν οι γυναίκες λόγω των κακοποιήσεων και των σεξουαλικών επιθέσεων που δέχονται σε καθημερινή βάση. Όταν η Zoe Pre τη ρώτησε «τι θα έκανες αν για ένα 24ωρο δεν υπήρχαν άνδρες στον πλανήτη;» η Βενετία απάντησε «θα έβγαινα βράδυ να περπατήσω, όπως λέμε όλες», υποδηλώνοντας πως όταν είσαι γυναίκα, τίποτα δεν είναι αυτονόητο. Ακόμα και το πιο απλό και ασφαλές πράγμα στον κόσμο, μια βόλτα στους δρόμους της πόλης. Για να τεκμηριώσει αυτή τη θέση της, μοιράστηκε μια προσωπική ιστορία. «Έμενα στο Γκάζι, όχι δεν μπορούσα να περπατήσω μόνη μου στον δρόμο. Μια φορά, ήμασταν με την Κορίνα – μπορεί να το επιβεβαιώσει και η ίδια-πηγαίναμε να μπορούμε στο σπίτι μου, γυρνούσαμε, 4 η ώρα το βράδυ, από το ακριβώς διπλανό μαγαζί, αλήθεια, ένα στενό δίπλα από το σπίτι μου και μας σταματάει ένας τύπος και μας λέει «κορίτσια, αν με βοηθήσετε εσείς, θα σας βοηθήσω κι εγώ». Εκείνη τη στιγμή, πραγματικά μας έσωσε το ταξί που είχαμε παραγγείλει λίγο νωρίτερα κι έτσι μπήκα κι εγώ στο ταξί και αναγκάστηκα να πάω μέχρι το σπίτι της Κορίνας ώπου τελικά να με επιστρέψει στο σπίτι μου το αγόρι της, με το αυτοκίνητο. Πάλι καλά, υπάρχουν κι αυτοί! Είδες; Προσπάθησε να κάνει κάτι, να γίνει μέρος της λύσης. Δεν έκατσε να πει «ε δεν το έκανα εγώ, οπότε δεν με ενδιαφέρει τι μου λες». Αυτοί που λένε τέτοια πράγματα είναι οι ίδιοι που τα κάνουν, προδίδονται από μόνοι τους. Δεν έχω ακούσει ποτέ τον Άλεξ (τον σύντροφό της) ή το αγόρι της Κορίνας για παράδειγμα, να λένε τέτοια πράγματα».

«Μη δουν γυναίκα επιτυχημένη στην εργασία της, αμέσως θα ακουστεί το κλασικό «-ε βίζιτα είναι, θα έχει πάει με κάποιον και θα ανέβηκε σε αυτή τη θέση. Πάντα σε αυτές τις περιπτώσεις ρίχνουν το φταίξιμο στη γυναίκα, όχι στον άντρα. Η γυναίκα φταίει που ακόμα

κι αν συνέβη κάτι τέτοιο, αυτή ήταν η μόνη της επιλογή για να διεκδικήσει μια καλύτερη θέση. Ο άντρας δεν κατηγορείται ποτέ.

Η κοινωνία είναι η μεγαλύτερη πηγή της πατριαρχίας. Το σπίτι αποτελεί μια μικρή κοινωνία. Πόσες φορές έχουμε ακούσει πατεράδες να λένε στα παιδιά τους «όταν μεγαλώσεις θα σε πάω σε πορνείο, για την πρώτη φορά. Πόσο θλιβερό είναι; Γιατί εκεί, και μόνο που το παιδί θα πάει εκεί και ξέρει πως ο πατέρας του θα πληρώσει για να κάνει το παιδί του σεξ, αντιλαμβάνεται ότι το σεξ του ανήκει. Πως είναι κάτι που το παίρνει από τη γυναίκα και μπορεί να το διεκδικήσει ανά πάσα ώρα και στιγμή. Το σεξ, ναι, είναι ευχαρίστηση αλλά είναι και θέμα εξουσίας. Όταν από τόσο μικρή ηλικία βάζεις στο μυαλό του παιδιού ότι εσύ είσαι ανώτερος, ότι ο άντρας είναι ανώτερος γιατί πλήρωσε για να κάνει σεξ και η γυναίκα στο «χρωστάει», στο οφείλει, μετά όταν σε ένα μπαρ κεράσει μια γυναίκα ένα ποτό, νιώθει ότι έχει το δικαίωμα και την εξουσία να απαιτήσει από εκείνη το σεξ και ό,τι συνεπάγεται.

Στη συγκεκριμένη δήλωση, το ύφος και πολλές φορές το λεξιλόγιό της έχουν χιουμοριστικό χαρακτήρα, προφανώς για να ελαφρύνει το βαρύ κλίμα που προκαλούν αυτά τα γεγονότα, χωρίς όμως να κοροϊδεύει ή να γελοιοποιεί την παρούσα κατάσταση. Εκτός από σαφή τοποθέτηση και υπεράσπιση των ιδεολογιών της, η Βενετία, σε αυτό το βίντεο, θέτει και τους φόβους που νιώθει, ούσα γυναίκα, μιλώντας ανοιχτά αλλά παράλληλα διστακτικά καθώς όπως έχει εκφράσει και η ίδια, φοβάται και για τη ψυχική και για τη σωματική της ακεραιότητα.

Τα σχόλια κάτω από το εν λόγω βίντεο είναι ποικίλα, στην πλειοψηφία τους όμως, είναι θετικά και υποστηρικτικά προς την καλεσμένη και το περιεχόμενο των όσων έχει αναφέρει στο podcast. Αξίζει να αναφερθεί πως η πλειονότητά τους προέρχονται από γυναικεία προφίλ και λιγότερα από ανδρικά, ωστόσο πολλοί είναι οι άντρες που επικροτούν τα δύο κορίτσια που εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και δίνουν τροφή για σκέψη για το κοινό που παρακολουθεί τη συνέντευξη. Οι γυναίκες, βρίσκουν υποστήριξη και βήμα για να μιλήσουν, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, τις απόψεις και τις φοβίες τους και σε πολλές περιπτώσεις περιστατικά που τους έχουν τύχει. Στα σχόλια κάτω από το συγκεκριμένο βίντεο ευδοκimei ένας υγιής διάλογος με επιχειρηματολογία και πολλά λόγια θαυμασμού ως προς τις creators. «Ως χρόνια θεατής της Βενετίας αλλά και αρκετών καναλιών στο YouTube, είτε ελληνικών είτε ξένων, ντρέπομαι που δεν είχα καταλάβει πόσο ακραίο μπορεί να γίνει το λεγόμενο "hate" του κόσμου. Το να είσαι απαραίτητως το "πρότυπο" που θα επηρεάσει την

νεολαία, το να απειλείται η ζωή σου, το να φοβάσαι να βγεις από το ίδιο σου το σπίτι είναι πίεση που κανένας άνθρωπος δεν θα έπρεπε να αναγκάζεται να υπομείνει. Είτε Youtuber είτε influencer είτε μανάβης. Προσωπικά φανταζόμουν πως το hate που λάμβανε ο κάθε Έλληνας Youtuber ήταν τύπου άκυρες βρισιές από 12χρονα παιδιά με ανασφάλειες και κόμπλεξ. Σε καμία περίπτωση δεν φαντάστηκα απειλές βιασμού, ευχές θανάτου και stalkers. Θεωρούσα πως η Βενετία και η κάθε Βενετία είναι "ανώτερη" και πως "έλα μωρέ σιγά μη δίνει σημασία τώρα στις σαχλαμάρες που λέει κάθε καημένος κάτω από τα βίντεο". Ένωθα πως είναι μια συνήθεια (όσο θλιβερό και αν ακούγεται) και πως αυτά δεν αγγίζουν τους creators. Όμως εν τέλει, πώς να μην σε αγγίζουν; Ντρέπομαι που το λέω, όμως πραγματικά σοκάρομαι. Τροφή για σκέψη όλη η συζήτηση!♥», «Μπράβο ρε κορίτσια. μακάρι να γίνει αυτό το μπαμ που λέτε. Εγώ είμαι 50 και τα έχω φάει όλα αυτά που λέτε στη μάπα. Ειδικά μετά τα 25 που ξεκίνησα να δουλεύω, τότε κατάλαβα τι σημαίνει πραγματική πατριαρχία. Ειδικά αν δεν έχεις πλάτες και προσπαθείς να κάνεις ότι κάνεις μόνη σου», «Venetia and Zoe ranting about patriarchy for 1 hour and 11 minutes straight. WE LOVE TO SEE IT GIRLS», «Βενετία όταν είχες ανεβάσει το βίντεο «δεν είμαι ομοφοβικός αλλά» ήμουν 3η γυμνασίου είπες πράγματα που αν δεν είχα δει τότε είμαι 99% σίγουρη ότι θα ήμουν διαφορετική σήμερα. Καταλαβαίνω απόλυτα τον λόγο που τα σταμάτησες αλλά ταυτόχρονα με στενοχωρεί πολύ γιατί ήταν πολύ σημαντικά για κάποιους ανθρώπους» Παράλληλα, δεν έλειπαν και σχόλια με εξομολόγηση προσωπικών ιστοριών: « short story time...Είμαι 25 χρονών τώρα το συμβάν έγινε στα 16-17 στο χώρο του σχολείου. Ήταν Ιούνιος με πολλή ζέστη. Φορούσα ένα μπλουζάκι - ραντάκι και είχα ανεπτυγμένο στήθος. Μια φίλη μου φορούσε το ίδιο ακριβώς μπλουζάκι αλλά όχι με τόσο ανεπτυγμένο στήθος. Εμένα μου έγινε επίπληξη να ντύνομαι πιο κόσμια ενώ στη φίλη μου δεν έγινε καμία παρατήρηση... Δεν θεωρώ ότι έπρεπε να γίνει παρατήρηση στη φίλη μου αλλά ότι εξαρχής δεν έπρεπε να γίνει καμία παρατήρηση ούτε σε μένα. Τα αγόρια μπορούσαν να παίξουν μπάσκετ στο διάλλειμα και να βγάλουν ακόμα και την μπλούζα τους, εμείς όμως και ειδικά οι κοπέλες με πιο ανεπτυγμένο σώμα δεν έχουμε το δικαίωμα να βάλουμε ούτε ένα ραντακι γιατί εμείς θα κολάσουμε τους άλλους. Όποιος έχει άρρωστο μάτι και έχει εκπαιδευτεί από το σπίτι του να συμπεριφέρεται έτσι και να μην καταλαβαίνει τι είναι επιτρεπτό και τι είναι παραβιαστικό, είτε φοράς φόρμα είτε σορτς, θα βρει τον τρόπο να σε παρενοχλήσει, και δυστυχώς γίνεται καθημερινά διότι ο κόσμος και ο ανδρικός πληθυσμός δεν έχει εκπαιδευτεί σωστά», «Είμαι παρά πολύ χαρούμενη που η γενιά μας πλέον σκέφτεται

με αυτόν τον τρόπο. Αμέτρητες φορές στα λεωφορεία, στον δρόμο και στα μαγαζιά έχουν παρενοχλήσει εμένα αλλά και τις φίλες μου ,και εννοείται πως δεν αναφέρομαι μόνο στο να με ακουμπήσουν , αναφέρομαι και στα χυδαία σχόλια που θα κάνουν. Είμαι παρά πολύ χαρούμενη που τις περισσότερες φορές που είχε συμβεί κάτι τέτοιο ,υπήρχαν αγόρια στην ηλικία μας που μας προστάτεψαν και μας υπερασπίστηκαν. (Όσα αγόρια το έχετε κάνει αυτό το πράγμα ειλικρινά είστε είδωλα και σας ευχαριστούμε). Είμαι παρά πολύ απελπισμένη όμως με την γενιά των γονιών μας και παλιότερα που επέτρεψαν να συμβεί αυτό το τραγικό πράγμα και μάλιστα που τους φαίνεται ακόμα φυσιολογικό (στους περισσότερους τουλάχιστον). Να τονίσω κιόλας πάνω σε αυτό ότι όσοι με έχουν παρενοχλήσει είναι άνω των 45-50 ετών (....στην γενιά των γονιών μας!!!).

Το 2020, ήταν επίτιμη καλεσμένη ομιλήτρια στο TEDxMaviliSquare, όπου κλήθηκε να μιλήσει για τον σεξισμό και τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις που δέχονται τα κορίτσια ήδη από τα πρώτα χρόνια της εφηβικής τους ηλικίας. Στο παρόν βίντεο, η Βενετία εισάγει το θέμα της ομιλίας της με τίτλο «Be a human, not a sexist» εξιστορώντας τέσσερα διαφορετικά περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης που έχει βιώσει είτε η ίδια είτε έχουν διαδραματιστεί μπροστά της, σε τέσσερις διαφορετικές χρονικές συγκυρίες και ηλικίες. Η πρώτη, όταν η ίδια ήταν 13 ετών έφηβη και ο μεσήλικας καθηγητής της σήκωνε τα πιο «όμορφα» κορίτσια στον πίνακα και όταν εκείνα είχαν γυρισμένα την πλάτη, έκανε χυδαία νοήματα στα αγόρια της τάξης. Η δεύτερη, στα 15, βρισκόταν μέσα στο λεωφορείο και ένας συνεπιβάτης έκανε άσεμνες χειρονομίες πάνω της. Εκείνη τη στιγμή, όπως λέει και η ίδια «πάγωσα, δεν ήξερα πως να αντιδράσω. Σκεφτόμουν...κι αν το κάνει τυχαία; Επειδή είμαστε στρυμωγμένοι στο λεωφορείο; Κι αν πω κάτι και δεν με πιστέψει κανείς και πουν ότι φταίω εγώ; Κι αν πω κάτι και μετά κατέβω στην επόμενη στάση και με ακολουθήσει από πίσω; Ένωσα εγώ ντροπή για την παρενόχληση που μου ασκούσε ένας άλλος. Η τρίτη ιστορία, βρίσκει την Βενετία 19 ετών στο δρόμο για τη σχολή, όπου γίνεται στο λεωφορείο ακριβώς το ίδιο περιστατικό. Αυτή τη φορά όμως, η αντίδραση της δεν ήταν ίδια. Άρχισε να φωνάζει «σαν υστερική» όπως αναφέρει και η ίδια, χωρίς να την ενδιαφέρει αν θα ενοχληθεί ο οποιοσδήποτε. « Όλο το λεωφορείο γύρισε και τον κοιτούσε με το πιο αηδιασμένο βλέμμα. Αυτόν, όχι εμένα, όπως πίστευα την προηγούμενη φορά». [...] «Αν το ίδιο σκηνικό συνέβαινε σήμερα, η αντίδρασή μου θα ήταν εντελώς διαφορετική. Κάμερα και αστυνομία. Τέλος, η τέταρτη ιστορία, τη βρίσκει δύο χρόνια πριν από τη συγκεκριμένη ομιλία και στον χώρο

εργασίας της, όταν ο τότε συνεργάτης της θεώρησε αστείο να την ταπεινώσει μπροστά στην κάμερα με το να την σπρώχνει από την καρέκλα και τραβώντας της τα μαλλιά. «Στο μυαλό του, αυτό ήταν οκ, το να ταπεινώσεις μια γυναίκα για να φανείς αστείος. Και όταν τον ξεμπρόστιασα μπροστά σε όλους τους υπόλοιπους συνεργάτες, πάγωσε, μου λέει «ρε συ σόρι, πλάκα έκανα». Προσωπικά θεωρώ πως το χιούμορ είναι ένας από τους πιο εύκολους τρόπους αναπαραγωγής ρατσισμού, σεξουαλικού, φυλετικού, εθνοτικού κ.λπ.- έλα μωρέ σιγά πλάκα κάνω, μάθε να δέχεσαι ένα αστείο. Είπε ο, συνήθως, λευκός, straight, προνομιούχος άντρας. Δεν έκανες πλάκα. Μπορεί να νομίζεις ότι έκανες πλάκα επειδή η κοινωνία έχει εγκαταστήσει τόσο βαθιά στο μυαλό σου και στο μυαλό μου κάποιες πολύ λάθος πεποιθήσεις τις οποίες βλέπουμε και ακούμε συνέχεια στην κοινωνία, έχουν εγκατασταθεί στο υποσυνείδητό μας σαν κανονικότητα και όχι σαν κάτι προσβλητικό. Αλλά είναι προσβλητικό». «Το ξέρω ότι αναφέρομαι συνέχεια σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με τον σεξισμό, αλλά το κάνω γιατί αυτό είναι που βιώνω σαν γυναίκα, σε καθημερινή βάση».

Στο ανωτέρω λεκτικό η Βενετία, προσπαθεί μέσα από προσωπικές ιστορίες να επιχειρηματολογήσει σχετικά με τις πατριαρχικές αντιλήψεις που είναι ριζωμένες στο μυαλό των ανθρώπων και που είναι σε πολλές περιπτώσεις, πολύ δύσκολο να καταρριφθούν. Εκφράζει παράλληλα και την δική της αντιμετώπιση ανά τα χρόνια και πως αυτή έχει αλλάξει σε παρεμφερή περιστατικά. Το ύφος της είναι ήρεμο και αποφασιστικό, ενώ επιχειρηματολογεί με σαφή τρόπο πως μέσα από το χιούμορ μπορούν να περάσουν και να απενοχοποιηθούν οι κακοποιητικές συμπεριφορές. Οι ιστορίες αυτές αποτελούν ένα μικρό δείγμα προσωπικού ψυχογραφήματος σχετικά με το πως έχει εξελιχθεί και αλλάξει η νοοτροπία της με το πέρασμα αυτών των ετών, τα οποία έχουν συμβάλλει και στην αλλαγή των αντιδράσεων σε αντίστοιχα περιστατικά όπως για παράδειγμα τα δύο περιστατικά στο λεωφορείο.

Τα σχόλια κάτω από το συγκεκριμένο βίντεο είναι και πάλι πάρα πολλά και κατά κύριο λόγο είναι υποστηρικτικά και πάλι, στην πλειονότητά τους, από γυναικεία προφίλ: «Τόσο to the point που δεν αφήνει κανένα πιθανό σχόλιο να πέσει κάτω. Απλά μπράβο 🙌🙌», «Ειλικρινά δεν μπαίνω συχνά στον κόπο να γράψω σχόλια στο YouTube αλλά άνθρωποι σαν εσένα θα έπρεπε να μιλάνε πιο συχνά και κυρίως να ακούγονται πιο συχνά!», «Αν υπήρχαν περισσότερα άτομα σαν τη Βενετία, ο ελληνικός κόσμος (και όχι μόνο) θα ήταν καλύτερος», ενώ δεν έλειψαν και τα σχόλια που θέτουν νέους προβληματισμούς ή κάποιες διαφορετικές

οπτικές του ίδιου θέματος, χωρίς όμως να χρησιμοποιείται έντονη και υβριστική φρασεολογία όπως συνηθιζόταν σε αντίστοιχα βίντεο παλαιότερα ή σε βίντεο άλλων ψηφιακών δημιουργών: « Βλέποντας όλα τα σχόλια θέλω να πω και εγώ την δικιά μου γνώμη...Εδώ και καιρό με προβληματίζει εάν υπάρχουν όρια στο χιούμορ ή όχι. Γιατί από την μια συμφωνούσα με την Βενετία αλλά από την άλλη κολλούσα στην φράση το χιούμορ δεν έχει όρια γιατί είναι κάτι που γενικά ακουγόταν και ακούγεται πολύ. Μέχρι που κατέληξα...από την στιγμή που δεν είμαι ρατσίστρια και προσπαθώ να αποβάλλω κάθε προκατάληψη...Πώς ακριβώς ένα αστείο με μια διαφορετική κοινότητα από εμένα ή με ανθρώπους άλλου φύλου θα με κάνει να γελάσω από την στιγμή που το ίδιο το αστείο θα μειώνει αυτούς τους ανθρώπους;» «Συμφωνώ με αρκετά απ όσα επισημαίνεις στο συγκεκριμένο βίντεο αλλά θα ήθελα να τονίσω πως ο σεβασμός στην αξιοπρέπεια του κάθε ανθρώπου δεν θα πρέπει να σημαίνει και υιοθέτηση των επιλογών του. Η ανοχή απέναντι σε ρατσιστικές συμπεριφορές είναι ΠΑΝΤΟΤΕ κατακριτέα, ωστόσο το να αποδέχεσαι κάποιον με διαφορετική σεξουαλική προτίμηση από την δική σου, δεν σημαίνει πως ενστερνίζεσαι τις απόψεις του. Η ανοχή σε μια κατάσταση δεν σημαίνει αποδοχή και το κυριότερο, κατά τη γνώμη μου, η υποστήριξη δεν πρέπει να παρερμηνεύεται ως ταύτιση». Ωστόσο, δεν έλειψαν και κάποια σχόλια τα οποία είχαν στόχο, ότι το περιεχόμενο του βίντεο, αλλά την εξωτερική εμφάνιση και την προσωπικότητα της ομιλήτριας, χωρίς να κάνουν κάποια εύστοχη παρατήρηση για την επιχειρηματολογία του βίντεο: « Πολλά τατουάζ: τσεκ, Μακριά νύχια: τσεκ, Πολύ make up: τσεκ, Σοβαροφάνεια: τσεκ, Αμόρφωτη: τσεκ, Διπολική: τσεκ, Passive aggressive: τσεκ, Υπεργαμία: τσεκ, Ινφλουενσερ: τσεκ, Απευθύνεται σε εφήβους δίχως κριτική σκέψη: τσεκ, Ψευτοφεμινισμός και δικαιωματισμός: τσεκ, Ευτυχισμένη στη ζωή: Χ», « Τι είν' τούτο ρε παιδιά; από που ξεφύτρωσε; Πολύ φλυαρία, κουραστική και ανούσια ομιλία , το μόνο πράγμα που αποκόμισα στην ουσία είναι η ποινικοποίηση του χιούμορ. Με τι κριτήριο επιλέγετε τους ομιλητές σας; Γιατί λόγια του αέρα μπορώ να λέω και εγώ, είναι το μόνο εύκολο. Πάντως ειλικρινά τώρα, αν συνεχίσετε έτσι δεν υπάρχει λόγος να βλέπω τα videos σας είναι πραγματικά χάσιμο χρόνου», «Είναι cringe όσο δεν πάει».

Είναι χαρακτηριστικό πως τα περισσότερα υποστηρικτικά και θετικά σχόλια γίνονται από γυναίκες ή από άτομα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας (το αναφέρουν οι ίδιοι), ενώ τα αρνητικά σχόλια προέρχονται κατά κύριο λόγο από άτομα ανδρικού φύλου, επαληθεύοντας τη θέση ότι η

κοινωνία έχει ριζώσει κάποια στερεοτυπικές ιδεολογίες στο μυαλό των ανθρώπων, οι οποίες κανονικοποιούν τη βία, τον σεξισμό και την ταπείνωση του γυναικείου φύλου.

Συμπερασματικά, η Βενετία Καμάρα, από την πρώτη κιόλας στιγμή που έκανε αισθητή την παρουσία της στο ελληνικό YouTube, δεν δίστασε να εκφράζει ελεύθερα την γνώμη της για θέματα που αφορούν όλων των ειδών τις διακρίσεις και ρατσισμού και σεξισμού. Μάλιστα, το 2017, νίκησε τα NYX Face Awards με το βίντεο σχετικά με τη κακοποίηση και το trafficking των γυναικών. Σήμερα, με περίπου 10 χρόνια παρουσία στον χώρο, συνεχίζει να εκφράζεται και να διαδηλώνει υπέρ της ισότητας και της ελευθερίας. Ωστόσο, όπως λέει και η ίδια, προσπαθεί να μην κάνει πια τόσο συχνά βίντεο με τέτοιου είδους περιεχόμενος καθώς τα χιλιάδες αρνητικά- και σε πολλές περιπτώσεις απειλητικά- σχόλια που έχει λάβει ανά τα χρόνια, την έχουν κάνει να είναι πιο συγκρατημένη. Τα τρία βίντεο που αναλύθηκαν, με χρονολογική σειρά είναι: Πώς να αρέσεις στους άντρες- 2017, Be a sexist, not a human-2020 και Κρίμα-2021. Παρατηρείται πως στο πρώτο βίντεο ο λόγος ήταν ιδιαίτερα εριστικός, καυστικός και ειρωνικός, με επιθετική επιχειρηματολογία και δυναμικότητα. Στο δεύτερο, το 2020, ο λόγος της είναι πιο ευθύς, με πολύ ισχυρή και δυναμική επιχειρηματολογία, λιγότερη ειρωνεία και καυστικότητα, μιλώντας παράλληλα με ιστορικά στοιχεία (πχ. τα πρόστιμα που έδωσε το ΕΣΡ σε ελληνικές σειρές), συνυπολογίζοντας πάντα το πλαίσιο στο οποίο βρίσκεται- μια ομιλία στο TEDx-. Στο τρίτο βίντεο, η Βενετία φαίνεται πιο μαζεμένη και πιο «φοβισμένη», χωρίς όμως να κρύβει και να αποσύρει την επιχειρηματολογία της. Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε πως, στην αρχή, ενδεχομένως να υπήρχε μια άγνοια κινδύνου η οποία να την έκανε να νιώθει πιο άνετα να μιλήσει με πιο καυστικό και επιθετικό τρόπο για τέτοιου είδους θέματα. Σχετικά με τα σχόλια κάτω από τα συγκεκριμένα βίντεο, είναι και πάλι εμφανείς οι διαφορές. Στα αρχικά βίντεο, όπως αυτό του 2017 «Πώς να αρέσεις στους άντρες», τα σχόλια ήταν σε πολλές περιπτώσεις πολύ χλευαστικά, ειρωνικά και επιθετικά, όπως αναφέρει και η ίδια παραπάνω. Με την πάροδο των ετών, το κοινό της έχει διαμορφωθεί και έχει περιοριστεί -με σημαντικές εξαιρέσεις- σε άτομα που ασπάζονται τις ίδιες απόψεις και ιδεολογίες, χτίζοντας ένα community γύρω από το κανάλι της. Όμως και πάλι, πλέον τα βίντεο κοινωνικού περιεχομένου έχουν περιοριστεί αρκετά σε σχέση με το παρελθόν καθώς όπως αναφέρει και η ίδια στη συνέντευξη που μου παραχώρησε: Θα ήθελα να μιλάω περισσότερο για αυτά τα θέματα, όμως υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που με κρατάνε πίσω. Πρώτον, την περίοδο που μιλούσα πιο συχνά για αυτά τα θέματα ήμουν πάντα θυμωμένη, διάβαζα τόσες πολλές

ειδήσεις ανά τον κόσμο, που έκανε απίστευτα κακό στην ψυχολογία μου, ως άτομο με μεγάλη ενσυναίσθηση. Εγωιστικό; Σίγουρα, αλλά για να κάνω καλό στον εαυτό μου έπρεπε να μπλοκάρω για ένα διάστημα αυτές τις ειδήσεις από το οπτικό μου πεδίο. Δεύτερον, και ίσως το πιο αποτρεπτικό. Το κοινό στο YouTube έχει την εντύπωση, ότι αν μιλήσεις για ένα κοινωνικό θέμα που σε αγγίζει αρκετά, μετά πρέπει να μιλάς για όλα τα θέματα και να είσαι ολόσωστος στον τρόπο ζωής σου. Δηλαδή, είχα σχόλια που απαιτούσαν να μιλήσω και για το πρόβλημα με τους άστεγους, με την ανεργία κλπ όταν μίλησα για το black lives matter. Άσχετο κοινωνικό πρόβλημα; Ναι. Αλλά σου λέει "αν είναι να μας πεις πόσο δύσκολα περνάνε οι μαύροι, πρέπει να μας πεις πόσο δύσκολα περνάνε οι Έλληνες άστεγοι". Και με εκνεύριζε απίστευτα αυτή η νοοτροπία του μέσου Έλληνα. Επίσης, το κοινό περιμένει από τις γυναίκες που μιλάνε για κοινωνικά θέματα να είναι μητέρες -Τερέζες. Μιλάω για τα δικαιώματα των γυναικών; Μετά μου λένε "γιατί ψώνισες από την adidas που είναι made in china, και τα φτιάχνουν γυναίκες που δεν πληρώνονται καλά;". Δηλαδή, δεν κουνάνε το δάχτυλο στον εαυτό τους που γράφουν αυτό το σχόλιο από το made in china κινητό τους, αλλά τους ενοχλώ εγώ που επειδή μίλησα για φεμινισμό δεν μπορώ να ψωνίσω τίποτα στον κόσμο, αφού όλα φτιάχνονται στην Κίνα. Λέω ότι δεν τρώω κρέας, και μου λένε "γιατί έχεις σκύλο που είναι ράτσα;". Γενικά, αν μιλήσεις για κάτι μετά περιμένουν στην γωνία για να σου πετάξουν χίλιες δυό βόμβες. Που κάποια έχουν βάση, αλλά τα περισσότερα είναι απλώς η διάθεση του κόσμου να σου πει ότι αφού είσαι ευαισθητοποιημένος με ένα θέμα, πρέπει να σώσειςμόνος σου ολόκληρο τον πλανήτη και εγώ να σε κρίνω από τον καναπέ μου. Δεν θα πουν αντίστοιχα σχόλια σε άντρες γιουτιουμπερς. Δεν θα μπουν στον Μαλιάτση να μην χρησιμοποιεί σεξιστική ορολογία, αλλά θα πουν στις γυναίκες "εσύ πρέπει να είσαι τέλεια σε όλα". Και αυτή η πίεση για τελειότητα με εξουθένωσε μετά από ένα σημείο, και με ώθησε στο να μην μιλάω όσο συχνά θα ήθελα. Το κοινό ξεχνάει κάποιες φορές ότι μια γυναίκα που ασχολείται πχ. με το μακιγιάζ, μπορεί να έχει κι άλλα ενδιαφέροντα και απόψεις -νομίζουν ότι όλος μας ο εγκέφαλος γυρίζει γύρω από τα καλλυντικά. Ή αν μιλάς για κοινωνικά θέματα, τους φαίνεται παράδοξο να σου αρέσει το μακιγιάζ. Είναι λίγο μπερδεμένοι ως προς την πολύπλευρη φύση του ανθρώπου. Και τρίτον, αν μιλάω συνέχεια για τέτοια ζητήματα το προφίλ μου θα γίνει πολύ "κοινωνικό/πολιτικό, και θα χάσει τον πραγματικό του χαρακτήρα που είναι η παραγωγή περιεχομένου γύρω από lifestyle. Δεν πρέπει να ξεχνάω ότι είναι η δουλειά μου, και ένα τόσο vocal προφίλ, δεν είναι πολύ ελκυστικό στις εταιρείες. Δεν ξεκίνησα το κανάλι

μου αποκλειστικά για να μιλάω για κοινωνικά θέματα αλλά για να εκτονώσω την δημιουργικότητά μου, οπότε δεν ήθελα να πάρει αυτήν την κατεύθυνση».

2.2. Μελετώντας τις Ελληνίδες Youtubers – Μαίρη Συνατσάκη (Mairiboo)

Η Μαίρη Συνατσάκη ξεκίνησε την καριέρα της ως παρουσιάστρια μουσικής εκπομπής στο MAD και εκ τότε έχει μια μεγάλη πορεία στον χώρο της τηλεόρασης αλλά και του θεάτρου και της μουσικής μετέπειτα. Τα τελευταία δέκα περίπου χρόνια, διατηρεί κανάλι στο YouTube το οποίο είναι πολύ δημοφιλές και έχει συγκεντρώσει 280 χιλιάδες συνδρομητές. Πρόκειται για ένα από τα πιο δημοφιλή πρόσωπα τόσο του YouTube όσο και της showbiz γενικότερα.

Ανέκαθεν ήταν ένθερμη υποστηρίκτρια των μειονοτήτων και εξέφραζε διαχρονικά τη γνώμη της για κοινωνικά ζητήματα κυρίως όσα αφορούσαν τις κακοποιήσεις κατά των γυναικών, τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις, τον ρατσισμό κ.λπ. Ήδη από πολύ παλιά, πολύ πριν ξεκινήσουν αυτά τα θέματα να έρχονται στην επιφάνεια, προσπαθούσε είτε μέσω της παρουσίας της σε κάποια τηλεοπτική εκπομπή είτε μέσω του προσωπικού της καναλιού στο YouTube είτε μέσω του Instagram να καταδεικνύει τα περιστατικά βίας και να μάχεται κατά των ρατσιστικών, φυλετικών και σεξιστικών συμπεριφορών.

Πάντα, οι απόψεις της ήταν θέμα συζήτησης και πάντα προκαλούσαν ποικίλες αντιδράσεις καθώς (έμοιαζε) να αποτελούν πρωτοπόρες και πολύ εκσυγχρονιστικές. Από τότε που ξεκίνησε τη λειτουργία του καναλιού της στο YouTube, έχει δημιουργήσει μια πιστή κοινότητα ακολούθων που την παρακολουθούν τακτικά. Το YouTube όντας ένα μέσο πιο «ελεύθερο» από την τηλεόραση και τα υπόλοιπα συντηρητικά μέσα, δίνει τη δυνατότητα στους ψηφιακούς δημιουργούς να εκφράζονται όπως θέλουν, με θεματολογία της δικής τους επιλογής. Έτσι λοιπόν, η Μαίρη Συνατσάκη βρήκε το βήμα στο οποίο θα εξέφραζε τα θέματα και τις απόψεις που την απασχολούν και δημιούργησε το κανάλι της ως έναν τόπο διαδικτυακού βήματος και διαλόγου με το κοινό.

Ξεκινώντας τη μελέτη των βίντεο κοινωνικού περιεχομένου στο κανάλι της συγκεκριμένης Youtuber, πρέπει να αναφερθεί πως θα εξετασθούν τρία βίντεο: το «Πρόσεχε κοπέλα μου»(2022), το «Γιατί μίλησε τώρα η Σοφία» (2021), «Φεμινισμός, Ροζ βίντεο και Υποκρισία»(2021). Το περιεχόμενο όλων των προαναφερθέντων βίντεο έχει να κάνει με το #metoo κίνημα στην Ελλάδα και τη γενικότερη κακοποίηση, σωματική ή ηθική, που δέχονται οι γυναίκες στις πατριαρχικά δομημένες κοινωνίες.

Το βίντεο «Πρόσεχε κοπέλα μου» (“Πρόσεχε Κοπέλα Μου!” 2022) ήδη από τον τίτλο έχει μια ειρωνική χροιά. Όπως αναφέρει και η ίδια στην εισαγωγή, το συγκεκριμένο βίντεο το έκανε με αφορμή μια δήλωσή της στις τηλεοπτικές κάμερες του καναλιού ANTENNA, όταν, με αφορμή τα περιστατικά revenge porn με θύτη τον Στάθη Παναγιωτόπουλο και την σεξουαλική παρενόχληση της Γεωργίας σε γνωστό ξενοδοχείο της Θεσσαλονίκης ανήμερα της Πρωτοχρονιάς, ο δημοσιογράφος τη ρώτησε, τι θα συμβούλευε τα κορίτσια. Εκείνη, φανερά ενοχλημένη από την ερώτηση απάντησε πως είναι κουραστικό να συμβουλευόμαστε συνέχεια τα νέα κορίτσια και τις γυναίκες για το τι θα πρέπει να προσέχουν, που θα πρέπει να πηγαίνουν και πως θα πρέπει να ντύνονται, αντί να συμβουλευόμαστε τα νεαρά αγόρια για το πως να μάθουν να σέβονται τις γυναίκες και να τις βλέπουν ισότιμα. Όπως αναφέρει και η ίδια στο βίντεο, η εν λόγω δήλωσή της, προκάλεσε πολλές αντιδράσεις, θετικές και αρνητικές και έγινε αντικείμενο σχολιασμού. «Δεν ήταν κάτι το οποίο είχα προσχεδιάσει, ήταν κάτι που βγήκε αυθόρμητα από μέσα μου, μέσα από μια εσωτερική αγανάκτηση, ένα μπούχτισμα τέλος πάντων, που έχει να κάνει με το πόσο πολύ συχνά οι θηλυκότητες βρίσκονται να απειλούνται από τους άντρες». Συνέχισε μιλώντας για την περίπτωση της Γεωργίας και το θάρρος που υπέδειξε βγαίνοντας και μιλώντας με ονόματα μπροστά στις κάμερες, χωρίς να κρύβεται και χωρίς να έχει αλλοιωμένη φωνή ή το πρόσωπό της, παίρνοντας πίσω τη δύναμη που προσπάθησαν να της πάρουν, καταδεικνύοντας πως όλη η ντροπή είναι στους θύτες και όχι στα θύματα. Έπειτα, συνεχίζει κάνοντας μια μικρή ιστορική αναδρομή σχετικά με το πως έφτασε στην επιφάνεια η συγκεκριμένη ιστορία της Γεωργίας, κάνοντας ειδική μνεία στον ακτιβιστή Ηλία Γκιώνη, ο οποίος ανέδειξε την ιστορία της Γεωργίας μέσα από τα social media και βοήθησε πολύ τη δημοσιογραφική έρευνα γύρω από το θέμα. «Την Παρασκευή διοργανώνεται ένα φεμινιστικό συλλαλητήριο στο Σύνταγμα. Γενικά οι φεμινιστικές ομάδες κάνουν πολύ φανερά την παρουσία τους στις γειτονιές όποτε συμβαίνει κάτι. Δείχνουν την παρουσία τους. Στο Σύνταγμα αυτό που θα γίνει θα είναι κάτι πολύ μεγαλύτερο. Με συγκινεί πάρα πολύ ο τίτλος του συλλαλητηρίου «Αδερφή μου, εγώ σε πιστεύω». Έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε ακόμα, σαν κοινωνία, αλλά τον διανύουμε».

Στη συνέχεια του βίντεο, η Μαίρη Συνατσάκη, με ψυχραιμία και ήρεμο και κατανοητικό ύφος παρουσιάζει όλες τις απόψεις που ακούγονται όταν παρουσιάζεται μια υπόθεση σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ενάντια μιας γυναίκας. « Το κομμάτι του victim blaming, είναι ένα μεγάλο κομμάτι που έχει πάρα πολλά παρακλάδια και επειδή μου στέλνετε πολλά

μηνύματα που μου λέτε με έναν ιδιαίτερο τρόπο ότι «μα καλά και αυτό το κορίτσι τι ήθελε εκεί, στη σουίτα ενός ξενοδοχείου;», θέλω να αρχίσετε να απαντάτε στον εαυτό σας, πριν το βγάλετε από μέσα σας. Αναγνωρίστε ότι αυτή η απορία σας έχει δημιουργηθεί επειδή ζούμε σε αυτή την πατριαρχική κοινωνία και επειδή έχουμε συνηθίσει να κατηγορούμε τα θύματα γιατί αυτό εξυπηρετεί τους θύτες και την πατριαρχία. Οπότε αρχικά, συγχωρέστε τον εαυτό σας που κάνετε αυτή τη λάθος σκέψη και αντιστρέψτε τα ερωτήματα. [...] Ο μοναδικός τρόπος για να μπορέσουμε να βγούμε σιγά σιγά από αυτά τα καθηλωμένα στον εγκέφαλό μας πράγματα, θέσεις και αντιλήψεις της πατριαρχίας, είναι να ξαναρωτάμε το ίδιο πράγμα όταν το σενάριο έχει πρωταγωνιστή έναν άντρα».

Μετέπειτα, διατηρώντας την ηρεμία και τον ήρεμο τρόπο αφήγησης, θέλει να περάσει το μήνυμα πως ακόμα και όταν είτε στην τηλεόραση είτε στην πραγματική ζωή, ακούγονται κάποια πράγματα «λάθος», πρέπει να κυριαρχεί ο διάλογος και η επιχειρηματολογία. Ο στόχος είναι εν τέλει, το άτομο που είπε κάτι που δεν ήταν σωστό, να κατανοήσει τον λόγο για τον οποίο δεν ήταν σωστό και όχι να γίνει επίθεση εναντίον του καθώς έτσι πυροδοτείται η βία και η αντίδραση, χάνοντας την ουσία. Στο τέλος αυτό που μένει πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις είναι η βία. Αναγνωρίζει πως ακόμα και η ίδια που είναι ένα άτομο το οποίο διαβάζει και ενδιαφέρεται για τα φεμινιστικά ζητήματα, δεν έχει φτάσει ακόμα στο σημείο που θα ήθελε και νιώθει φόβο πως μπορεί να πει κάτι το οποίο δεν είναι σωστό ή έχει διαφορούμενη ερμηνεία.

«Όταν λέμε συνέχεια πρόσεχε και πρόσεχε και πρόσεχε, είναι σα να νομιμοποιείται με κάποιον τρόπο ο θύτης. Σα να αποδεχόμαστε ότι «έτσι μωρέ είναι οι άντρες, έτσι είναι η κοινωνία που ζούμε, πρέπει να κάνεις αυτοάμυνα, να μένεις στο σπίτι σου».

Φτάνοντας το βίντεο προς το τέλος του, αναφέρει πως όλοι έχουμε μέσα μας ψεγάδια μισογυνισμού ακόμα και αν δεν τα έχουμε ακόμα αντιληφθεί καθώς, έχουμε μεγαλώσει σε πατριαρχικές κοινωνίες με πολύ λίγα φεμινιστικά ερεθίσματα. Μάλιστα, παραδέχεται και η ίδια πως αν πριν τρία χρόνια έβλεπε ένα γυναικείο στήθος στο Instagram- τη μεγαλύτερη πλατφόρμα παγκοσμίως- θα ένιωθε άβολα. Τώρα, έχοντας αποδεχθεί και «αποποινικοποιήσει» αυτή τη θέση της και έχοντας σκεφτεί πως το αντίστοιχο ανδρικό στήθος δεν έχει κάποια «πονηρή» χροιά, συνειδητοποίησε πως έχει μέσα της εσωτερικευμένο μισογυνισμό και άρχισε να το δουλεύει και να το σκέφτεται, να το συζητάει με τους φίλους της και εν τέλει να καταλήξει στο παράδοξο του πράγματος. Καταλήγει πως

όλα τα πράγματα θέλουν ψυχραιμία και μια διαδικασία μέχρι να φτάσουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα που είναι η πάταξη του μισογυνισμού και του σεξισμού ώστε να αναδυθεί η ισότητα. Πρέπει να είμαστε δεκτικοί και να αναγνωρίζουμε στους εαυτούς μας και στους άλλους ότι υπάρχουν ακόμα πατριαρχικές αντιλήψεις και θα συνεχίσουν να υπάρχουν για αρκετό καιρό αλλά βρισκόμαστε στον δρόμο προς το τέλος αυτού. «Υπάρχουν κάποια μικρά ή μεγαλύτερα κομμάτια πατριαρχίας μέσα μας που θα τα αποτινάξουμε σιγά σιγά, αρκεί να παίρνουμε τις πληροφορίες χωρίς να παίρνουμε και όλο το θυμό κάποιου που δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι ακόμα δεν είμαστε στο ίδιο σημείο επίγνωσης κάποιων πραγμάτων. Θέλει μια ψυχραιμία. Ας επικεντρωθούμε ότι θα θύματα πρέπει να προστατευτούν με όποιο τρόπο. Ας επικεντρώσουμε το μένος στους θύτες. Ας ζητάμε δικαίωση, ό,τι κι αν σημαίνει αυτό. Ας μη γυρνάμε το βλέμμα και ας μη κλείνουμε το στόμα και ας ελπίσουμε ότι τα πράγματα θα πάνε καλύτερα».

Τα τελευταία λεπτά του βίντεο βρίσκουν τη Μαίρη Συνατσάκη να κάνει μια αυτοαποκάλυψη και να λέει πως θα ήθελε πολύ η ίδια να φοβάται λιγότερο να μιλήσει για κάποια πράγματα φέρνοντας σαν παράδειγμα το κομμάτι της θρησκείας. «Δεν είναι ωραίο κανένας να φοβάται να μιλήσει, έχουμε όλοι ευθύνη στη βία, ας κοιτάξουμε λίγο και τα δικά μας τα πράγματα. Ας ελπίσουμε ότι ανατέλλει κάποια καλύτερη εποχή».

Στο εν λόγω βίντεο που παρουσιάστηκε λοιπόν, η Μαίρη Συνατσάκη εκτός από το να παρουσιάζει τα ζητήματα βίας κατά των γυναικών, προσπαθεί να κάνει ένα «ψυχογράφημα» των ανθρώπων που κάνουν όλα τα σχόλια τα οποία ενοχοποιούν και ρίχνουν την ευθύνη στο θύμα. Αναγνωρίζει και κατανοεί αυτού του είδους τα σχόλια με την επιχειρηματολογία πως έχουμε όλοι μεγαλώσει σε μια πατριαρχικά δομημένη κοινωνία, με συγκεκριμένα πρότυπα και αρχές τις οποίες είναι αρκετά δύσκολο να αποτινάξουμε από πάνω μας, ωστόσο βρισκόμαστε σε έναν πολύ καλό δρόμο. Χωρίς εκρήξεις θυμού αλλά με σαφή λόγο και επιχειρηματολογία δείχνει το δρόμο προς την αλλαγή η οποία θα επέλθει κάνοντας όλοι μικρά και σταθερά βήματα προς την ισότητα. Προσπαθεί, εκμεταλλευόμενη το βήμα και την αναγνωρισιμότητα που έχει, να δώσει συμβουλές όχι στα θύματα, αλλά στους θύτες ή τους εν δυνάμει θύτες, στον κόσμο που σχολιάζει και βγάζει συμπεράσματα, στον τρόπο με τον οποίο υπάρχει ευκαιρία στην ανθρωπότητα και στις κοινωνίες να αλλάξουν κάποια στερεότυπα που βλάπτουν μια πολύ μεγάλη μερίδα του πληθυσμού. Τις γυναίκες.

Ανέκαθεν, το κοινό που ακολουθούσε τη Μαίρη Συνατσάκη ήταν υποστηρικτικό και φαίνεται πως μοιράζονταν τον ίδιο τρόπο σκέψης και τις ίδιες ιδεολογίες, θέσεις και απόψεις. Όπως κάθε πρόσωπο που βγαίνει στη δημοσιότητα, έχει δεχθεί πολλαπλές θετικές ή αρνητικές κριτικές σχετικά με αυτά που πρεσβεύει και τις θέσεις που παρουσιάζει. Ωστόσο, έχει επιτύχει να χτίσει μια κοινότητα η οποία συμερίζεται τους προβληματισμούς και όσα προβάλλει, ευδοκιμώντας την ύπαρξη διαλόγου, περεταίρω προβληματισμού και σε πολλές περιπτώσεις, αντίθετων απόψεων που παρουσιάζονται με ισχυρή επιχειρηματολογία και ψυχραιμία, χωρίς επιθετική χροιά. Δεν είναι λίγες όμως και οι φορές που έχει δεχθεί, όπως αναφέρει και η ίδια, πληθώρα αρνητικών σχολίων και σχολίων μίσους, κυρίως παλαιότερα, από άτομα που είτε διαφωνούσαν είτε λαμβάνουν ευχαρίστηση εξαπολύοντας το μίσος πίσω από την ασφάλεια μιας οθόνης.

Μελετώντας τα σχόλια στο συγκεκριμένο βίντεο, τα σχόλια δεν απέχουν σημαντικά σχετικά με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω αναφορικά με τα σχόλια κάτω από τα βίντεο της Βενετίας Καμάρα. Ενδεχομένως, αυτό να έχει να κάνει με την δημιουργία της πιστής κοινότητας που αναφέρθηκε και στις δύο περιπτώσεις. Πρόκειται για σχόλια που επικροτούν τα όσα εκφράζονται στο περιεχόμενο του βίντεο, σχόλια θαυμασμού, προβληματισμού, σε κάποιες περιπτώσεις διαφωνίας που εκφράζονται με ψύχραιμο τρόπο και επιχειρηματολογία, ώστε να ανοιχτεί ένα πεδίου υγιούς διαλόγου. @katerinamavrommati8558 «Ευχαριστούμε ρε Μαίρη. Που έφτασες να δουλέψεις τόσο με τον εαυτό σου για να μπορέσεις να επικοινωνήσεις θέματα που κανονικά όλοι μας πρέπει να ψάξουμε και μέσα μας, ως ενδοσκόπηση, αλλά κι απ' έξω μας, ως γνώση. Που δεν βολεύτηκες στη δημοφιλία για να μην ακουμπάς «δύσκολα» θέματα. Και που είσαι τόσο απλή στο πως αγγίζεις τόσο πολύπλοκα θέματα ώστε να ενώνεις ηλικίες στην κατανόηση τους! Να είσαι καλά!», « @user-om7dz7fq1i Χαίρομαι τόσο πολύ που έθεσες το κομμάτι της βίαιης αντίδρασης γιατί ναι με τέτοια επικαιρότητα που βιώνουμε κι εγώ την καταλαβαίνω αλλά δε θα μας πάει κάπου. Και πολλοί από εμάς εμμένουμε να κοιτάμε ποιός μίλησε, ποιός δε μίλησε, γιατί δε μίλησε... Το σημαντικό είναι μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να κάνουμε συζήτηση και να δίνουμε δύναμη και στήριξη στα εκάστοτε θύματα, όχι να μετράμε απόντες και απούσες και ούτε να πέφτουμε να "φάμε" τον κάθε ένα που θα βγει να πει την σαχλαμάρα του. Περισσότερες πιθανότητες έχουμε να μας ακούσει άμα εξηγούμε γιατί αυτό που είπε είναι σαχλαμάρα. Και αυτή την βίαιη αντίδραση την έχουν και μεγάλοι ακτιβιστικοί λογαριασμοί

ενώ καλύτερο θα ήταν να υπάρχει η εξήγηση του γιατί αυτό που ειπώθηκε είναι λάθος», «@user-gg9gn1pg4x Αδελφή μου, εγώ σε πιστεύω!! Είσαι ό,τι χρειαζόμαστε , ευχαριστώ για αυτό και για όλα σου τα βίντεο!», «@mariamarietta91 Αυτό που με στενοχωρεί, είναι που την βλέπω να βουρκώνει, να αγανακτεί, και επειδή το είπε και πριν πως φοβάται να μιλήσει για θέματα, να μην μπορεί να μιλήσει πλήρως από το συναίσθημά της. Αγκαλιά. ♥».

Τα περισσότερα σχόλια στο συγκεκριμένο βίντεο προέρχονται, όπως είναι αναμενόμενο, από γυναικεία προφίλ, ωστόσο, δεν είναι λίγα τα ανδρικά προφίλ που γράφουν σχόλια υποστήριξης και επευφημίας σχετικά με τα όσα παρουσιάζει η ψηφιακή δημιουργός. Σε αντίστοιχες περιπτώσεις του παρελθόντος, θα υπήρχαν πολύ περισσότερα αρνητικά σχόλια και σχόλια που κάνουν επίθεση στο ήθος και στην προσωπικότητα της δημιουργού. Ωστόσο, φαίνεται πως με την πάροδο των ετών, όλο αυτό το κύμα μίσους έχει αρχίσει να υποχωρεί και στα σχόλια να προβάλλονται μόνο απόψεις που έχουν να μοιραστούν κάτι, να θέσουν νέα στοιχεία ή προβληματισμούς. Φυσικά, υπάρχουν και ορισμένες εξαιρέσεις οι οποίες όμως είναι μηδαμινές. Ενδεικτικά, στα 586 σχόλια που έχει λάβει το συγκεκριμένο βίντεο, μόνο τα δύο εκφράζουν με οξύ τρόπο την αντίθεση με όσα λέγονται: « @user-oi8rk5nu1x Και γίνε πρώτα μάνα αν γίνεις κ μετά άρχισε να έχεις άποψη για τα πάντα.», «Σκέφτηκε ποτέ κάποιος ότι ίσως οι περισσότερες σημερινές «φεμινίστριες» και ο σημερινός « φεμινισμός» απλά επιζητούν την ισότητα σε κομμάτια τα οποία τους συμφέρουν και κάνουν πάντα τις εξαιρέσεις τον κανόνα; Αν είναι δυνατόν να ζούμε σε μια κοινωνία που απλά όποτε βγαίνει κάποια κοπέλα φεμινίστρια ή όχι, και χωρίς καμία απόδειξη και μόνο με απόδειξη τα λόγια της να θυματοποιείται απευθείας και να λεμέ ότι την πιστεύουμε. (Για παράδειγμα η περίπτωση του Τζόνι Ντεπ) Θα κάνατε το ίδιο και για κάποιον άντρα αν έβγαине να μιλήσει; Αμφιβάλλω. Ας σκεφτούμε και λίγο αν για μια γυναικά είναι δύσκολο να μιλήσει για κακοποίηση στις μέρες μας, πόσο δύσκολο άραγε είναι για έναν άντρα; Πολλοί αναφέρονται για πατριαρχική κοινωνία. Πως γίνεται να είμαστε σε μια πατριαρχική κοινωνία όπου στην Ελλάδα η πρόεδρος είναι γυναικά και στην Κύπρο η πρόεδρος της βουλής είναι επίσης γυναίκα. Ας πούμε τι λιγότερα δικαιώματα έχει μια γυναίκα από έναν άντρα σήμερα στην Ελλάδα και στην Κύπρο; Τι περισσότερες ευκαιρίες έχει ένας άντρας από μια γυναίκα σήμερα στην Ελλάδα και στην Κύπρο; Πραγματικά θα ήθελα να μάθω», «1)Σταματήστε να "πουλάτε" victim mentality. 2)Μάθετε στις γυναίκες τι πρέπει να αποφευχουν.3)Διαδώστε την σημασία των πολεμικών τεχνών. ΕΤΣΙ ΘΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟΥΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΕΣ.ΟΧΙ ΜΕ ΤΟ ΝΑ ΚΛΑΙΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΠΕΤΑΤΕ

24/7 ΤΗΝ ΛΕΞΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑ. Ευχαριστώ». Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί πως και τα τρία αυτά σχόλια προέρχονται από ανδρικά προφίλ. Διαφαίνεται λοιπόν πως, οι γυναίκες, μιας και είναι οι «πρωταγωνίστριες» του #metoo, ταυτίζονται με μεγαλύτερη ευκολία και μέσα από τα βίντεο που αναφέρονται σε αυτό το θέμα, βρίσκουν την έκφρασή τους, την εξωτερίκευση των προβληματισμών τους και την υποστήριξη που ψάχνουν τόσο καιρό προκειμένου να σταματήσουν να φοβούνται.

Το ενδιαφέρον στα συγκεκριμένα σχόλια είναι πως τα περισσότερα δεν αναφέρονται τόσο στα περιστατικά βίας ως συνέπεια της πατριαρχίας, που βιώνουν οι γυναίκες, αλλά στη θέση της Μαίρης Συνατσάκη σχετικά με το «cancelling» όσων δεν μπορούν να συμμεριστούν ή να κατανοήσουν τη βαναυσότητα των όσων γίνονται, λόγω του ότι έχουμε μεγαλώσει όλοι σε μια πατριαρχικά δομημένη κοινωνία. Τα περισσότερα σχόλια, συμμερίζονται την άποψη πως ακόμα και αυτός που δεν μπορεί να κατανοήσει τι συμβαίνει και πως η πατριαρχία είναι βαθιά ριζωμένη ακόμα και στον πιο φαινομενικά «συνειδητοποιημένο» πολίτη, η λύση είναι ο διάλογος, η συζήτηση και όχι η βία, σε κάθε της μορφή.

Κλείνοντας, σχετικά με τη μελέτη των σχολίων και την εξαγωγή του πορίσματος πως τα περισσότερα σχόλια είναι θετικά και υποστηρικτικά, θα πρέπει να διατηρηθεί ένα ενδεχόμενο, πολλά αρνητικά σχόλια να έχουν σβηστεί από τη δημιουργό για τον οποιονδήποτε λόγο.

Συνεχίζοντας τη μελέτη των βίντεο της Μαίρης Συνατσάκη, σειρά έχει το βίντεο «Γιατί μίλησε τώρα η Σοφία;» (“Γιατί Μίλησε Τώρα Η Σοφία,” 2021) και δημοσιεύτηκε το 2021, λίγες ημέρες αφότου η Σοφία Μπεκατώρου, η δύο φορές Ολυμπιονίκης αθλήτρια ιστιοπλοΐας, εξομολογήθηκε πως υπέστη σεξουαλική παρενόχληση κατά τα πρώτα της χρόνια ως πρωταθλήτρια, από ιδρυτικό μέλος του ομίλου στον οποίο ανήκε.

Ήδη λοιπόν, ξεκινώντας το βίντεο, εντάσσει με συνοπτικό τρόπο το κοινό της στο θέμα για το οποίο θα μιλήσει και μάλιστα χαρακτηρίζει την υπόθεση της Σοφίας Μπεκατώρου ως την εκκίνηση του ελληνικού #metoo, ενός κινήματος που ξεκίνησε από Hollywood το 2017 όπου θύματα σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης καταγγέλλουν και κατονομάζουν τους δράστες τους. «Νομίζω πια είναι πολύ κατάλληλη στιγμή για να πάρουν πίσω τη δύναμή του όλα τα θύματα σεξουαλικής βίας και όλοι θύτες και δράστες να υποστούν τις συνέπειες των πράξεών τους». Συνεχίζει λέγοντας πως κάνει αυτό το βίντεο με αφορμή τα όσα ακούστηκαν σαν

αντιδράσεις όταν η καταγγέλλουσα επέλεξε τη δεδομένη χρονική στιγμή για να μοιραστεί το συγκεκριμένο περιστατικό και πως αποτελεί μια ερώτηση που πρέπει να πάψει να γίνεται στα θύματα. «Η απάντηση στο ερώτημα γιατί μίλησε τώρα, είναι γιατί τη βίασαν. Πρέπει να πάψουμε να κάνουμε ερωτήσεις στα θύματα σε σχέση με τον βιασμό και να κάνουμε ερωτήσεις μόνο στους θύτες. Αν κάποιος φταίει για έναν βιασμό, δεν είναι άλλος από τον βιαστή. Δεν υπάρχει τίποτα άλλο που μπορούμε να ρωτήσουμε ένα θύμα». Παρόλη την εμφανή ενόχλησή της με τη συγκεκριμένη ερώτηση που επικρατούσε και επικρατεί όταν μια γυναίκα εξομολογείται την κακοποίηση που υπέστη, αρκετό καιρό μετά το περιστατικό, θέλει, στη συνέχεια του βίντεο, να τοποθετηθεί και να κατονομάσει τους λόγους για τους οποίους τα θύματα δυσκολεύονται να μιλήσουν για όσα έχουν βιώσει. «Αυτά που θα σας πω δεν είναι η γνώμη μου, δεν είναι η αποψούλα μου, είναι το αποτέλεσμα πολλών ερευνών, πολλών ετών όπου ψυχολόγοι δουλεύουν με θύματα σεξουαλικής βίας και έχουν βγάλει συμπεράσματα. Οπότε εδώ θα σας μιλήσω για κάποια επιστημονικά στοιχεία και όχι για την άποψή μου. Το λέω για να μην σπεύσετε στα σχόλια να κάνετε αντίλογο με κάποια άποψη. Δεν θα πω άποψη, θα πω δεδομένα. Αν έχετε εσείς κάποια άλλα δεδομένα από κάπου παρακαλώ πολύ να τα αφήσετε εδώ με τις παραπομπές τους για να κάνουμε διάλογο». Με τη συγκεκριμένη εισαγωγή η παρουσιάστρια κάνει μια αυστηρή νύξη σχετικά με τα όσα ακούγονται για τη χρονικότητα της καταγγελίας συγκριτικά με το συμβάν και τονίζει ήδη τρεις φορές μέσα σε ένα μόλις λεπτό, πως αυτά που θα παρουσιάσει δεν αφορούν μια υποκειμενική άποψη της ίδιας αλλά επιστημονικά δεδομένα που δεν μπορούν να αμφισβητηθούν. «Προλαβαίνει» τους δύσπιστους από το κοινό που θα παρακολουθήσει το βίντεο, έτσι ώστε να μην αφήσει κανένα περιθώριο παρερμηνείας όπως και κανένα περιθώριο αντιλόγου που να έχουν επίκεντρο την άποψη της παρουσιάστριας και όχι το υπό συζήτηση θέμα. Ωστόσο, ακόμα και έτσι, προωθεί τον διάλογο και δίνει κίνητρο σε όσους έχουν βρει κάποιο επιστημονικό στοιχείο διαφορετικά απ' όσα θα παρουσιάσει, να τα παραθέσει στα σχόλια μαζί με την πηγή έτσι ώστε να γίνει ένας δομημένος διάλογος.

Ξεκινάει την επιχειρηματολογία της παραθέτοντας στοιχεία και λόγια ψυχιάτρων που μιλούν για το συγκεκριμένο θέμα και για την ακρίβεια αναφέρουν το αίσθημα της ντροπής ως το πρώτο επιχείρημα για το οποίο οι γυναίκες δεν μιλούν άμεσα για το συμβάν. «Ειδικά σε θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης, το θύμα αισθάνεται προδομένο και λερωμένο από κάποιον άλλον ενώ ταυτόχρονα έχει αισθανθεί και όλο αυτό το φοβερά ταπεινωτικό και

προσβλητικό συναίσθημα του να μένεις αβοήθητος απέναντι σε έναν άλλον άνθρωπο.[...]Οι περισσότεροι άνθρωποι που έχουν ντροπιαστεί, σε ένα βαθύ επίπεδο, αρχίζουν να πιστεύουν αυτή την πολύ διαβρωτική ιδέα ότι είναι ελαττωματικοί και μη αποδεκτοί από το σύνολό τους. Αισθάνονται ανάξιοι, απωθητικοί, ή απλά κακοί, λερωμένοι. Το να μοιραστείς τώρα ένα γεγονός που σε έχει κάνει να αισθανθεί όλα αυτά τα συναισθήματα ιδιωτικά, είναι πολύ δύσκολο, φανταστείτε τώρα να πρέπει να το κάνεις και δημόσια». Αναλύει πολύ περιγραφικά και το πως το αίσθημα της ντροπής κατακλύζει το θύμα το οποίο νιώθει την ανάγκη να «μαζευτεί», να σωπάσει, να γίνει αόρατο, σα να έχει κάνει κάτι λάθος, κάτι ανάρμοστο. «Οι γυναίκες ντρέπονται όταν όλο τους το «είναι», όλη τους η ύπαρξη περιορίζεται στο πόσο ελκυστική ή μη ελκυστική είναι στα μάτια κάποιου άντρα. Ντρέπονται πάρα πολύ να απαντήσουν σε ερωτήσεις του στυλ «γιατί άργησες τόσο;», «τι φορούσες εκείνο το βράδυ;» «πόσο πολύ είχες πιει» και άλλα τέτοια. Έχουν συνηθίσει να ντρέπονται».

Συνεχίζει παραθέτοντας τον δεύτερο λόγο και αναφέρει την ενοχή που βιώνουν τα θύματα για αυτό που τους συνέβη. «Για ένα θύμα είναι πολύ πιο εύκολο να αντέξει να κατηγορήσει τον εαυτό του για αυτό που του συνέβη παρά να παραδεχτεί ότι έμεινε εντελώς αβοήθητος και θυματοποιήθηκε από κάποιον άλλον. Είναι ένας ελάχιστος τρόπος να ανακτήσεις τον έλεγχο που θέλεις να έχεις στα πράγματα της ζωής. Αυτή η ενοχή ενισχύεται πάρα πολύ από αυτά τα ερωτήματα που αναφέρθηκαν προηγουμένως από το περιβάλλον του θύματος.

Το τελευταίο επιχείρημα που παρουσιάζει έχει να κάνει με την άρνηση που βιώνουν οι γυναίκες ως αποτέλεσμα της ενοχής και της ντροπής που νιώθουν. «Πολλές γυναίκες αρνούνται να δεχθούν ότι αυτό που έζησαν ήταν μια πράξη τόσο επεμβατική, «δεν ήταν κάτι τόσο τρόμερό», συγκρίνουν τον εαυτό τους με άλλα χειρότερα περιστατικά ή προσπαθούν να δικαιολογήσουν το θύτη, ειδικά αν είναι κάποιος από το κοντινό τους περιβάλλον ή κάποιος που συνδέονται συναισθηματικά μαζί του».

Έπειτα, θέλοντας να δώσει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το τι είναι η σεξουαλική παρενόχληση και να θέσει τον προβληματισμό στο γεγονός ότι η μεγαλύτερη μερίδα του πληθυσμού έχει άγνοια για το τι ακριβώς σημαίνει σεξουαλική παρενόχληση. Μάλιστα, λίγες ημέρες πριν το βίντεο, είχε θέσει στο κοινό που την ακολουθεί στο Instagram μια ερώτηση σχετικά με το αν έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση. Αναφέρει και δείχνει με screenshot πως το ποσοστό που απάντησε θετικά ήταν πολύ μικρό ωστόσο, έλαβε πολλά μηνύματα που τη ρωτούσαν ποιος είναι ο ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης και σεξουαλικής βίας. Γι'

αυτό τον λόγο λοιπόν, στη συνέχεια, παραθέτει τους ορισμούς αυτών των δύο όρων και μάλιστα αποκαλύπτει πως ακόμα ακόμα και η ίδια σε κάποια παραδείγματα ένιωσε πως είναι υπερβολικός ο ορισμός σεξουαλική παρενόχληση ή βία, παραδεχόμενη τον τρόπο με τον οποίο το πατριαρχικό σύστημα έχει διαβρώσει τις αντιλήψεις όλων των ανθρώπων.

Απαριθμώντας λοιπόν μια σειρά από ορισμούς που έχουν να κάνουν με τη σεξουαλική βία αλλά και τους λόγους για τους οποίους τα θύματα δυσκολεύονται να μιλήσουν ανοιχτά για την εμπειρία που βίωσαν, η ίδια παραδέχεται πως έχει υπάρξει θύμα σεξουαλικής βίας ήδη τρεις φορές στη ζωή της. Χαρακτηριστικό είναι μάλιστα όπως η ίδια τονίζει πως αντιλήφθηκε πως τα περιστατικά τα οποία βίωσε αποτελούσαν σεξουαλική παρενόχληση μετά από πολύ καιρό και μετά από πολλά χρόνια ψυχοθεραπείας καθώς πρωτύτερα δεν ήταν σε θέση να το αναγνωρίσει. «Ένας ακόμη λόγος που κάνω αυτό το βίντεο είναι γιατί εγώ, προσωπικά, έχω υπάρξει τρεις φορές θύμα στη ζωή μου, σεξουαλικής παρενόχλησης. Και κάθε φορά που σε κάποιον δικό μου άνθρωπο θέλω να μιλήσω γι' αυτό, αναγνωρίζω πολλά από τα στοιχεία που σας διάβασα. Θέλω να το υποτιμήσω, θέλω να πω ότι δεν ήταν τόσο σημαντικό όσο κάτι άλλο που έχει συμβεί κάπου αλλού, ότι δεν είμαι σίγουρη ότι ήταν αλλά μήπως ήταν και γι' αυτό δεν το συζητάω», «Είμαι ένας άνθρωπος που έζησε σε ένα οικογενειακό περιβάλλον πάρα πολύ ανοιχτό με την έννοια ότι δεν είχα μια μαμά και έναν μπαμπά που θα με μάλωναν αν τους έλεγα κάτι τέτοιο ή θα με έκαναν να αισθανθώ ντροπή, μου μίλησαν νωρίς για πράγματα όπως ήταν το σεξ και η προφύλαξη. Ωστόσο η προσωπική μου ντροπή δεν άντεχε να μιλήσει γι' αυτά τα πράγματα».

Φτάνοντας προς το τέλος του βίντεο, η παρουσιάστρια αναφέρει πως καταλαβαίνει πάρα πολύ και τα άτομα του ανδρικού πληθυσμού που έχουν υποφέρει από αντίστοιχα περιστατικά και πως λόγω των συνθηκών δυσκολεύονται και οι ίδιοι να μιλήσουν για όσα έχουν υποστεί καθώς πολλοί νιώθουν πως δεν θα εισακουστούν. Τονίζει πως το συγκεκριμένο βίντεο έγινε όχι για να κατηγορήσει τους άντρες, αλλά για να κατηγορήσει τους θύτες και να υπερασπιστεί και να δώσει θάρρος, κίνητρο και φωνή στα θύματα.

Τέλος, τονίζει την ανάγκη για ενσυναίσθηση που πρέπει να δείξει η κοινωνία απέναντι σε αυτού του είδους τα ζητήματα που αφορούν τις σεξουαλικές κακοποιήσεις και κρούει τον κώδωνα του κινδύνου αναφέροντας πως ακόμα και στο ανεπίσημο poll που οργάνωσε στο προσωπικό της λογαριασμό στο Instagram απευθυνόμενη στα άτομα που έχουν βιώσει κάποια μορφή κακοποίησης ή παρενόχλησης, η συντριπτική πλειοψηφία δήλωσε πως εκτός

από τα πολύ κοντινά τους άτομα δεν κατήγγειλαν το περιστατικό αυτό στην αστυνομία καθώς δεν βρήκαν τη δύναμη να το κάνουν. Κλείνει με δείχνοντας την ανάγκη η αστυνομία να έχει έναν πιο ουσιαστικό και βοηθητικό ρόλο σε αυτές τις περιπτώσεις έτσι ώστε το κάθε άτομο να φτάσει στο αστυνομικό τμήμα και να καταγγείλει ένα σκηνικό χωρίς ντροπή. Η ντροπή πρέπει να επιστραφεί πίσω στους θύτες, δεν έχει καμία θέση στα θύματα.

Στο description box κάτω από το βίντεο, έχει αναρτήσει μια σειρά από ιστοσελίδες, Instagram profiles και επίσημους φορείς στους οποίους τα θύματα μπορούν να απευθυνθούν προκειμένου να καταγγείλουν και να κατονομάσουν τον θύτη και το περιστατικό το οποίο βίωσαν ή και να λάβουν δωρεάν ψυχολογική υποστήριξη από τους αντίστοιχους φορείς και ΜΚΟ.

Προχωρώντας στη μελέτη του βίντεο, τα σχόλια υπήρξαν για ακόμα μια φορά πάρα πολλά και πολυποίκιλα, όμως επικράτησαν τα θετικά σχόλια. Οι περισσότεροι χρήστες εξέφρασαν τον θαυμασμό προς το άτομο της παρουσιάστριας που τόλμησε να κάνει ένα τέτοιο βίντεο και γενικότερα για τη συμβολή της στο YouTube με τέτοιου είδους περιεχόμενο που προάγει την κριτική σκέψη, δίνει έγκυρη και εμπειριστατωμένη πληροφόρηση βασισμένη σε επίσημα στοιχεία και πηγές και δίνει φωνή στον κόσμο που το παρακολουθεί : «Μπράβο σου Μαίρη! Καταπληκτικό βίντεο και μπράβο που μας ενημερώνεις και μας δίνεις αυτές τις πληροφορίες\ δεδομένα, καθώς δυστυχώς δεν είναι δεδομένο πως όλοι και όλες γνωρίζουμε! Συνέχισε ❤️👊», «πραγματικά σε ευχαριστούμε που υπάρχουν σε όλες σου τις πλατφόρμες και μας δίνεις κάθε φορά τόσο καλό και σημαντικό περιεχόμενο!», «Είσαι απλά υπέροχη ! Μακάρι η κοινωνία να είχε πολλούς τέτοιους ανθρώπους ! Η ντροπή δεν ανήκει ποτέ στο θύμα!», «Συγχαρητήρια για την τοποθέτηση έχει ήθος έρευνα και είναι to the point !!! Πραγματικά χαίρομαι που σε ακολουθώ!!! Ελπίζω να καταφέρουμε να αλλάξουμε κάποια πράγματα σε αυτόν τον κόσμο που ζούμε και θα κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας». Για ακόμα μια φορά, δεν έλειψαν σχόλια χρηστών με αυτοαποκαλύψεις προσωπικών εμπειριών. Τα άτομα φαίνεται πως παίρνουν τη δύναμη που χρειάζονται για να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους και να καταλάβουν πως δεν είναι μόνοι σε αυτό και δεν υπάρχει κανέναν απολύτως λόγος για να ντρέπονται.

Είναι γεγονός πως το συγκεκριμένο βίντεο, έχει τα λιγότερα αρνητικά σχόλια από κάθε άλλο βίντεο της ίδιας δημιουργού. Αυτό ενδεχομένως οφείλεται στο ότι οι χρήστες με την αντίθετη

άποψη είτε έγραψαν κάποιο σχόλιο το οποίο σβήστηκε είτε δεν προέβησαν ποτέ στη δημοσίευση κάποιου σχολίου λόγω του εμπεριστατωμένου περιεχομένου που βασιζόταν σε επίσημα στοιχεία, βιβλιογραφία, φορείς και πηγές και όχι στην προσωπική οπτική γωνία της δημιουργού.

Στο τρίτο και τελευταίο βίντεο της Μαίρης Συνατσάκη, το «Φεμινισμός, Ροζ βίντεο και Υποκρισία» (“Φεμινισμός, Ροζ Βίντεο Και Υποκρισία,” 2020) η δημιουργός έκανε το συγκεκριμένο βίντεο με αφορμή το περιστατικό revenge porn της Ιωάννας Τούνη, όταν κάποιος τη βιντεοσκόπησε την ώρα που είχε σεξουαλική επαφή και το ανέβασε στο διαδίκτυο. (Mary Sinatsaki, 2020, Φεμινισμός, Ροζ Βίντεο και Υποκρισία) Η Μαίρη Συνατσάκη πρωτίτερα, έκανε ένα Instagram Story σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα, στο οποίο πήρε σαφή θέση υπέρ του θύματος και εξέφρασε την ευχή της να βρεθεί σύντομα ο δράστης και τον σεβασμό και θαυμασμό της προς το πρόσωπο της Ιωάννας Τούνη που βρήκε το θάρρος να βγει και να μιλήσει δημόσια και τόσο ανοιχτά για αυτό το θέμα. Παράλληλα, τόνισε πως αν κάποιος πάτησε το link το οποίο παρέπεμπε στο ροζ βίντεο, τότε είναι και αυτός συνένοχος. Με αυτό το story δέχτηκε πολλά μηνύματα – κυρίως, όπως αναφέρει, από γυναίκες- στα οποία ο κόσμος τη ρωτούσε «Πώς είναι δυνατόν να υποστηρίζεις την Ιωάννα Τούνη;» και διευκρίνισε πως αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο κάνει το συγκεκριμένο βίντεο. Η επιχειρηματολογία της ξεκινάει με έναν μικρό ορισμό του τι ακριβώς σημαίνει revenge porn δίνοντας ένα απλό παράδειγμα για να γίνει κατανοητό. Στη συνέχεια, (Μ.Συνατσάκη, 2021, [2.21](#)) απαντάει στο γιατί υποστηρίζει την Τούνη ενώ είναι δύο εντελώς διαφορετικές προσωπικότητες και αναφέρει πως δεν γίνεται να στηρίζουμε μόνο τα άτομα με τα οποία έχουμε παρόμοιο στυλ, μοιάζουμε ή είμαστε φίλοι. Αντίθετα, πρέπει να τασσόμαστε υπέρ της ηθικής. Διαχωρίζει πως με το θύμα δεν ταιριάζουν στην αισθητική και όχι στην ηθική και πως το μπέρδεμα αυτών των δύο εννοιών είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο που θα πρέπει να σταματήσει να γίνεται. Ειδικά με την ολοένα και μεγαλύτερη επιρροή των social media στη καθημερινή ζωή, έχει επικρατήσει η άποψη πως όποια γυναίκα είναι ντυμένη με λιγότερα ή πιο αποκαλυπτικά ρούχα, είναι χαμηλής ηθικής και άρα «θέλει και τα παθαίνει» ενώ η γυναίκα που είναι σεμνά ντυμένη είναι πρότυπο ηθικής και σεβασμού, καθώς δεν «προκαλεί» τις άσεμνες πράξεις εναντίον της. «Έχουμε κάνει ένα ανακάτεμα ανάμεσα στην αισθητική και την ηθική και θεωρούμε πως όποιος φοράει τα ρούχα του είναι ένα πολύ καλό παιδί, σεμνή, η άλλη που φοράει στρινγκ, μπλουζάκι με ντεκολτέ κ.ο.κ είναι

ανήθικη, που πήγαινε γυρεύοντας». Κλείνει αυτό το επιχείρημά της τονίζοντας τη σημαντικότητα του να μάθουμε να ξεχωρίζουμε την ηθική από την αισθητική και πως για κανένα λόγο, ο τρόπος με τον οποίο ντυνόμαστε, δεν πρεσβεύει και την ηθική μας.

Συνεχίζοντας, μιλάει για τον φεμινισμό και πως στην παρούσα φάση, οι γυναίκες στάθηκαν απέναντι στην Ιωάννα Τούνη. Μια στάση που θα περίμενε κανείς να την κρατήσουν περισσότερο οι άντρες παρά οι γυναίκες. Ωστόσο, αναφέρει πως οι γυναίκες δε φταίνε για αυτή τους τη στάση καθώς η πατριαρχική κοινωνία στην οποία ζούμε, έχει συμβάλλει στο να μας εμφυσήσει τέτοιου είδους αντιλήψεις. «Αφού το σεξ είναι καλό, ωραίο, το κάνουμε όλοι, πώς γίνεται ταυτόχρονα να είναι τόσο μεγάλο ταμπού. Θεωρώ σε σχέση με το ταμπού του πράγματος ευθύνονται πάρα πολύ οι θρησκείες, οι οποίες δεν πιστεύω ότι στη βάση τους είχαν αυτή τη διάθεση αλλά η ανθρώπινη μετάφραση έκανε το σεξ πιο ταμπού γιατί έτσι είναι εύκολο να ελέγξεις τους ανθρώπους, να τους καταπιέσεις, να τους κάνεις να αισθάνονται άσχημα και ενοχές για τα πράγματα που επιθυμούν θέλουν και παράγει η σεξουαλική τους ενέργεια». Θέτει τον προβληματισμό και την αναγκαιότητα να ξεπεράσουμε την ιδεολογία ότι ο άντρας στο βίντεο της Τούνη είναι ο δυναμικός άντρας που κάνει σεξ με μια σέξι γυναίκα, ενώ η Ιωάννα Τούνη είναι μια ανήθικη γυναίκα ελαφρών ηθών και να θέσουμε την προσοχή μας στο πρόβλημα αυτό κάθε αυτό, δηλαδή στο revenge porn και στα θύματα.

Εμβαθύνει πολύ στα συναισθήματα που γεννιούνται στα θύματα όταν έρχονται αντιμέτωποι με μια τέτοια συνθήκη και αναφέρει πως πολλές φορές τα θύματα φτάνουν στην αυτοκτονία ή στη μετακόμιση σε μια άλλη πόλη ή και χώρα ακόμα και στην αλλαγή ονόματος προκειμένου να μην ταυτίζονται με το θύμα του βίντεο. Μάλιστα, αναφέρει και την περίπτωση ενός τέτοιου φαινομένου στην Ιταλία, όπου μια κοπέλα έπεσε θύμα revenge porn 5 φορές και ενώ κατάφερε εν τέλει να δικαιωθεί σε κάποια πράγματα και έχοντας πληρώσει 20.000€ σε δικαστικά έξοδα, αυτοκτόνησε. Έκτοτε, η μητέρα της ψάχνει σε όλο το διαδίκτυο για να μπορέσει να κατεβάσει τα βίντεο της κόρης της που έχουν απομείνει. Με αυτό το παράδειγμα, θέλει να τονίσει το πως το διαδίκτυο πυροδοτεί αυτή την κατάσταση και συντελεί στη δημιουργία μιας αντίξοης συνθήκης για τα θύματα που μπορεί να μην αλλάξει και ποτέ.

«Κάθε ένας που πάτησε αυτό το link, είναι συνένοχος και κομμάτι του προβλήματος που φέρνει τους ανθρώπους σε πολύ δύσκολη θέση. Οπότε, αν έχεις σχολιάσει την Τούνη για την ηθική της, ενώ έχεις δει το βίντεο της, τότε πρέπει να εξετάσεις λίγο τη δική σου ηθική». Στη

συνέχεια, παραδέχεται πως αντιλαμβάνεται πως αυτού του είδους οι αντιλήψεις έχουν να κάνουν με τα κατάλοιπα της πατριαρχίας και πως είναι εύκολο να πούμε για ένα θύμα πως «καλά έπαθε, πήγαινε γυρεύοντας». Μπαίνουμε αυτόματα σε μια σύγκριση με τις σέξι influencers του Instagram και τις κατακρίνουμε χαρακτηρίζοντας εκείνες ανήθικες και χυδαίες λόγω της εμφάνισης και του ντυσίματός τους ενώ εμείς είμαστε οι κοινές θνητές, οι ηθικές, οι σεμνές, το παράδειγμα προς μίμηση για την κοινωνία και η ιδανικές σύζυγοι. Με αυτόν τον τρόπο, σκάβουμε οι ίδιοι τον λάκκο μας και παραδεχόμαστε πως το σώμα μας δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα αντικείμενο σεξουαλικοποίησης για κάποιον άλλον άνθρωπο.

Περνώντας στο τελευταίο κομμάτι του βίντεο, κάνει λόγο για τη βιντεοσκόπηση μιας σεξουαλικής πράξης μεταξύ των δύο ατόμων. Αναφέρει πως πολλές φορές οι γυναίκες είτε για προσωπικούς λόγους, με τη συγκατάθεσή τους είτε επειδή δεν το γνωρίζουν για διάφορους λόγους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους, μαγνητοσκοποούνται την ώρα που έρχονται σε σεξουαλική επαφή. Αυτό, έχει πολλές φορές σαν αποτέλεσμα, ο θύτης να δημοσιεύει παρά τη θέληση της κοπέλας, το βίντεο για διάφορους λόγους είτε εκδίκησης είτε κοροϊδίας. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν πρέπει να σταθεί εμπόδιο στις γυναίκες να κάνουν ό,τι θέλουν και με όποιον σύντροφο θέλουν, ζώντας με τον φόβο πως αν ποτέ συμβεί κάτι, θα επωμιστούν και όλο το φταίξιμο οι ίδιες. Σαφώς θα προστατεύονται και θα φυλάγονται οι γυναίκες, χωρίς όμως να έχουν μόνιμα την ανασφάλεια και τον φόβο στο πίσω μέρος του κεφαλιού τους.

Το βίντεο κλείνει με ένα μήνυμα που είναι φανερό καθ' όλη τη διάρκεια του βίντεο και αυτό είναι η «ενέργεια του τρίτου ανθρώπου». Μιλάει για το πόσο σημαντικό είναι εμείς, ως τρίτα πρόσωπα μιας τέτοιας κατάστασης, να μην κρίνουμε τη γυναίκα θύμα, να μην πατάμε το link του revenge porn βίντεο και να μην μιλάμε για ηθική και ανηθικότητα όταν πρόκειται για το θύμα αλλά για τον θύτη.

Όπως έγινε αντιληπτό, στο παρόν βίντεο η Μαίρη Συνατσάκη, είναι εμφανώς εκνευρισμένη από την όλη στάση της κοινωνίας απέναντι στα θύματα, τα οποία τα κατηγοριοποιεί σε ηθικά και ανήθικα και έτσι κρίνονται εύλογες ή παράλογες οι άσεμνες πράξεις απέναντί τους. Χρησιμοποιεί αρκετά ελεύθερο λεξιλόγιο και σε πολλές στιγμές η φρασεολογία και το ύφος της είναι ιδιαίτερα έντονα, υποδηλώνοντας την ψυχική της κατάσταση. Φυσικά, όπως κάνει σε κάθε βίντεο, παραθέτει μια σειρά επιχειρημάτων που βασίζονται σε βασίμα στοιχεία και επεξηγεί κάθε της λέξη ώστε να γίνεται σαφής στο κοινό που την παρακολουθεί. Σε αυτή την

περίπτωση, παρατηρείται μια διαφοροποίηση σχετικά με τα προηγούμενα δύο βίντεο. Είναι περισσότερο θυμωμένη και αγανακτισμένη παρά στενοχωρημένη. Νιώθει την ανάγκη να μιλήσει και να στοχοποιήσει τους θύτες, τασσόμενη φανερά υπέρ των θυμάτων όπως κάνει πάντα. Έχει την ευχέρεια λόγου να κατηγορήσει τη θρησκεία για πολλά από τα πατριαρχικά κατάλοιπα της κοινωνίας, χωρίς να φοβάται την κατακραυγή των σχολίων. Αντίθετα, τα αρνητικά σχόλια που έλαβε για τη θέση της υπέρ της Ιωάννας Τούνη ήταν και η αφορμή για να γυρίσει το συγκεκριμένο βίντεο. Δε νιώθει ούτε φόβο, ούτε έχει κάποιο δισταγμό στα λεγόμενά της, αντίθετα το ύφος της είναι δυναμικό και σίγουρο ενώ παροτρύνει τις γυναίκες να τάσσονται πάντα υπέρ των θυμάτων και να μην κρίνουν τα θύματα από την εξωτερική τους εμφάνιση ή από την εντυπωσιακή παρουσία τους στα social media. Δείχνει κατανόηση για το «μπόλιασμα» των πατριαρχικών ιδεών που έχουμε όλοι μέσα μας σαν κοινωνία, παράλληλα όμως θέτει το ζήτημα του να σταματήσει αυτή η κατάσταση να αποτελεί τον κανόνα στην κοινωνία.

Τα σχόλια που απέσπασε το παρόν βίντεο ήταν κατά κύριο λόγο ένθερμα και υποστηρικτικά με το περιεχόμενο. Αποτελεί ένα από τα λιγότερο δημοφιλή βίντεο της Συνατσάκη, ωστόσο συνιστά χαρακτηριστικό του περιεχομένου που επιλέγει να δημοσιεύσει. Τα σχόλια και πάλι είναι κατά κύριο λόγο από γυναικεία προφίλ, χωρίς να λείπουν ωστόσο και τα ανδρικά σχόλια, τα οποία είναι στην πλειονότητά τους θετικά και συγκινητικά: «Δεν έκατσα να δω το βίντεο. Έβαλα ακουστικά και άκουσα όσα είπες. Λύγισε το μέσα μου και έκλαψα. Συγγνώμη σε όποιον άνθρωπο κι αν κοίταξα στραβά λόγω στεγανών. #togetherwerebrokentogetherwestand», «Από τα βίντεο που δεν βαρέθηκα ούτε μια στιγμή να βλέπω! Πολύ σημαντικό βίντεο, με ένα θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί για να ανέβουμε ένα επίπεδο, ποιοτικό επίπεδο, ως κοινωνία, ελληνική και παγκόσμια. Ως φύλου αρσενικού, σε ευχαριστώ, γιατί όλοι μας μπορούμε και πρέπει να μάθουμε από αυτά τα βίντεο ❤️». Είναι ενδιαφέρον πως στο συγκεκριμένο βίντεο δεν θα βρει κανείς αρνητικά σχόλια ή σχόλια μίσους, κάτι που μπορεί να θεωρηθεί παράδοξο από τη μία μιας και ο κόσμος γενικά έχει την τάση να εκφράζεται αρνητικά χωρίς να τον ενδιαφέρουν οι επιπτώσεις, έχοντας την ασφάλεια της οθόνης, αλλά από την άλλη αιτιολογείται καθώς ο κάθε εδραιωμένος ψηφιακός δημιουργός έχει δομήσει μια online κοινότητα με πιστούς ακολούθους που συνδιαμορφώνουν τη δική τους δημόσια σφαίρα και λόγο.

2.3. Μελετώντας Ελληνίδες Youtubers – Σοφία Μουτίδου

Περνώντας στην τρίτη και τελευταία Youtuber, τη Σοφία Μουτίδου, ηθοποιό της τηλεόρασης και του θεάτρου, παρουσιάστρια ψυχαγωγικής εκπομπής και Youtuber. Η θεματολογία του καναλιού είναι πολυποίκιλη και έχει να κάνει με κοινωνικά ζητήματα, με σχολιασμό της επικαιρότητας, με ομορφιά, με καθημερινά ζητήματα, πάντα υπό το πρίσμα του χιούμορ και του αυθορμητισμού.

Το πρώτο βίντεο που θα αναλυθεί είναι το «155. Κατά παντός Υπευθύνου» και γυρίστηκε το 2021 (“Video 155. Κατά Παντός Υπευθύνου. | Sofia Moutidou,” 2021) με αφορμή το ξέσπασμα του ελληνικού κινήματος #metoo. Από την αρχή του βίντεο και έχοντας ξεκάθαρη θέση υπέρ των θυμάτων, θίγει ένα ζήτημα που δεν είχε τεθεί από καμία από τις προαναφερθείσες Youtubers. Την ελλιπή υποστήριξη της gay κοινότητας προς τα θύματα των σεξουαλικών παρενοχλήσεων και κακοποιήσεων. Κάνει αυτή τη δήλωση, αναγνωρίζοντας τις συνέπειες που θα έχει αυτή στα σχόλια και στην αναπαραγωγή του αποσπάσματος από τρίτους. (Σ.Μουτίδου, 2021) Συνεχίζει κάνοντας αναφορά στον φόβο που νιώθουν πολλοί άνθρωποι ιδίως στον καλλιτεχνικό χώρο όταν αισθάνονται πως απειλούνται από τα άτομα του χώρου που έχουν κάθε μορφή εξουσίας. « Είκοσι χρόνια στον χώρο βλέπω καθημερινά σεξουαλικές παρενοχλήσεις, εκβιαστικές συμπεριφορές, δεν μένω παθητική, παίρνω θέση και γι’ αυτό άλλωστε έχω χαρακτηριστεί δύσκολη συνεργάτιδα». Με αφορμή αυτό, φέρνει ως παράδειγμα έναν παλιό της συνεργάτη ο οποίος είχε χαρακτηρίσει τη συνεργασία τους ως «δυσάρεστη». Έφερε αυτή την περίπτωση σε σύγκριση με την περίπτωση του Γιώργου Κιμούλη, καθώς ήταν και η περίοδος που είχε δει το φως της δημοσιότητας η δήλωση της Ζέτας Δούκα σχετικά με τη συνεργασία τους. «Αυτό που συνέβη με μένα είναι ότι πρώτον είμαι γυναίκα και άρα μπορούν να λένε δημόσια ό,τι θέλουν και δεύτερον δεν έχω καμία απολύτως δύναμη να τους αποκλείσω από μια δουλειά». «Πρέπει να τεθούν γραπτώς κάποια όρια έτσι ώστε ο άλλος να γνωρίζει μέχρι πού τον παίρνει. Γιατί παιδιά είναι πολύ δύσκολο να πηγαίνεις στην πρόβα και να έχεις να κάνεις με έναν ψυχοπαθή σκηνοθέτη». Στη συνέχεια αναφέρεται στις παρενοχλήσεις που αφορούν μια πολύ μεγάλη μερίδα του θεάτρου, όπου άτομα συναινούν σε σεξουαλικές πράξεις προκειμένου να εξασφαλίσουν ευνοϊκές θέσεις εργασίας στον χώρο. Δηλώνει τον ξεκάθαρο θυμό της με αυτό το θέμα καθώς, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει «Επειδή έχετε μετονομάσει τη σαπίλα και την ανεκτικότητα στη βία, ευγένεια και ανοχή προς το χούι του μεγαλύτερου, του ιθύνοντα, θα το κάνουμε κι

εμείς;» Κατά τη διάρκεια της ομιλίας της για το παρόν θέμα, ο λόγος της γίνεται ολοένα και πιο έντονος, χρησιμοποιεί υβριστικό λεξιλόγιο και φρασεολογία ενώ το ύφος της είναι αυστηρό και απόλυτο. Προχωρώντας παρακάτω, αλλάζει θέμα και μιλάει για το παθητικό bullying που σχετίζεται με την παθητική στάση που κρατάει ο κόσμος όταν βλέπει να εκτυλίσσεται μπροστά του μια αδικία. Για να γίνει πιο σαφής έδωσε παράδειγμα από την προσωπική της εμπειρία όπου στην παράσταση «Μπαμπά μην ξαναπεθάνεις Παρασκευή», ένας εργαζόμενος του θιάσου απολύθηκε καταχρηστικά και εκείνη μαζί με ορισμένους ακόμα αποχώρησαν και ανέβασαν τη δική τους παράσταση σε άλλο θέατρο μαζί με το άτομο που απολύθηκε. «Θα μου πεις γιατί τα λέμε τώρα. Γιατί η δικαιοσύνη είναι άκαιρη, έχει κακό timing. Είναι δικαίωμά μας να το πούμε τώρα. Όμως, αυτό δε σημαίνει πως επειδή έχουμε το δικαίωμα να το πούμε σε 15 χρόνια δε θα το πούμε και τώρα».

Σε όλο το βίντεο, ο λόγος της Σ. Μουτίδου είναι αυθόρμητος και όπως παραδέχεται και η ίδια, ενώ έχει σημειωμένα κάποια κομμάτια που θέλει να θίξει, συνήθως, με τη ροή του λόγου, προστίθενται νέα θέματα προς ανάλυση και αυτό φαίνεται μιας πολλές φορές μεταβαίνει από το ένα θέμα στο άλλο. Όπως προαναφέρθηκε έχει έντονη φρασεολογία σε όλο το βίντεο, βάζοντας πολλές φορές τις φωνές, ωστόσο δεν χάνει ούτε στιγμή το χιούμορ της. Τοποθετείται ξεκάθαρα υπέρ των θυμάτων και μάλιστα ομολογεί πως κάθε φορά που συμβαίνει ένα περιστατικό βίας, είναι από τους πρώτους που παρεμβαίνουν στον θύτη και μετά πηγαίνει να στηρίξει το θύμα, για να μιλήσει, για να ξεσηκωθεί. Θίγει πολλά θέματα ταυτόχρονα και πολλές πτυχές των παρενοχλήσεων, κάτι που δεν έκαναν οι προηγούμενες YouTubers. Δεν μιλάει με επιχειρήματα βασισμένα σε επίσημες έρευνες όπως οι δύο προηγούμενες YouTubers, αλλά φαίνεται να λέει ακριβώς αυτό που έχει στο μυαλό της, ενώ παρουσιάζει την αλήθεια της όπως εκείνη τη βιώνει τόσα χρόνια στον χώρο του θεάτρου και γι' αυτό το λόγο μιλάει σχεδόν αποκλειστικά για αυτόν.

Είναι εντυπωσιακό πως το συγκεκριμένο βίντεο έχει λάβει 4.773 σχόλια και μάλιστα όταν είχε δημοσιευτεί, το κοινό του χάρισε τόσες προβολές που έγινε ν.1 στις τάξεις. Τα σχόλια που δέχτηκε ήταν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα θετικά και υποστηρικτικά ενώ πολλοί χρήστες πήραν θάρρος να μιλήσουν για προσωπικά τους βιώματα: «Τους θαυμάζω τους ανθρώπους που βγαίνουν και μιλάνε, μακάρι να τεθούν όρια σε όλους τους εργασιακούς χώρους, όχι μόνο στο θέατρο», «Χαίρομαι τόσο πολύ που βρήκα μια "μαμά" να μου διδάξει όλα αυτά που δεν έμαθα από τη δική μου», «Ένα βίντεο με έκανε να βιώσω απανωτές αλλαγές

ψυχosύνθεσης: νεύρο, γέλιο, αηδία, θυμό, λύπη... Γιατί?? Γιατί έβγαλες την αλήθεια σου! Μόνο η άτιμη η αλήθεια στα προσφέρει αυτά! Εύγε Σοφία μας!».

Στο παρόν βίντεο η δημιουργός περνάει από διάφορα στάδια συναισθημάτων τα οποία αντικατοπτρίζονται και στο κοινό που την παρακολουθεί. Θέλοντας να διατηρήσει και να περάσει και στο κοινό τον αυθορμητισμό της, το βίντεό της είναι σχεδόν εξ' ολοκλήρου αμοντάριστο. Διαφαίνεται η ανάγκη της να μιλήσει και να θέσει τα ζητήματα που πλήττουν τόσο καιρό τον χώρο του θεάματος αλλά κανείς δεν τολμούσε να μιλήσει. Μιλάει σε πολλές περιπτώσεις με ονόματα και αναφέρει προσωπικές της ιστορίες χωρίς να φοβάται και χωρίς να νιώθει απειλή γνωρίζοντας πολύ καλά, όπως αναφέρει και η ίδια πως «όποιος μιλάει, χαρακτηρίζεται δυσάρεστος συνάδελφος».

Το δεύτερο βίντεο που θα εξετασθεί έχει τίτλο «Video 156. Η σιωπή ποτέ δεν ήταν χρυσός (για να το βουλώσουμε μας το' λεγαν). | Sofia Moutidou» (2021). Όπως γίνεται κατανοητό ήδη από τον τίτλο, σε αυτό το βίντεο η Σοφία Μουτίδου μιλάει για τα θύματα αλλά και τους αυτόπτες μάρτυρες οι οποίοι τόσα χρόνια δεν μπορούσαν να μιλήσουν και δεν μπορούσαν να καταδείξουν τον θύτη είτε από φόβο είτε από ντροπή. Ο τίτλος από μόνος του δίνει την προσωπική θέση της δημιουργού έναντι αυτού του προβλήματος, κάνοντας σαφές στο κοινό ήδη από την πρώτη ανάγνωση του, τι πρόκειται να ακολουθήσει μετέπειτα. Το παρόν βίντεο όπως ξεκαθαρίζει από την αρχή, το κάνει με σκοπό να δώσει κίνητρο στον κόσμο να μιλήσει για ό,τι έχει βιώσει, για ό,τι έχει ακούσει, για ό,τι έχει δει. Προσομοιάζει την συγκίνηση που βιώνουν οι θεατές όταν, σε μια ταινία, το θύμα καταφέρνει να μιλήσει και να καταδείξει τον θύτη του με περηφάνια και οι θεατές, από την άνεση του καναπέ τους συγκινούνται με αυτή την πράξη. «Δεν μπορώ να καταλάβω τι συμβαίνει τώρα που το περιβάλλον είναι αρκετά ασφαλές, θα έλεγα, για να εξοβελίσει και τους παραμικρούς φόβους για τους οποίους οι άνθρωποι δεν βγαίνουν να μιλήσουν». Παραδέχεται η ίδια την προσωπική δυσκολία που αντιμετωπίζει με την κατανόηση αυτού του θέματος, λέγοντας πως η παρουσία αυτού του μεγάλου κύματος αντιδράσεων και αποκαλύψεων είναι δυνατό να ανοίξει δρόμο για να αλλάξουν και οι υπόλοιποι χώροι. « Η σιωπή είναι χρυσός. Ψέματα είναι αυτό. Είναι θεμέλιος λίθος μιας αστικής κοινωνίας η οποία επιθυμεί να μην μιλάς». Αποκαλύπτει πως πολλοί είναι οι άνθρωποι οι οποίοι τη συμβουλεύονται και την ρωτούν για το αν θα πρέπει να μιλήσουν για όσα έχουν υποστεί με εκείνη να αναφέρει πως η θέση της είναι λεπτή γιατί δεν μπορεί να πει σε κανέναν «όχι, μη μιλήσεις». Ωστόσο, επισημαίνει τις κατηγορίες ανθρώπων οι οποίοι

διστάζουν να μιλήσουν για τα περιστατικά: α) straight παιδιά τα οποία αν οι γονείς τους μάθουν πως έχουν υποστεί κάποια παρενόχληση υπάρχει ο φόβος να ακούσουν τη φράση «μήπως τα 'θελες και τα 'παθες;» β) είναι τα gay αγόρια τα οποία δεν έχουν αποκαλύψει στους γονείς τους ότι είναι gay, οπότε δεν μπορούν ξαφνικά να σκάσουν δύο αποκαλύψεις ταυτόχρονα, γ) οι γυναίκες που φοβούνται να μιλήσουν λόγω του κινδύνου να μην ξαναβρούν δουλειά, δ) γυναίκες που φοβούνται να μιλήσουν γιατί φοβούνται πως οι ιθύνοντες θα ξαναέρθουν κάποτε στην όποια εξουσία κατέχουν και θα μπορούν και πάλι να κάνουν ό,τι θέλουν, ε) γυναίκες που δεν μιλούν γιατί φοβούνται πως θα «μολυνθεί» το όνομά τους.

Αφού κατηγοριοποιήσει τα άτομα τα οποία δυσκολεύονται να μιλήσουν και με αφορμή την τελευταία κατηγορία που όρισε, δηλαδή τις γυναίκες που δεν μιλούν γιατί φοβούνται πως θα «μολυνθεί» το όνομά τους, θέλει να περάσει με απλό και σαφή τρόπο πως τα θύματα δεν έχουν να φοβούνται για τίποτα τέτοιο καθώς πρόκειται για μια πράξη που υπέστη και όχι για μια πράξη που έκανα οι ίδιες. Πώς γίνεται να μολυνθείς εσύ από μια πράξη που έκανε ο άλλος; Συνεχίζοντας, περνάει στην κατηγορία των ομοφυλόφιλων αγοριών, των οποίων η οικογένεια και δε γνωρίζει ότι είναι ομοφυλόφιλα. «Βλέπετε τι κάνει όλη η ιστορία αυτή όταν δεν διεκδικούμε και δεν τοποθετούμαστε για τα βασικά μας ένστικτα; Μαζεύονται πολλά και δεν ξέρεις από που να το πρωτοπιάσεις. Οι ανοιχτά ομοφυλόφιλοι, φοβούνται πολύ. Φοβούνται οι γυναίκες, φοβούνται οι άνδρες, φοβούνται όλοι». Σε αυτές τις κατηγορίες εκφράζει ελαφρώς την ενταντίωσή της και αναφέρει πως αφενός τα θύματα δεν έχουν να φοβηθούν τίποτα και αφετέρου οι άνθρωποι πρέπει να διεκδικούμε τα δικαιώματά μας χωρίς να μένουμε στη σιωπή.

Στη συνέχεια αναφέρεται και δηλώνει υπέρμαχος των παιδιών που οι γονείς τους γνωρίζουν πως έχουν κακοποιηθεί ή παρενοχληθεί και δεν παρεμβαίνουν. Τονίζει πως έχει δεχθεί πολλά μηνύματα με προσωπικές ιστορίες ανθρώπων που έχουν βιώσει τέτοια περιστατικά και των οποίων οι γονείς γνώριζαν πολύ καλά τι έχουν υποστεί και δεν έκαναν τίποτα, αντίθετα, σώπαιναν. «Συγγνώμη που το μαθαίνουν από εμένα, αλλά αυτοί οι γονείς, θα έλεγα, πως έχουν αποτύχει ως γονείς. Αν το παιδί σου έχει κακοποιηθεί και δεν βγαίνεις να το πεις ενώ το ξέρεις, καταρχάς είσαι συνεργό. [...] Μη μιλώντας, δεν ξέρω αν έχετε καταλάβει όσο επικίνδυνοι είστε».

Τονίζει πως μένοντας στην σιωπή, τα θύματα κινδυνεύουν να κατηγορηθούν και εκείνα για το περιστατικό, κινδυνεύουν να μην ακουστούν και να θεωρηθούν εξίσου υπαίτιοι με το

θύμα. «Αν αυτή τη στιγμή, που όλοι οι άνεμοι είναι ευνοϊκοί για να βγει όλη η σαπίλα στη φόρα, δε βγείτε να μιλήσετε όσοι έχετε πληχθεί, τότε είστε και είμαστε άξιοι της μοίρας μας. Ποτέ δε φτάσαμε τόσο κοντά».

Η συνέχεια του βίντεο τη βρίσκει να απευθύνεται στον κύριο Σταμάτη Φασουλή σχετικά με τη δήλωση που έκανε στην εκπομπή Happy Day και αφορούσε τις παρενοχλήσεις στον καλλιτεχνικό χώρο. Τα λόγια του ήταν τα εξής: «Θα ήθελα να προστατεύσουμε το θέατρο, να αναλάβει η Δικαιοσύνη και μόνο η Δικαιοσύνη, να πάψει να γίνεται αυτό μια τσιχλόφουσκα σε όλες τις πρωινές εκπομπές, ό,τι είναι να λεχθεί να λεχθεί εκεί που πρέπει όπως πρέπει, να συμπαρασταθούμε στα θύματα αλλά από κει και πέρα το αναπαράγουμε το θέμα το βρίσκω λάθος. Δεν λέω να είμαστε σιωπηλοί, να είμαστε ενεργοί αλλά να σταματήσουμε να αναπαράγουμε το θέμα γιατί το θέατρο δεν είναι μόνο αυτό. Όταν έχεις να καταγγείλεις κάτι το καταγγέλλεις στον εισαγγελέα. Και αυτό έχω να πω για τα διάφορα social media όπου ο καθένας λέει τη γνώμη του επί παντός επιστητού. Ποιος τη ζήτησε τη γνώμη του; Κατηγορούν, καταδικάζουν άλλες φορές υπερασπίζονται. Καθίστε φρόνιμα! Και τουλάχιστον εμείς στο συνάφι. Ας κατεβάσουμε τους τόνους και ας αφήσουμε τη Δικαιοσύνη ή τα θύματα να μιλήσουν». Αυτή, λοιπόν, η δήλωση προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις και η Σοφία Μουτίδου μέσα από το παρόν βίντεο εξέφρασε την αγανάκτησή της και απευθυνόμενη στον Σ. Φασουλή είπε: «Κύριε Φασουλή, καθίστε φρόνιμα εσείς. Εμάς βράζει το αίμα μας ακόμη. Μην χρησιμοποιείτε προστακτικές σε τέτοιους καιρούς. Ειδικά προστακτικές που έχουν να κάνουν με ευνουχισμό, ησυχία και κουκούλωμα. Το «καθίστε φρόνιμα, είναι πατριαρχικό, είναι του πατέρα αφέντη. Έτσι μεγαλώσαμε όλοι. Όχι, δεν θα κάτσουμε φρόνιμα». Με αυτό το απόσπασμα γίνεται αντιληπτό πως η Σ. Μουτίδου δεν φοβάται να απευθυνθεί και να μιλήσει επώνυμα για όσα έχει δει, έχει ακούσει και μάλιστα στρέφεται ξεκάθαρα εναντίον των ανθρώπων που δεν υποστηρίζουν τα θύματα.

Το βίντεο κλείνει όπως ξεκίνησε. Με μία προτροπή στις γυναίκες και στους άνδρες να μιλήσουν. «Γυναίκες, μιλήστε. Παιδιά, μιλήστε. Αγόρια, μιλήστε. Πρέπει να τα πούμε όλα. Μαζευτείτε και φωνάξτε. Ονοματίστε. Φωτογραφίστε. Τόσα χρόνια μέσα στο σκοτάδι, τώρα τελείωσαν».

Το συγκεκριμένο βίντεο έχει ορισμένα χαρακτηριστικά διαφορετικά από τα υπόλοιπα βίντεο της Σοφίας Μουτίδου. Αρχικά, πρόκειται για ένα εικοσάλεπτο βίντεο, αρκετά μικρότερο από τα υπόλοιπα βίντεο με κοινωνικό περιεχόμενο. Ο λόγος της παρατηρείται να είναι πιο

δομημένος, όχι τόσο αυθόρμητος όπως έχουμε συνηθίσει ενώ φαίνεται να έχει σημειώσει τα σημαντικότερα θέματα για τα οποία θέλει να μιλήσει. Σε όλο το βίντεο έχει ήρεμο ύφος, ωστόσο είναι αρκετά εξοργισμένη και θυμωμένη αλλά επιτυγχάνει να διατηρεί την ψυχραιμία της και τους τόνους χαμηλούς. Φαίνεται να είναι ιδιαίτερα στενοχωρημένη και δεν έχει την ένταση που έχει στα υπόλοιπα βίντεο. Το μισό βίντεο αποτελεί απάντηση στις δηλώσεις του κύριου Φασουλή και τα επιχειρήματα που παρουσιάζει έχουν να κάνουν με προσωπικές τις απόψεις και όχι με βάση επιστημονικά δεδομένα. Το τελευταίο είναι μια τάση που κυριαρχεί στα βίντεο της συγκεκριμένης YouTuber καθώς όπως και η ίδια αναφέρει «είναι πράγματα που τα έχω βιώσει στον χώρο τόσα χρόνια, δεν χρειάζονται επιστημονικές έρευνες για αυτά» .

Η Μουτίδου δεν διστάζει να παρουσιάσει και προσωπικές θέσεις οι οποίες ξέρει πως επρόκειτο να προκαλέσουν ποικίλες αντιδράσεις, όπως για παράδειγμα το ότι δεν μπορεί να κατανοήσει τον λόγο για τον οποίο οι άνθρωποι δεν μιλούν και δεν διεκδικούν τα διακαιώματά τους. Στόχος της δεν είναι να ασκήσει κριτική, αντίθετα θέλει να παρακινήσει τον κόσμο να μιλήσει και να ξεσηκωθεί προκειμένου να αλλάξει το τοπίο, τώρα που φαίνεται να είναι πιο ευνοϊκό και πιο ασφαλές.

Περνώντας στα σχόλια τα οποία δέχτηκε το υπό εξέταση βίντεο, παρατηρείται και πάλι πως τα περισσότερα σχόλια είναι υποστηρικτικά, εμπεριέχοντας λόγια θαυμασμού. Παράλληλα, υπάρχουν και σχόλια από χρήστες οι οποίοι πήραν θάρρος από το βίντεο και κάνουν προσωπικές αποκαλύψεις παρόμοιων περιστατικών. «Για αυτό ξεχωρίζεις Σοφία, δεν χαϊδεύεις αυτιά... Έχεις απίστευτο λόγο κ μυαλό.... Μπράβο σου», «Με συγκίνησε ο τρόπος που άγγιξες τόσο δύσκολες καταστάσεις. Λυπάμαι για την Ελλάδα που γέρασε πνευματικά και ψυχικά. Τραγικό να σου λένε τι θα πεις και τη θα κάνεις στη ζωή σου.....», «Η Σοφία είναι από μόνη της το πιο γνήσιο, σύγχρονο επαναστατικό κίνημα κι αυτό επειδή λέει τα αυτονόητα σε καιρούς που όλοι κάθονται φρόνιμα σιωπώντας...#Respect».

Το κοινό των σχολίων είναι κατά κύριο λόγο γυναίκες αλλά παρατηρούνται περισσότερα ανδρικά προφίλ απ' ό,τι στις δύο προηγούμενες YouTubers. Τα σχόλια που έλαβε το βίντεο αυτό δεν είναι τόσα πολλά σε σχέση με το προηγούμενο, είναι όμως στην πλειονότητά τους υποστηρικτικά με ελάχιστες εξαιρέσεις.

2.4. Σύγκριση και σύνθεση θεματικών αξόνων των τριών YouTubers

Και οι τρεις γυναίκες YouTubers μετρούν πολλά χρόνια δημόσιας παρουσίας και παρουσίας στην πλατφόρμα. Η θεματολογία των καναλιών τους ποικίλει χωρίς να περιορίζονται σε μια μόνο κατηγορία. Οι τρεις γυναίκες αντιπροσωπεύουν και τρεις διαφορετικές γενιές οι οποίες όμως σε πολλές περιπτώσεις συγκλίνουν και θεματικά και ιδεολογικά.

Η Βενετία Καμάρα, είναι η μοναδική από τις τρεις η οποία έχει ένα εντελώς διαφορετικό υπόβαθρο. Ξεκίνησε την καριέρα της αμιγώς μέσω του YouTube και έγινε γνωστή μέσα από τα βίντεο που ανέβαζε. Είναι ο κατάλληλος αντιπρόσωπος των ατόμων που έγιναν διάσημα αποκλειστικά μέσω της πλατφόρμας χωρίς να έχουν ένα κοινό που να τους ακολουθεί από την πρότερη δημοφιλή τους παρουσία στον χώρο της τηλεόρασης. Έχοντας λοιπόν, σαν σημείο αναφοράς αυτό, το λεξιλόγιο και η φρασεολογία που χρησιμοποιεί και στις αρχές αλλά και τώρα, είναι πιο ελεύθερο χωρίς να περιορίζονται, το ίδιο και η θεματολογία που επιλέγει να αναπτύξει. Από την αρχή μπορούσε να εκφράσει ευκολότερα την άποψή της καθώς ήταν ακόμα ένα άτομο που έκανε βίντεο στο YouTube χωρίς να έχει κάποια δημόσια επιρροή. Ο λόγος της σε όλα τα βίντεο είναι χαλαρός και σε πολλές περιπτώσεις, όπως όταν θίγει ένα κοινωνικό ζήτημα, γίνεται αρκετά καυστικό και αυστηρό (πχ. το βίντεο «Πώς να αρέσεις στους άντρες»_. Με την πάροδο των ετών η θεματολογία ενώ έμεινε παρεμφερής, με μικρές αλλαγές, τα κοινωνικά βίντεο ολοένα και λιγόστευαν τόσο για λόγους φόβου όσο και για λόγους marketing όπως αναφέρει και η ίδια.

Η Μαίρη Συνατσάκη είναι γνωστή στο ευρύ κοινό μέσα από την τηλεόραση επομένως, είχε ήδη μια πολύ γερή βάση ακολούθων και στο YouTube σχεδόν αμέσως. Στο προσωπικό της κανάλι αλλά και στα social media, εξ αρχής ένιωθε περισσότερη άνεση να μιλήσει και να υπερασπιστεί την άποψή της για κάθε είδους κοινωνικό θέμα ενώ πάντα βρισκόταν έμπρακτα απέναντι σε κάθε μορφή βίας. Δεν είναι λίγες οι φορές κατά τις οποίες με αφορμή ένα περιστατικό που συνέβαινε δημόσια, δημιουργούσε βίντεο και περιεχόμενο για το κανάλι της, παρουσιάζοντας επιχειρήματα και αποτελέσματα ερευνών πάνω στο εκάστοτε θέμα. Έχοντας εμπειρία στο κομμάτι της έκθεσης, χαρακτηρίζεται από περισσότερη ψυχραιμία στον τρόπο που διαχειρίζεται τις καταστάσεις, εμμένει στις απόψεις της και έχει το σθένος να τις υπερασπιστεί.

Η τρίτη YouTuber, η Σοφία Μουτίδου, είναι ηθοποιός της τηλεόρασης και του θεάτρου και έχει και εκείνη αντίστοιχη εμπειρία στον χώρο της τηλεόρασης, σε διαφορετικό κομμάτι. Μέχρι να ξεκινήσει το κανάλι της στο YouTube, ο κόσμος γνώριζε ελάχιστα πράγματα για την προσωπική της ζωή καθώς και για τις απόψεις και ιδεολογίες της. Από τη στιγμή που δημιούργησε το δικό της κανάλι και άρχισε να δημιουργεί περιεχόμενο, έγινε viral και απέκτησε έναν μεγάλο αριθμό ακολούθων. Ίσως είναι η YouTube στην οποία το κανάλι θα βρούμε τον μεγαλύτερο αριθμό κοινωνικών βίντεο. Τα βίντεό της είναι πολύ μεγάλης έκτασης, που πολλές φορές ξεπερνούν και τα 45 λεπτά ή τη μια ώρα. Εκφράζεται αυθόρμητα, χρησιμοποιεί το χιούμορ σχεδόν σε όλη τη διάρκεια των βίντεο, έχει καυστικό και πολλές φορές υβριστικό λεξιλόγιο. Χρησιμοποιεί αλληγορίες και ειρωνεία για να καταδείξει ένα φαινόμενο, ενώ δεν διστάζει να μιλήσει με ονόματα όταν κάτι που γίνεται αφορά δημόσια πρόσωπα. Τα επιχειρήματά της δεν στέκονται τόσο σε επίσημες έρευνες όπως των δύο προηγούμενων, αλλά σε ανάλυση της κοινωνίας και του τρόπου με τον οποίο αυτή είναι δομημένη και σε προσωπικά της βιώματα από τη δουλειά της και την καθημερινή της ζωή. Είναι χαρακτηριστικό πως η συγκεκριμένη δείχνει να έχει μεγαλύτερη άνεση να μιλάει για κοινωνικά θέματα απ' ό,τι οι δύο προαναφερθείσες.

Αυτό που είναι αξιοσημείωτο και για τις τρεις γυναίκες που μελετήθηκαν είναι πως έχουν το θάρρος της γνώμης τους, φαίνεται να έχουν τη δύναμη να μιλήσουν ανοιχτά για τα θέματα που τις απασχολούν, χωρίς να κρύβουν, σε πολλές περιπτώσεις τον φόβο τους για τις επιδράσεις που θα έχει το εκάστοτε βίντεο στην καριέρα τους ή στα σχόλια που θα αφήσουν οι χρήστες που το παρακολουθούν. Τόσο στο YouTube όσο και στα προσωπικά τους ΜΚΔ φροντίζουν να έχουν σαφή τοποθέτηση πάνω στο θέμα του ελληνικού #metoo. Για παράδειγμα, η Μαίρη Συνατσάκη έχει δημιουργήσει τα highlights των Instagram Stories της και τα έχει χωρίσει σε θεματολογικές κατηγορίες. Τα stories τα οποία έχουν κοινωνικό περιεχόμενο τα έχει ονομάσει «Να μιλάμε» και είναι μια σειρά από stories ανά τα χρόνια που έχει κάνει που μιλάει για διάφορα κοινωνικά ζητήματα συμπεριλαμβανομένου και του #metoo. Εκεί, είναι δημοσιευμένα όλα όσα γίνονται ανά καιρούς και παίρνει δημόσια θέση, έχει συνομιλίες της με το κοινό της, φορείς που μπορούν να βοηθηθούν άνθρωποι που έχουν ανάγκη, γυναίκες που θέλουν να καταγγείλουν, κ.ά.

Η Βενετία Καμάρα από την άλλη, παρόλο που από την αρχή της εμφάνισής της δεν δίσταζε να μιλήσει δημόσια για ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη γυναικεία κακοποίηση και να έχει

ενεργή παρουσία και στα social media της, επί του παρόντος έχει αναδομήσει το προφίλ της και κρατάει αμιγώς αυτά που χαρακτηρίζουν την καλλιτεχνική της υπόσταση. Σε παλαιότερο Instagram story είχε αναφέρει πως ο λόγος που δεν παίρνει πια θέση για ό,τι συμβαίνει είναι γιατί θέλει το κοινό της και η πλατφόρμα να γεμίζει με θετική ενέργεια, ακόμα και αν όλοι νιώθουμε άσχημα για ό,τι συνέβη και το ότι δεν παίρνει θέση δεν έχει να κάνει με την αδιαφορία της αλλά αποτελεί μια συνειδητή επιλογή της για να είναι και εκείνη ψυχικά ήρεμη, καθώς γνωρίζει πως τέτοιου είδους αναρτήσεις θα πυροδοτήσουν μια σειρά αρνητικών σχολίων που προσπαθεί να αποφύγει.

Η Σοφία Μουτίδου, έχει και εκείνη πολύ δυναμική παρουσία στα ΜΚΔ ωστόσο, τα χρησιμοποιεί σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα για την προώθηση της δουλειάς της και των βίντεο που ανεβάζει. Δεν διαθέτει Instagram Highlights με αποθηκευμένα σχόλια ενώ έχει αποφασίσει να διατηρήσει μια πιο χιουμοριστική διάθεση στο προφίλ της.

Σχετικά με τα σχόλια κάτω από τα βίντεο που μελετήθηκαν, έχει παρατηρηθεί ένα παράδοξο. Το YouTube ξεκίνησε με την ιδεολογία, όλοι οι χρήστες να έχουν το δικαίωμα να ακουστούν και να έχουν την ευκολία και την άνεση να εκφράζονται ελεύθερα, είτε με την παραγωγή περιεχομένου είτε με την προσθήκη σχολίων κάτω από τα βίντεο διευρύνοντας με αυτόν τον τρόπο την διανομή της πληροφορίας και παράλληλα ανοίγοντας νέες θεματολογίες που δεν ακούγονται συχνά στα παραδοσιακά μέσα, μέσα από την ανταλλαγή απόψεων κ.λπ (PEREIRA κ.α., σ. 108) Στα παρόντα βίντεο, ενώ υπάρχει μια τεράστια ποικιλία σχολίων, κατά κύριο λόγο υποστηρικτικών ως προς τις δημιουργούς, παρατηρούνται πολλά σχόλια που προέρχονται από ανώνυμα προφίλ, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με την ελευθερία του λόγου που υποστηρίζει το YouTube. Ωστόσο, δεν είναι λίγα τα σχόλια, όπως παρατηρείται και στην ανάλυση των αποτελεσμάτων, όπου χρήστες μοιράζονται προσωπικές ιστορίες από αντίστοιχα περιστατικά κακοποίησης τα οποία για καιρό δεν μπορούσαν να τα εκφράσουν και μέσα από τα βίντεο βρήκαν τη δύναμη να το κάνουν.

Σήμερα, το YouTube αλλά και τα Social Media, είναι οι τρόποι με τους οποίους δημοφιλή άτομα, μπορούν να έρθουν πιο κοντά με το κοινό που τα παρακολουθεί μέσω των σχολίων, των προσωπικών μηνυμάτων αλλά και των views των βίντεο που παράγουν. Δημιουργείται μια μικροκοινότητα σε κάθε κανάλι YouTube με παρόμοιες απόψεις και ιδεολογίες, σαν ένα ασφαλές μέρος για αυτοέκφραση και ανταλλαγή απόψεων. Δίνεται, έτσι, η αίσθηση μιας πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας μεταξύ πομπού και δέκτη, κάνοντας τον YouTuber

ελκυστικό ως προς την προσωπικότητα, την εξωστρέφεια και την επικοινωνία με τους ακόλουθους του. Οι δέκτες, δένονται συναισθηματικά με τον αγαπημένο τους YouTuber, μοιράζονται κοινές απόψεις και νιώθουν οικεία και άνετα να μιλήσουν και να εκφραστούν. (Su et al., 2023)

Συμπερασματικά, οι τρεις γυναίκες ενώ φαινομενικά δεν έχουν πολλές ομοιότητες, έχουν έναν κοινό τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τα κοινωνικά ζητήματα. Έχουν επιλέξει έμπρακτα να βρίσκονται δίπλα στις μειονότητες, να τις υποστηρίζουν, να επιχειρηματολογούν και να καταδεικνύουν παραβατικές συμπεριφορές απέναντί τους. Η κάθε μια τους διαφορετική, και αντιπρόσωπος μιας διαφορετικής ηλικιακής ομάδας, έχουν σε γενικές γραμμές κοινή αντιμετώπιση σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα.

Οι τρεις γυναίκες έχουν μια ισχυρή παρουσία στον διαδικτυακό χώρο του YouTube με ένα κοινό που τις παρακολουθεί στενά και τις ακολουθεί. Ενώ πρόκειται για τρεις αρκετά διαφοροποιημένες προσωπικότητες, παρουσιάζουν πολλές κοινές απόψεις σχετικά με την ιδεολογία και το περιεχόμενο το οποία παράγουν. Ωστόσο, η κάθε μια ξεχωριστά προσφέρει μια διαφορετική οπτική γωνία σχετικά με το πως αντιμετωπίζεται το #metoo κίνημα αλλά και τις προσωπικές τους προσεγγίσεις και απόψεις.

Και οι τρεις τους τάσσονται υπέρ των θυμάτων είτε πρόκειται για γυναίκες είτε για άτομα της LGBTQ+ κοινότητας είτε για οποιοδήποτε άτομο ανήκει σε κάποια κοινωνική μειονότητα και βιώνει κακουχίες από τον κοινωνικό περίγυρο. Η Βενετία Καμάρα και η Μαίρη Συνατσάκη, παρουσιάζουν περισσότερα κοινά στοιχεία στους θεματικούς άξονες. Και οι δυο τους αποφασίζουν να μιλήσουν με επιστημονικά κριτήρια και με επιχειρηματολογία που βασίζεται σε επίσημες έρευνες προκειμένου να πείσουν με τον λόγο τους. Οι δυο τους θέτουν επί τάπητος ζητήματα ηθικής αλλά και ανάλυσης των κακοποιήσεων που διενεργούνται. Αντίθετα, η Σοφία Μουτίδου αναλύει τις κακοποιήσεις μέσα από το πρίσμα του χώρου της υποκριτικής, αναφέροντας πολλά περιστατικά που έχουν διενεργηθεί μπροστά στα μάτια της, χωρίς ωστόσο να αναφέρει πάντα τα ονόματα των πρωταγωνιστών. Διαθέτει μια πιο αυστηρή γλώσσα και πιο έντονο, αυθόρμητο και υβριστικό λεξιλόγιο. Καταπιάνεται με το θέμα του #metoo από διάφορες οπτικές γωνίες, όπως για παράδειγμα, τον λόγο για τον οποίο τα θύματα δεν μιλούν, καταδεικνύοντας τον δράστη τους. Δεν διστάζει σε πολλές περιπτώσεις να μιλήσει για συμφέροντα των θυμάτων και για πολλές συμπεριφορές που γίνονται αποδεκτές προκειμένου να υπάρξει μια εύνοια προς το άτομό τους.

Βασικός άξονας και των τριών δημιουργών είναι το κίνητρο και η ηθική κινητοποίηση των θυμάτων για να μιλήσουν ελεύθερα για ό,τι τους συνέβη. Η Βενετία Καμάρα και η Μαίρη Συνατσάκη, διαθέτουν πιο ήπιο και διαλλακτικό τρόπο προσέγγισης, με τη Μαίρη Συνατσάκη να παρακινεί τον κόσμο να απευθυνθεί σε δημόσιους φορείς που αναφέρει κάτω από το βίντεό της, είτε για καταγγελία είτε για ψυχολογική υποστήριξη είτε και για βοήθεια σε περιπτώσεις ανάγκης.

Η Σοφία Μουτίδου, επίσης παρακινεί το κοινό της και ταυτόχρονα δείχνει την δυσaréσκιά της προς την LGBTQ+ κοινότητα, καθώς όπως αναφέρει, δεν δείχνει την πρέπουσα σημασία και υποστήριξη στα θύματα, ενώ και οι ίδιοι αποτελούν μια κοινωνική ομάδα η οποία έχει βιώσει τέτοια περιστατικά.

Σχετικά με την εικόνα των βίντεο που παρουσιάστηκαν, πρέπει να αναφερθεί πως τόσο η Μαίρη Συνατσάκη όσο και η Σοφία Μουτίδου, πραγματοποιούν τα συγκεκριμένα βίντεο στον χώρο του σπιτιού τους. Η κινησιολογία είναι περιορισμένη και στατική ενώ υπάρχουν στιγμές υφολογικών και λεκτικών εξάρσεων, κυρίως σε ό,τι αφορά τη Σοφία Μουτίδου. Η τελευταία, χρησιμοποιεί το χιούμορ και τον αυτοσαρκασμό σαν μοτίβο στην αισθητική όλων των βίντεο που ανεβάζει και κατά συνέπεια και στα υπό μελέτη. Η Μαίρη Συνατσάκη χρησιμοποιεί το χιούμορ σε συγκεκριμένες στιγμές ενώ το βίντεο «Φεμινισμός, Ροζ βίντεο και Υποκρισία», παρατηρούνται λεκτικές εξάρσεις τις οποίες δεν τις συνηθίζει. Οι δύο γυναίκες, είναι ευρύτερα γνωστές λόγω της τηλεόρασης και μέσα από το YouTube εκφράζουν τον πιο προσιτό και οικείο εαυτό τους. Η Μ. Συνατσάκη, ενθαρρύνει το κοινό που την παρακολουθεί να της πει την γνώμη του στα σχόλια κάτω από το βίντεο, ενώ η Σοφία Μουτίδου έχει την άνεση να εκφράζεται αυθόρμητα και χωρίς τους περιορισμούς της τηλεόρασης και γι' αυτόν τον λόγο παρατηρείται να έχει πιο απλή και πρόχειρη συμπεριφορά και αμφίεση, κάτι που διαφέρει από την λάμψη που παρουσιάζεται στην τηλεόραση και τα λοιπά παραδοσιακά μέσα.

Αντίθετα, τα βίντεο της Βενετίας Καμάρα που μελετήθηκαν, έχουν γυριστεί σε στούντιο ως μέρος μιας ομιλίας (TedX «Be a human, not a sexist» ή ως μέρος podcast που ήταν καλεσμένη (ZoePreTv, «Φοβόμουν να βγω απ' το σπίτι» | KPIMA #23 ft. @VenetiaKamara) ή ως μέρος μιας σκηνοθετικής άποψης της ίδιας που εναλλάσσεται αναλογικά με το περιεχόμενο των βίντεο που αναρτά. Στο βίντεο «Πώς να αρέσεις στους άντρες» υπήρχε μια επιτηδευμένη σκηνοθεσία η οποία είχε σκοπό να μεταφέρει την σοβαρότητα και την ειρωνεία του βίντεο.

Προτιμάει να συνδυάζει το μήνυμα που θέλει να περάσει μέσα από ένα καλλιτεχνικό πρίσμα, βάζοντας και τη δική της ταυτότητα, όπως και στα υπόλοιπα βίντεο στο κανάλι της. Στην ομιλία στο TedX, φρόντισε με χιούμορ και ειρωνικό τρόπο να θέσει τα επιχειρήματά της με χαρακτηριστικό παράδειγμα το μπλουζάκι «δεν είναι όλοι οι άντρες έτσι». Στο «Φοβόμουν να βγω απ' το σπίτι», ήταν καλεσμένη στο κανάλι της Zoe Pre και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αντικατοπτρίζει την αισθητική της συγκεκριμένης Youtuber αλλά και του μέσου.

Και οι τρεις Youtubers αποτελούν την κύρια πηγή παραγωγής περιεχομένου και στα βίντεό τους, ενώ διατηρούν πολύ στενή επαφή με το κοινό που τους στέλνει μηνύματα ή τους αφήνει τα σχόλιά τους μέσω του διαλόγου σε αυτά αξιοποιώντας στον μέγιστο βαθμό την νέα τάξη πραγμάτων που ήρθε να παρουσιάσει η πλατφόρμα. Το YouTube, ως μέσο, όταν πρωτοεμφανίστηκε αποτελούσε το μέρος όπου ερασιτέχνες παραγωγοί περιεχομένου, εύκολα και γρήγορα, μπορούσαν να δημοσιεύουν βίντεο και περιεχόμενο, εκφράζοντας τον εαυτό τους και μιλώντας για θέματα που του ενδιαφέρουν. Έτσι, δόθηκε η ευκαιρία σε κόσμο που δεν ήταν επαγγελματίες και από τον χώρο της τηλεόρασης, να μπορεί να μετέχει στον δημόσιο λόγο και παράλληλα να έχει μια διαδραστικότητα με το κοινό που το παρακολουθεί, εκμηδενίζοντας τα στενά όρια μεταξύ πομπού και δέκτη. Αυτή αποτελούσε και τη βασικότερη διαφοροποίηση του YouTube από τα συντηρητικά και παραδοσιακά μέσα. Με την πάροδο των ετών και με την ευρεία αποδοχή και χρήση του YouTube, ολοένα και περισσότεροι επαγγελματίες των συντηρητικών μέσων ήθελαν να ενταχθούν στην κοινότητα του YouTube, είτε για να ακολουθήσουν τις τάσεις της εποχής είτε για να παράγουν το περιεχόμενο που ήθελαν οι ίδιοι χωρίς να υπακούν σε κάποια θεματολογική αντζέντα. Σήμερα, το YouTube έχει αποκτήσει και μια επαγγελματική υπόσταση η οποία άπτεται των διαφημίσεων και των εταιρειών που προσεγγίζουν τους Youtubers προκειμένου να διαφημιστούν. (Snickars & Vonderau, 2009, σ.)

Το κοινό, έχει περάσει, ανά τα χρόνια της ύπαρξης και δραστηριότητας των μέσων, στην κοινωνική συνείδησή ως ο παθητικός δέκτης που αποδέχεται ό,τι πληροφορία περνούν τα μέσα ενημέρωσης, έχοντας μάλιστα συνδυαστεί με την έννοια του σπιτιού και της συγκέντρωσης γύρω από την τηλεόραση με μια αδρανή και παθητική στάση απέναντι στην πληροφορία. Αντίθετα, ό,τι έχει να κάνει με τα κοινωνικά κινήματα, η δράση είναι απαραίτητη για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ένα κίνημα. Απαιτεί τη δραστηριοποίηση, την

ενεργητικότητα και την φωνή του πολίτη, για να μπορέσει να εκπληρώσει τον στόχο του. Σήμερα, όταν πρόκειται να μιλήσουμε για κοινό και για κοινωνικό κίνημα, οι δύο αυτές έννοιες δεν ζουν η μία ανεξάρτητα από την άλλη. Πλέον, η κατάσταση έχει αλλάξει και ίσως θα πρέπει να αναθεωρήσουμε τον διαχωρισμό που υπάρχει και που απαιτεί το κοινό καθηλωμένο σε μια τηλεόραση περιμένοντας να ακούσει τα νέα. Η συμμετοχή στα κανάλια του YouTube είτε με την παραγωγή περιεχομένου είτε με τον σχολιασμό των βίντεο επιβεβαιώνει αυτή τη θέση. Πλέον, ο δέκτης παίρνει και την ενεργή θέση του πομπού, συμμετέχει, διαφωνεί, συμφωνεί και δομεί μικροκοινότητες με βασικούς άξονες συγκεκριμένες θεματολογίες και ιδεολογίες. Ενδεχομένως, αυτή η περίπτωση να αποτελεί μόνο μια πλευρά του κοινού και να μην αντιπροσωπεύει το σύνολό του. Πιο συγκεκριμένα, τα εναλλακτικά μέσα ενημέρωσης έχουν έρθει για να αλλάξουν ριζικά τις υποθέσεις που είχαμε για το κοινό και τις συνήθειές του, έως τώρα. (Downing, 2000 σ. 9)

Τόσο η Μαίρη Συνατσάκη, όσο και η Σοφία Μουτίδου, έχουν περισσότερα χαρακτηριστικά vlogging στα βίντεο που μελετήθηκαν. Δηλαδή, μιας εύκολης παραγωγής βίντεο, κατά κύριο λόγο μονόλογος, που στην πλειοψηφία τους το μόνο που απαιτείται είναι μια κάμερα και ορισμένες δεξιότητες μοντάζ, σε αντίθεση με αντίστοιχα θέματα που παρουσιάζονται στην τηλεόραση που απαιτούν μια σειρά διαδικασιών μέχρι να βγει το τελικό αποτέλεσμα στο κοινό. (Snickars & Vonderau, 2009, σ.94)

Αντίθετα, η Βενετία Καμάρα, μη έχοντας εμπειρία στην τηλεόραση, έγινε ευρέως γνωστή αποκλειστικά μέσα από την πλατφόρμα. Από την αρχή τα βίντεο της είχαν επαγγελματικό χαρακτήρα χωρίς όμως να χάνουν την επαφή με το κοινό που την παρακολουθούσε. Μέχρι σήμερα συνεχίζει το ίδιο μοτίβο, διαμορφώνοντας ανά τακτά χρονικά διαστήματα το στούντιο που διαθέτει στο σπίτι της.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε πως και οι τρεις γυναίκες έχουν την τάση να καταπιάνονται με κοινωνικά ζητήματα και να εκθέτουν τον εαυτό τους μιλώντας για ζητήματα που πλήττουν καθημερινά την κοινωνία. Η Βενετία Καμάρα, παρουσιάζει μια αρκετά μεγάλη διαφοροποίηση συγκριτικά με τα πρώτα και τα νεότερα βίντεο στο κανάλι της. Ενώ στην αρχή υπήρχε μια τάση να εκφράζεται ακόμα και με εριστικό ύφος, στην συνέχεια ενώ διατήρησε τη θεματολογία και τις απόψεις της, φάνηκε να είναι πιο ήπια και διατηρώντας μεγαλύτερη ψυχραιμία στον τρόπο που εκφέρεται, στηρίζοντας τα επιχειρήματά της σε επίσημα δεδομένα και έρευνες. Με την πάροδο των ετών και όπως παραδέχτηκε και η ίδια, τα

κοινωνικά βίντεο όπως και τα ig stories περιορίστηκαν με αποτέλεσμα πλέον να μην έχει μεγάλη ποικιλία περιεχομένου σχετικά με τα κοινωνικά ζητήματα και το #metoo.

Η Μαίρη Συνατσάκη, έχοντας στο υπόβαθρο της, σπουδές ψυχολογίας, παρουσιάζει τα επιχειρήματά της με βάση ψυχολογικές έρευνες που έχουν γίνει στα θύματα αλλά και στους θύτες, ώστε να μην αφήνει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης. Το ύφος της είναι ψύχραιμο, ωστόσο δεν είναι λίγες οι φορές όπως στο βίντεο «Φεμινισμός, Ροζ βίντεο και Υποκρισία» στο οποίο υπήρχαν εξάρσεις τόσο λεκτικές όσο και υφολογικές. Τέλος, η Σοφία Μουτίδου, έχει έναν πιο απλό και καθημερινό λόγο, χαρακτηρίζεται από αυθορμητισμό, θυμό και χιούμορ ενώ στην πλειοψηφία τους τα επιχειρήματά της δεν βασίζονται σε κάποια έρευνα, αλλά στα βιώματά της στον χώρο της υποκριτικής.

Συμπεράσματα

Στην παρούσα έρευνα έγινε προσπάθεια μελέτης του περιεχομένου τριών διακεκριμένων Ελληνίδων Youtuber οι οποίες έχουν μεγάλη επιρροή και ισχυρό λόγο στην κοινότητα την οποία η κάθε μια αντιπροσωπεύει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι χιλιάδες followers και subscribers αλλά και η πληθώρα των σχολίων που δέχονται τα βίντεο που αναρτούν. Ενδεικτικά να αναφερθεί πως η Βενετία Καμάρα έχει 277 χιλιάδες subscribers στο YouTube και 187 χιλιάδες followers στο Instagram, η Μαίρη Συνατσάκη έχει 281 subscribers και 814 χιλιάδες followers ενώ η Σοφία Μουτίδου έχει 351 χιλιάδες subscribers και 273 χιλιάδες followers αντίστοιχα. Και οι τρεις γυναίκες έχουν δομήσει μια πιστή κοινότητα που τις ακολουθεί συνεχώς με τη Μαίρη Συνατσάκη και τη Σοφία Μουτίδου να έχουν πολύχρονη εμπειρία και στην τηλεόραση και να γίνονται συχνά θέμα συζήτησης τόσο στα social media όσο και στην τηλεόραση, με αφορμή κάποια δήλωσή τους ή βίντεο.

Ξεκινώντας, η Βενετία Καμάρα, ήδη από τις αρχές της καριέρας της ως YouTuber είχε δώσει ένα σαφές μήνυμα πως τάσσεται πάντα υπέρ των μειονοτήτων και εκφράζεται πάντα για τα κοινωνικά ζητήματα κυρίως για ό,τι έχει να κάνει με τη βία κατά των γυναικών. Όπως αναφέρει και η ίδια στη συνέντευξή της, παλαιότερα, στο ξεκίνημά της, ένιωθε όλο και περισσότερο την ανάγκη να εκφραστεί μέσω των κοινωνικών βίντεο και να περνάει μηνύματα σχετικά με ό,τι συμβαίνει στην κοινωνία. Ο λόγος της είχε εριστική διάθεση και ιδιαίτερα καυστική όπως για παράδειγμα στο βίντεο: «Πώς να αρέσεις στους άντρες», ωστόσο όσο περνούσε ο καιρός δημιουργούσε βίντεο, το περιεχόμενο των οποίων είχε λιγότερο θυμική

και ειρωνική διάθεση και περισσότερη επιχειρηματολογία βασιζόμενη σε επίσημες έρευνες. Ωστόσο, όπως αναφέρει και η ίδια σε απόσπασμα της συνέντευξής της που παρατέθηκε παραπάνω, ακόμα ένας λόγος για τον οποίο δεν προχωράει στη δημοσίευση τόσο πολλών κοινωνικών βίντεο είναι πως παρεκκλίνουν αρκετά από τη φύση και το ύφος των βίντεο που κάνει και το στυλ του καναλιού της, κάτι που μπορεί να θεωρηθεί μη ελκυστικό από τις εταιρείες που την παρακολουθούν και προτείνουν συνεργασίες. Παρόλα αυτά όμως, είναι γεγονός πως η άποψή της και η θέση της είναι αρκετά φανερά τόσο στο YouTube όσο και στο προσωπικό της προφίλ στο Instagram. «Τα πρώτα 4 χρόνια στην πορεία μου στο YouTube, έκανα τα περισσότερα κοινωνικά βίντεο γιατί ήμουν ακόμα πολύ παθιασμένη με την πλατφόρμα και ήθελα να ακουστούν περισσότερες φωνές. Τότε όμως, το YouTube ήταν ακόμα πολύ φρέσκια προσθήκη στην διασκέδαση του κόσμου, δεν ήταν εξοικειωμένοι με την έννοια του YouTuber και η ανωνυμία που τους προσέφερε η πλατφόρμα έκανε το YouTube έναν χαοτικό χώρο. Μέχρι τότε η διασκέδαση του κόσμου ήταν η τηλεόραση, στην οποία δεν μπορούσε να συμμετάσχει να απαντάει, να σχολιάζει. Τώρα μπορούσε να το κάνει αυτό. Ανώνυμα. Οπότε τα πρώτα χρόνια το κοινό ήταν πολύ επιθετικό στο YouTube, γιατί έμπαιναν όλοι. Από μικρά παιδιά μέχρι θυμωμένους ηλικιωμένους. Και το YouTube μετατράπηκε για κάποια χρόνια σε χώρο εκτόνωσης νεύρων για μια τεράστια μερίδα κόσμου. Πλέον έχουν μείνει οι άνθρωποι που πραγματικά θέλουν να παρακολουθήσουν τους αγαπημένους τους creators, ήρεμα και με σεβασμό. Έχουν φύγει όλοι αυτοί που ερχόντουσαν για να εκτονωθούν βρίζοντας, βαρέθηκαν, δεν είδαν ανταπόκριση. Επομένως στην αρχή, που πρώτον ο κόσμος ερχόταν για να ξεσπάσει και δεύτερον δεν υπήρχαν πολλά κοινωνικά βίντεο στην πλατφόρμα, έβλεπα αμέτρητα αρνητικά σχόλια σε αυτά τα βίντεο. Τα ποσοστά ήταν οριακά 50-50. Τα τελευταία 3-4 χρόνια όμως που ο κόσμος εκπαιδεύεται και εξοικειώνεται με περισσότερα θέματα γύρω από τον φεμινισμό και τον ρατσισμό, δεν υπάρχουν αρνητικά σχόλια -σχεδόν καθόλου. Στην αρχή το ένα αρνητικό σχόλιο πυροδοτούσε το άλλο. Τώρα, επειδή δεν υπάρχουν αρκετά νομίζω φοβούνται να μιλήσουν άσχημα γιατί ο υπόλοιπος κόσμος θα του επιτεθεί. Το ίδιο το κοινό πλέον γίνεται αντιδραστικό σε περιπτώσεις σεξιστικών σχολίων, και με χαροποιεί απίστευτα αυτή η εξέλιξη». Την παραπάνω θέση επιβεβαιώνει και η ανάλυση του περιεχομένου των βίντεο τόσο της Βενετίας Καμάρα όσο και των υπόλοιπων YouTubers. Όσο πιο παλιά ανατρέξουμε στο χρονολόγιο των κοινωνικών βίντεο στο YouTube τόσο πιο συχνά αρνητικά σχόλια θα βρούμε. Οι χρήστες, στα πρώτα υπό έρευνα βίντεο, ήρθαν αντιμέτωποι με μια πρωτόγνωρη άποψη περί φεμινισμού και ισότητας, την οποία πολύ λίγοι

ήταν εκείνοι οι οποίοι είχαν την άνεση και την ευχέρεια να μιλούν για τέτοιου είδους θέματα και οι θέσεις τους δέχονταν μια πληθώρα ποικιλόμορφων σχολίων- θετικών και αρνητικών, υποστηρικτικών και μη-. Ο κόσμος δεν είχε ακόμα «εκπαιδευτεί» σε αυτού του είδους το περιεχόμενο αλλά ούτε είχε έρθει αντιμέτωπος με αυτή την ιδεολογία, επομένως αντιδρούσε ενστικτωδώς και έχοντας σαν κινητήριο δύναμη αποκλειστικά τις απόψεις που είχε διαμορφώσει μέχρι εκείνη τη στιγμή η επικρατούσα κοινωνική αντίληψη.

Με το πέρασμα των ετών ωστόσο, και όταν όλο και περισσότερα κοινωνικά θέματα έκαναν την εμφάνισή τους στο προσκήνιο της κοινωνικής και δημόσιας ζωής, τα κοινωνικά βίντεο γίνονταν ολοένα και συχνότερα στο YouTube και από ολοένα και περισσότερους δημιουργούς. Από το 2021 κι έπειτα όπου ξεκίνησε και το ελληνικό #metoo, ο χώρος δέχτηκε μια πληθώρα κοινωνικών ζητημάτων που τέθηκαν επί τάπητος και ξεκίνησε η ενδελεχής και συνεχής συζήτησή τους. Έτσι, οι YouTubers συνέχισαν να αναφέρονται στα κοινωνικά προβλήματα και να «εκπαιδεύουν» το κοινό πάνω σε αυτά, με βάση επίσημη επιχειρηματολογία, επιστημονικές έρευνες αλλά και την κοινή λογική. Σταδιακά, ο κόσμος φαίνεται να άρχισε να αποδέχεται αυτού του είδους τις απόψεις ή αν δεν τις αποδέχτηκε, ένωθε ντροπή να σχολιάσει κάτι αρνητικό κάτω από ένα κοινωνικό βίντεο. Παράλληλα, ο κόσμος άρχισε να εκφράζει πιο ελεύθερα την άποψή του και να μοιράζεται τις προσωπικές του κακοποιητικές εμπειρίες, σχηματίζοντας μια κοινότητα, ένα κύμα υποστήριξης για το #metoo.

Η Μαίρη Συνατσάκη και η Σοφία Μουτίδου έχουν πολύχρονη παρουσία στην τηλεόραση και είναι πιο πολύ εξοικειωμένες με τις αρνητικές κριτικές και τα σχόλια που λαμβάνουν όλα αυτά τα χρόνια από το κοινό. Όπως έχει αναφέρει πολλές φορές η Μ. Συνατσάκη σε προσωπικά Instagram stories της, είναι πολλές οι φορές που έχει φοβηθεί και έχει τρομάξει με το κύμα αρνητικών και απειλητικών σχολίων που δέχεται, ωστόσο έχει μάθει να «φιλτράρει» αυτού του είδους την επιρροή και να κρατάει μόνο τα θετικά. Αντίστοιχα, η Σοφία Μουτίδου, από τότε που άνοιξε το κανάλι της στο YouTube έχει επιτύχει να εκφράζεται και να μιλάει για τα θέματα που θέλει. Κατά κύριο λόγο, ο τρόπος εκφοράς είναι χιουμοριστικός, αρκετά εριστικός και πολλές φορές χρησιμοποιώντας βωμολοχίες πάντα στα πλαίσια του χιούμορ. Διαθέτει αυτοσαρκασμό και είναι ιδιαίτερα ειλικρινής, αναγνωρίζοντας όπως παραδέχεται και η ίδια πως, πολλές φορές, η ειλικρίνειά της είναι ο λόγος που της κλείνουν πολλές πόρτες.

Η θεματολογία των βίντεο των είναι συγκεκριμένη και στις τρεις δημιουργούς περιεχομένου, ωστόσο η καθεμία το προσεγγίζει με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με την προσωπικότητα και την οπτική της γωνία. Το θέμα είναι το ελληνικό #metoo αλλά και διάφορα παρακλάδια αυτού, όπως για παράδειγμα η πατριαρχία, οι μειονότητες, η LGBTQ+ κοινότητα.

Είναι χαρακτηριστικό πως και οι τρεις γυναίκες έχουν έντονο ύφος όταν μιλάνε για κοινωνικά θέματα και ιδίως για το ελληνικό #metoo, καθώς φαίνεται πως επηρεάζονται προσωπικά από τα γεγονότα αλλά και από τη ροή του λόγου την ώρα του γυρίσματος. Πρέπει να αναφερθεί πως η Βενετία Καμάρα και η Μαίρη Συνατσάκη, εσκεμμένα προσπαθούν να προσαρμόσουν τα λεγόμενά τους σε επιστημονικά δεδομένα, βασιζόμενες σε διάφορες έρευνες. Από την άλλη μεριά η Σοφία Μουτίδου μιλάει εκ πείρας και με βάση όσων γνωρίζει από τον καλλιτεχνικό χώρο στον οποίο και ανήκει αλλά και από τα πολλά μηνύματα που δέχεται από πολλά θύματα που ζητούν την βοήθειά της. Η Σοφία Μουτίδου, εκτός από το να παίρνει θέση υπέρ των θυμάτων όπως κάνουν φυσικά και οι Βενετία Καμάρα και Μαίρη Συνατσάκη, προσπαθεί να δώσει κίνητρο τόσο στα θύματα όσο και στους μάρτυρες να μιλήσουν και να καταδείξουν τους θύτες. Προσεγγίζει παράλληλα το θέμα του φόβου που νιώθει το κάθε θύμα, με έναν ιδιαίτερο τρόπο, εκφράζοντας την αδυναμία της να μην μπορεί να κατανοήσει τους λόγους για τους οποίους φοβούνται, τουλάχιστον τώρα που φαίνεται η κατάσταση να είναι πιο ευνοϊκή.

Το λεξιλόγιο της Βενετίας και της Μαίρης είναι καθημερινό και απλό, χωρίς βωμολοχίες, ενώ ο λόγος τους είναι δομημένος, (φαινομενικά) καλά προετοιμασμένος και με συνεχή ροή. Αντίθετα, η Μουτίδου, είναι πιο αυθόρμητη και δεν είναι λίγες οι φορές που χρησιμοποιεί βωμολοχίες στη ροή του λόγου. Ο λόγος της φαίνεται να μην είναι προετοιμασμένος στις περισσότερες περιπτώσεις ενώ παράλληλα αποφεύγει το μοντάζ (ή τουλάχιστον το αποφεύγει σε μεγάλο βαθμό) με αποτέλεσμα το βίντεο να βγαίνει «αφιλτράριστο» και πιο «ωμό».

Πρέπει να σημειωθεί πως το κοινό του YouTube είναι εντελώς διαφορετικό από το αντίστοιχο κοινό που παρακολουθεί τηλεόραση. Λόγω της φύσης του, είναι επόμενο να προσελκύει ολοένα και νεότερο κόσμο που έχει σχέση και καλύτερη επαφή με την τεχνολογία, χωρίς αυτό όμως να αποτελεί κανόνα. Όπως αναφέρει και η συνεντευξιαζόμενη, στις αρχές στο YouTube υπήρχε μια χαοτική κατάσταση και οι χρήστες μπορούσαν μέσω της ανωνυμίας που προσφέρει το μέσο, να εκτονώνονται και να εκφράζονται ακριβώς γιατί στα συντηρητικά

μέσα, το κοινό δεν έχει φωνή και δικαίωμα έκφρασης. Αυτή η τάση, με τον καιρό άρχισε να διαβρώνεται και εν τέλει στο YouTube έμεινε ο κόσμος που πραγματικά τον ενδιαφέρει να διευρύνει τους ενημερωτικούς του ορίζοντες πάνω σε διάφορα θέματα και να ακούσει κι άλλες φωνές.

Συνοψίζοντας, τα συμπεράσματα που έχουν προκύψει κατόπιν της έρευνας μπορούν να περιγραφούν επιγραμματικά ως εξής:

- Οι γυναίκες YouTubers έχουν την ανάγκη να επικοινωνήσουν με τον κόσμο τα κοινωνικά ζητήματα που έχουν να κάνουν με το κίνημα #metoo και το κάνουν πράξη.
- Όσο πάμε πιο παλιά χρονολογικά στα βίντεο παρατηρούμε μεγαλύτερο δισταγμό στα σχόλια σχετικά με την αποδοχή των απόψεων που παρουσιάζονται καθώς το κοινό ερχόταν αντιμέτωπο με μια πρωτοφανή νέα τάξη πραγμάτων που δεν είχε συνηθίσει μέχρι τότε.
- Όσο περνούν τα βίντεο και όσο τα δημόσια δεδομένα και φαινόμενα γίνονται ολοένα και περισσότερο θέμα συζήτησης και αποδοχής φαίνεται πως ο κόσμος αφομοιώνει και αντιλαμβάνεται τα όσα λέγονται στα βίντεο των YouTubers.
- Αντίστοιχα, οι YouTubers με την πάροδο των ετών μιλούν με μεγαλύτερη επιχειρηματολογία και βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα και σε ψυχολογικούς παράγοντες για να υποστηρίξουν τα λεγόμενά τους, επομένως προσδίδουν μια πιο «εμπειριστατωμένη βάση» στα όσα αναφέρουν.
- Τα θετικά και υποστηρικτικά σχόλια είναι πολύ περισσότερα από τα αρνητικά και δίνεται το βήμα στους χρήστες να ταυτιστούν, να μοιραστούν και οι ίδιοι προσωπικές τους ιστορίες.
- Τα αρνητικά σχόλια υπάρχουν αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό και κατά κύριο λόγο στα παλαιότερα βίντεο.
- Τα θετικά σχόλια και τα σχόλια που παρουσιάζουν προσωπικές ιστορίες είναι κατά κύριο λόγο από γυναικεία προφίλ ενώ τα αρνητικά σχόλια μη αποδοχής, είναι κατά κύριο λόγο από ανδρικά προφίλ ή από ανώνυμα προφίλ.
- Παρόλη την πρόοδο και την αποδοχή, οι Βενετία Καμάρα και η Μαίρη Συνατσάκη είναι πιο συνεσταλμένες απ' ό,τι στο παρελθόν και δεν ανεβάζουν πια με την ίδια συχνότητα κοινωνικά βίντεο.

- Η Σοφία Μουτίδου εκφράζει περισσότερο την ανάγκη να επικοινωνεί τέτοιου είδους θέματα με το κοινό που την παρακολουθεί καθώς, όπως αναφέρει και η ίδια, δεν μπορεί να μένει αμέτοχη όταν κάτι γίνεται μπροστά στα μάτια της.
- Η θεματολογία των βίντεο και των τριών γυναικών είναι παρεμφερής, με μικρές αποκλίσεις
- Το ύφος και το λεξιλόγιο της Βενετίας και της Μαίρης είναι πιο επίσημο και ψύχραιμο, χωρίς να χάνουν την ψυχραιμία τους (εκτός από το αρχικό βίντεο της Βενετίας που είχε κατ' εξοχήν εριστική διάθεση)
- Η Σοφία Μουτίδου φαίνεται να είναι πιο αυθόρμητη και λιγότερο προσεκτική σε αυτά που θέλει να πει ενώ δεν διστάζει να μεταβαίνει από το ένα θέμα στο άλλο καλύπτοντας μια μεγάλη θεματολογία στην οποία θέλει να αναφερθεί.

Επίλογος

Είναι χαρακτηριστικό πως το YouTube αποτελεί εδώ και πολλά χρόνια το νέο μέσο ενημέρωσης αλλά και επικοινωνίας που ανεβαίνει ολοένα και περισσότερο διεκδικώντας σημαντικό μερίδιο από τα συντηρητικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Το κοινό, αποκτά ουσιαστική πρόσβαση στη διαμόρφωση της δημόσιας σφαίρας και έρχεται ακόμα πιο κοντά με τα αγαπημένα του πρόσωπα που έχει δει στην τηλεόραση ή σε οποιοδήποτε άλλο μέσο ενημέρωσης. Οι YouTubers από την άλλη μέσω της πλατφόρμας βρίσκουν έναν τρόπο να δομήσουν την προσωπική του φήμη που βασίζεται σε θεματολογική αντζέντα της επιλογής τους και όχι του καναλιού ή του μέσου για το οποίο εργάζονται. Επιτυγχάνεται η δημιουργία μιας κοινότητας λοιπόν από άτομα με κοινές απόψεις και θέσεις που ακολουθούν τον αγαπημένο τους YouTuber. Αυτή η κοινότητα επιδέχεται πολλαπλές αλλαγές και μορφοποιήσεις μέχρι την τελική της μορφή- αν αυτή υπάρχει πραγματικά-. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο περιεχόμενο των καναλιών των δημιουργών το οποίο θέλει, τουλάχιστον στην αρχή, κάποιο χρόνο ώστε να οριστεί με σαφήνεια και άρα να προσελκύσει το κατάλληλο κοινό. Τα κοινωνικά θέματα είναι μια θεματολογική κατηγορία που βρίσκεται πολύ συχνά στα βίντεο των ψηφιακών δημιουργών και μάλιστα είναι τα βίντεο που δέχονται κατά κύριο λόγο τα περισσότερα σχόλια- είτε θετικά είτε αρνητικά-. Ο λόγος είναι ότι στα σχόλια δίνεται η ευκαιρία στο κοινό να εκφραστεί, να διαμορφώσει την άποψη

του, να ανταλλάξει απόψεις και να επικοινωνήσει με τον υπόλοιπο κόσμο, με επίκεντρο το εκάστοτε θέμα. Δεν είναι λίγες φορές που τα βίντεο πυροδοτούν ακραία σχόλια τα οποία, συχνά, επηρεάζουν και το μελλοντικό περιεχόμενο των YouTubers. Είναι ενδιαφέρον να εξεταστεί σε μελλοντική έρευνα ο τρόπος με τον οποίο αυτά τα σχόλια μπορούν να διαμορφώσουν το περιεχόμενο των βίντεο καθώς και αν είναι πράγματι ειλικρινή τα όσα παρουσιάζονται στα βίντεο των YouTubers ή αν αποτελούν μέρος μιας επικρατούσας τάσης που με τον καιρό μεταβάλλεται και στρέφεται αλλού η προσοχή.

Παράρτημα

Συνέντευξη Βενετία Καμάρα, Youtuber

Ελληνίδες YouTubers μιλούν για το #metoo

1. Είσαι ήδη περίπου δέκα χρόνια στον χώρο του YouTube. Από την αρχή φαινόταν πως δεν φοβόσουν να υπερασπιστείς τις θέσεις και τις απόψεις σου με κάθε τρόπο, είτε καλλιτεχνικά είτε μέσω θεματικών βίντεο. Πόσο εύκολο/ δύσκολο ήταν αυτό λαμβάνοντας υπόψη ότι βρίσκεσαι σε δημόσια έκθεση;
2. Πώς σε επηρέαζαν και πώς σε επηρεάζουν τώρα τα αρνητικά σχόλια που έχουν να κάνουν με κοινωνικά θέματα και κυρίως με το #metoo;
3. Πώς πιστεύεις πως λαμβάνει το κοινό του YouTube τα βίντεο κοινωνικού περιεχομένου που δημιουργείς; Εκφράζονται πιο εύκολα τα θετικά ή τα αρνητικά σχόλια;
4. Πόσο εύκολο / δύσκολο είναι για μια γυναίκα YouTuber στην Ελλάδα να μιλήσει για κοινωνικά θέματα και δη για το #metoo;
5. Μιλάς όσο συχνά θα ήθελες για αυτά τα θέματα;
6. Πώς το ίδιο το YouTube αλλά και το Instagram «βοηθάει» σε αυτού του είδους περιεχόμενο; Πχ. ευκολία στη διαφήμιση ή αν έχει κάποιους περιορισμούς (όπως το περιστατικό που μου είπες με τη φωτογραφία της Britney Spears)
7. Σου είναι εύκολο να εκφράσεις 100% των απόψεών σου ή έχεις κάποιους ανασταλτικούς παράγοντες που σε περιορίζουν από το να εκφραστείς ελεύθερα;

8. Πιστεύεις οι άνδρες YouTubers θα έπρεπε να μιλούν για το #metoo περισσότερο;

9. Έχεις ποτέ φοβηθεί για τη σωματική σου ακεραιότητα λόγω κάποιου βίντεο που έχεις ανεβάσει που είχε να κάνει με την κακοποιητική συμπεριφορά που βιώνει η γυναίκα και τον σεξισμό;

10. Πώς το YouTube έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει νέες οπτικές και περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το #metoo συγκριτικά με τα υπόλοιπα μέσα μαζικής ενημέρωσης και να διαμορφώσει δυνητικά μια κοινωνία μακριά από τα κοινωνικά στερεότυπα και τη βία;

11. Το κοινό του YouTube είναι κατά κύριο λόγο άτομα νεαρής ηλικίας. Παρατηρείς διαφορετικές αντιλήψεις και διαφορετική έκφραση στα άτομα αυτά σε σχέση με όσα έχουμε συνηθίσει έως τώρα σαν Ελλάδα;

1 + 9. Τον πρώτο καιρό όταν άρχισα να κάνω βίντεο κοινωνικού περιεχομένου, δεν υπήρχαν αρκετοί creators που επικοινωνούσαν δημόσια τέτοια ζητήματα. Το κοινό ήταν συνηθισμένο στο να βλέπει

tutorial για μακιγιάζ (που έκανα κι εγώ), αστείες προκλήσεις, και σεξιστικά βίντεο τύπου Μπραφ. Επομένως, όταν άρχισα να μιλάω για φεμινισμό, lgbtq+ δικαιώματα, ρατσισμό, υπήρχε ένα τεράστιο κύμα με hate σχόλια, γιατί κυρίως οι άντρες creators είχαν ήδη πλάσει ένα κοινό που ειρωνεύεται και βγάζει μίσος προς αυτές τις ομάδες. Ήταν η εποχή που οι άντρες youtubers δεν είχαν κανένα όριο στο τι σημαίνει κωμωδία (βλ. μπραφ, μαλιάτσης, κονίλα/λιζα, "αρχηγός", λιναρας) και το κοινό δεν αντιδρούσε με αυτό, αντιθέτως γελούσε. Ο Λιναρας, ένας ακραία σεξιστής γιουτιουμπερ, είχε κάνει βίντεο-απάντηση στο βίντεό μου "πώς να αρέσεις στους άντρες" όπου ειρωνεύομαι σεξιστικά πρότυπα και αντιλήψεις. Ήταν από τα πρώτα βίντεο που έκανα με αντίστοιχο περιεχόμενο. Στο δικό του βίντεο εξέφραζε όλες τις σεξιστικές του απόψεις έναντι των δικών μου, στέλνοντάς μου απίστευτα μεγάλο κύμα αρνητικών σχολίων, που δεν έμειναν στα σχόλια. Χρησιμοποίησε μία φωτογραφία που είχε ανεβάσει ο tattoo artist μου με ένα underboob tattoo που έκανα τότε, και φαινόταν λίγο η καμπύλη του στήθους μου (με καλυμμένες τις ρώγες εννοείται) χωρίς να φαίνεται το πρόσωπό μου. Είχε ανεβάσει αυτήν την φωτογραφία σε ένα discord chat που έχει με το λεγόμενο army του, δηλαδή φανατισμένα 10χρονα αγοράκια, και την παρουσίαζε σαν

κρυφή, γυμνή μου φωτογραφία μου, ενώ ήταν κάτι που είχα δώσει συναίνεση για να το ανεβάσει ο καλλιτέχνης. Για μήνες έστελναν την φωτογραφία σε φίλους, γνωστούς, συγγενείς μου γράφοντας χυδαία σχόλια "ωραίες βυζάρες έχει η αδερφή σου" κλπ, έστελναν τον link της φωτογραφίας μέχρι και σαν σχόλια στα κανάλια άλλων γιουτιουμπερ. Και δεν με ενοχλούσε η φωτογραφία, αλλιώς δεν θα είχα δεχτεί να την ανεβάσει ο αρτιστ. Με ενόχλησε ότι την παρουσίαζαν σαν "γυμνη" φωτογραφία μου, σαν κάτι που βρήκε τυχαία κάποιος, και φυσικά η πρώτη τους αντίδραση ήταν να την ανεβάσουν παντού, όπως έκαναν και στην περίπτωση του ροζ βίντεο της Τούνη ή της Μαριπόζας. Όλο αυτό σταμάτησε όταν ανεβασα η ίδια την φωτογραφία αυτή στο instagram μου, και είδαν ότι δεν είναι κάτι για το οποίο ντρέπομαι. Σαν να τους πήρα την δύναμη. Αλλά στην ουσία η πρώτη αντίδραση του αντρικού κοινού στην Ελλάδα ήταν "πάμε να κάνουμε χειτ στην φεμινίστρια, πάμε να διαρρεύσουμε φωτογραφίες της". Και αυτή η νοοτροπία του αντρικού κοινού γύρω από τον φεμινισμό κράτησε για τουλάχιστον 4 χρόνια. Το peak ήταν όταν άρχισα να έχω απειλητικά σχόλια στο κανάλι μου για μήνες που έλεγαν "ξέρουμε που μένεις, έρχονται βιασμοί, πρόσεχε το βράδυ όπως γυρνάς γιατί θα σε τσακίσουμε". Σε μερικά σχόλια είχα δει να γράφουν την αληθινή οδό μου τότε, οπότε φοβήθηκα τόσο για την ακεραιότητά μου που έκανα μήνυση κατ' αγνώστου. Ενημέρωσα την Δίωξη ηλ. εγκλήματος για τα μηνύματα και μου είπαν ότι για να μπορέσουν να μου πουν τα στοιχεία της διεύθυνσης IP και να βρούμε ποιοι γράφουν αυτά τα μηνύματα, πρέπει να κάνω μήνυση κατ' αγνώστου πρώτα. Έκανα την μήνυση και μετά η Δίωξη δεν μου ξαναπάντησε ποτέ. Για μήνες δεν γυρνούσα μόνη στο σπίτι αφού ηξεραν την οδό μου, μέχρι που 6 μήνες μετά με κάλεσε η αστυνομία για κατάθεση και γελούσαν με την υπόθεση. Η εισαγγελέας μάλιστα ρώτησε "τελικά σας συνέβη κάτι"; Άρα έπρεπε πρώτα να πάθω κάτι και μετά να ασχοληθούν.

2. Τα σόσιαλ μίντια σε αυτήν την φάση προσφέρουν ό,τι δεν προσφέρει η δικαιοσύνη. Μπορεί ο Λιγνάδης, ο Φιλιππίδης, οι γυναικοκτόνοι να μην είναι στην φυλακή, αλλά ασκείται μια ακραία κριτική και προς αυτά τα άτομα, και προς ολόκληρη την κυβέρνηση που μένει απραγής. Εάν δεν υπήρχαν τα σόσιαλ μίντια θα υπήρχε μόνο το ξέπλυμα της τηλεόρασης, τώρα όλος ο κόσμος έχει έστω φωνή. Και χαίρομαι απίστευτα που αυτή η φωνή είναι και αμέτρητων γυναικών που λένε τις προσωπικές τους εμπειρίες, και τις λένε δημόσια ακριβώς επειδή δεν τις άκουσε η δικαιοσύνη και θέλουν είτε να βρουν το δίκιο τους είτε να προστατεύσουν άλλες γυναίκες. Αυτό σε καμία

περίπτωση δεν επηρέασε εμένα ως προς το πώς θα εκφράσω κάποια απόψή μου. (δες εδώ και απάντηση 5 όμως). Έχω διαμορφώσει το κοινό μου έτσι ώστε να είμαστε άνθρωποι με παρόμοιες αντιλήψεις. Πολλές φορές γινόμενουν επίτηδες εριστική με τα ποστ μου περί φεμινισμού, με σκοπό να με κάνουν unfollow όσοι έχουν απαρχαιωμένες αντιλήψεις. Έχω κάνει μέχρι και ποστ που λέω κυριολεκτικά "όσοι γελάγατε με τον πόλεμο στην Ουκρανία, και λέγατε "εγώ φιλοξενώ στο σπίτι μου ουκρανες", κάντε με unfollow." Σκέφτομαι πρώτα τι κοινό θέλω να έχω (έξυπνες γυναίκες) και πράττω αντιστοίχως. Προτιμώ να έχω λιγότερους ακόλουθους αλλά με μυαλό στο κεφάλι τους, παρά περισσότερο κοινό με αποκρουστικές απόψεις. Ξέρω ότι στο προφίλ μου δεν θα δω μήνυμα "ναι αλλά και αυτήν την βιάσαν γιατί είχε πάει στο πάρτυ, άρα τα θελε και τα παθε". Και επειδή δεν τα βλέπω αυτά τα σχόλια στον δικό μου ιντερνετικό κόσμο, σοκαρομαι όταν το βλέπω στο facebook, σε άλλα ποστ -αηδιάζω με την ίδια την ανθρωπότητα που έχουν το πιο ισχυρό όπλο στα χέρια τους, το ίντερνετ και τις γνώσεις που μπορεί να σου προσφέρει, και εκείνοι χρησιμοποιούν αυτό το όπλο για να πυροβολούν άλλους. Δεν μπαίνω σε πλατφόρμες όπως το φεισμπουκ για να προστατέψω την δική μου ψυχολογία, από το πόσο πολύ με επηρεάζουν σαν άνθρωπο και όχι σαν γιουτιουμπερ, τέτοια μηνύματα που αποδεικνύουν πόσο χρειαζόμαστε ακόμα για να λεγόμαστε άνθρωποι.

3. Τα πρώτα 4 χρόνια στην πορεία μου στο YouTube, έκανα τα περισσότερα κοινωνικά βίντεο γιατί ήμουν ακόμα πολύ παθιασμένη με την πλατφόρμα και ήθελα να ακουστούν περισσότερες φωνές. Τότε όμως, το γιουτιουμπ ήταν ακόμα πολύ φρέσκια προσθήκη στην διασκέδαση του κόσμου, δεν ήταν εξοικειωμένοι με την έννοια του youtuber και η ανωνυμία που τους προσέφερε η πλατφόρμα

έκανε το γιουτιουμπ έναν χαοτικό χώρο. Μέχρι τότε η διασκέδαση του κόσμου ήταν η τηλεόραση, στην οποία δεν μπορούσε να συμμετάσχει ο κόσμος, να απαντάει, να σχολιάζει. Τώρα μπορούσε να το κάνει αυτό. Ανώνυμα. Οπότε τα πρώτα χρόνια το κοινό ήταν πολύ επιθετικό στο γιουτιουμπ, γιατί έμπαιναν όλοι. Από μικρά παιδιά μέχρι θυμωμένους ηλικιωμένους. Και το γιουτιουμπ μετατράπηκε για κάποια χρόνια σε χώρο εκτόνωσης νεύρων για μια τεράστια μερίδα κόσμου. Πλέον έχουν μείνει στο γιουτιουμπ οι άνθρωποι που πραγματικά θέλουν να παρακολουθήσουν τους αγαπημένους τους creators, ήρεμα και με σεβασμό. Έχουν φύγει όλοι αυτοί που ερχόντουσαν για να εκτονωθούν βρίζοντας, βαρέθηκαν, δεν είδαν ανταπόκριση. Επομένως στην αρχή, που 1ον ο κόσμος ερχόταν για να

ξεσπάσει και 2ον δεν υπήρχαν πολλά κοινωνικά βίντεο στην πλατφόρμα, έβλεπα αμέτρητα αρνητικά σχόλια σε αυτά τα βίντεο. Τα ποσοστά ήταν οριακά 50-50. Τα τελευταία 3-4 χρόνια όμως που ο κόσμος εκπαιδεύεται και εξοικειώνεται με περισσότερα θέματα γύρω από τον φεμινισμό και τον ρατσισμό, δεν υπάρχουν αρνητικά σχόλια -σχεδόν καθόλου. Στην αρχή το ένα αρνητικό σχόλιο πυροδοτούσε το άλλο. Τώρα, επειδή δεν υπάρχουν αρκετά νομίζω φοβούνται να μιλήσουν άσχημα γιατί ο υπόλοιπος κόσμος θα του επιτεθεί. Το ίδιο το κοινό πλέον γίνεται αντιδραστικό σε περιπτώσεις σεξιστικών σχολίων, και με χαροποιεί απίστευτα αυτή η εξέλιξη.

4 + 10. Σήμερα είναι πιο εύκολο να μιλήσει κάποια γιουτιουμπερ για το μί του, σε σχέση με λίγα χρόνια πριν. Όπως κι έκανε η Αμι Γιαμι, η Ιωαννα Τούννη, η Ελενα Κρεμλίδου. Είναι πολύ μεγάλη η στήριξη των γυναικών (κυρίως), που δίνουν μεγαλύτερη δύναμη σε ολόένα και περισσότερες γυναίκες να εκφράζουν δημόσια τις δικές τους εμπειρίες. Δυστυχώς στα σχόλια των αντίστοιχων βίντεο υπάρχουν πολλές γυναίκες που ταυτίζονται με το στόρι και γράφουν στα σχόλια και δικές τους καταστάσεις (revenge porn, stalkers, κλπ). Χαίρομαι που τα θύματα παίρνουν πρόσωπο, σάρκα και οστά. Γιατί μέχρι πρότινος λέγαμε "διέρρευσε πορνό βίντεο της Τούννη", σαν να έγινε δια μαγείας. Όχι σαν να το διέρρευσε ένας άντρας, αλλά σαν να συνέβη από μόνο του. Πλέον βγαίνουν οι γυναίκες και λένε "ο Στάθης Παναγιωτόπουλος διέρρευσε εκδικητική πορνογραφία". Υπάρχει ένας ένοχος, ενώ μέχρι τότε υπήρχε ένα παθητικό ρήμα - βιάστηκε/ξυλοκοπήθηκε/σκοτώθηκε γυναίκα. Τώρα αρχίζει να μετατρέπεται σε "ο τάδε

βίασε/ξυλοκόπησε/σκότωσε γυναίκα, και είναι πολύ σημαντικό βήμα στο να μετακινείται το βλέμμα και η συζήτηση εκεί που πρέπει - όχι στην βιασμένη γυναίκα, αλλά στον βιαστή. Γιατί το να ακούγεται μόνο το "βιάστηκε γυναίκα" ακούγεται μετά από ένα σημείο σαν να φταίει η γυναίκα. Η χρήση των λέξεων στα παρασοδιακά μίντια είναι τόσο προσεγμένη, που καλύπτεται η ενοχή των αντρών στο έγκλημα, και η ευθύνη ρίχνεται στην γυναίκα που βιάστηκε. Έχει άλλη βαρύτητα το "άντρας βίασε", σε σχέση με το "γυναίκα βιάστηκε". Και αρχίζουμε να μπαίνουμε σε αυτήν την κατεύθυνση, έτσι όπως το βλέπω εγώ.

5 + 7. Θα ήθελα να μιλάω περισσότερο για αυτά τα θέματα, όμως υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που με κρατάνε πίσω. Πρώτον, την περίοδο που μιλούσα πιο συχνά για αυτά τα θέματα ήμουν πάντα θυμωμένη, διάβαζα τόσες πολλές ειδήσεις ανά τον κόσμο, που έκανε απίστευτα κακό στην ψυχολογία μου, ως άτομο με μεγάλη ενσυναίσθηση. Εγωιστικό;

Σίγουρα, αλλά για να κάνω καλό στον εαυτό μου έπρεπε να μπλοκαρω για ένα διάστημα αυτές τις ειδήσεις από το οπτικό μου πεδίο. Δεύτερον, και ίσως το πιο αποτρεπτικό. Το κοινό στο YouTube έχει την εντύπωση, ότι αν μιλήσεις για ένα κοινωνικό θέμα που σε αγγίζει αρκετά, μετά πρέπει να μιλάς για όλα τα θέματα και να είσαι ολόσωστος στον τρόπο ζωής σου. Δηλαδή, είχα σχόλια που απαιτούσαν να μιλήσω και για το πρόβλημα με τους άστεγους, με την ανεργία κλπ όταν μίλησα για το black lives matter. Άσχετο κοινωνικό πρόβλημα; Ναι. Αλλά σου λέει "αν είναι να μας πεις πόσο δύσκολα περνάνε οι μαύροι, πρέπει να μας πεις πόσο δύσκολα περνάνε οι Έλληνες άστεγοι". Και με εκνεύριζε απίστευτα αυτή η νοοτροπία του μέσου Έλληνα. Επίσης, το κοινό περιμένει από τις γυναίκες που μιλάνε για κοινωνικά θέματα να είναι μητέρες τερεζες. Μιλάω για τα δικαιώματα των γυναικών; Μετά μου λένε "γιατί ψώνισες απο την adidas που είναι made in china, και τα φτιάχνουν γυναίκες που δεν πληρώνονται καλά;". Δηλαδή, δεν κουνάνε το δάχτυλο στον εαυτό τους που γράφουν αυτό το σχόλιο από το made in china κινητό τους, αλλά τους ενοχλώ εγώ που επειδή μίλησα για φεμινισμό δεν μπορώ να ψωνίσω τίποτα στον κόσμο, αφού όλα φτιάχνονται στην Κίνα. Λέω ότι δεν τρώω κρέας, και μου λένε "γιατί έχεις σκύλο που είναι ράτσα;". Γενικά, αν μιλήσεις για κάτι μετά περιμένουν στην γωνία για να σου πετάξουν χίλιες δύο βόμβες. Που κάποια έχουν βάση, αλλά τα περισσότερα είναι απλώς η διάθεση του κόσμου να σου πει οτι αφού είσαι ευαισθητοποιημένος με ένα θέμα, πρέπει να σώσεις μόνοι σου ολόκληρο τον πλανήτη και γω να σε κρίνω από τον καναπέ μου. Δεν θα πουν αντίστοιχα σχόλια σε άντρες γιουτιουμπερς. Δεν θα μπουκ στον Μαλιάτση να μην χρησιμοποιεί σεξιστική ορολογία, αλλά θα πουν στις γυναίκες "εσύ πρέπει να είσαι τέλεια σε όλα". Και αυτή η πίεση για τελειότητα με εξουθένωσε μετά από ένα σημείο, και με ώθησε στο να μην μιλάω όσο συχνά θα ήθελα. Το κοινό ξεχνάει κάποιες φορές ότι μια γυναίκα που ασχολείται πχ. με το μακιγιάζ, μπορεί να έχει κι άλλα ενδιαφέροντα και αποψεις -νομίζουν ότι ολος μας ο εγκέφαλος γυρίζει γύρω από τα καλλυντικά. Ή αν μιλάς για κοινωνικά θέματα, τους φαίνεται παράδοξο να σου αρέσει το μακιγιάζ. Είναι λίγο μπερδεμένοι ως προς την πολύπλευρη φύση του ανθρώπου. Και ζον, αν μιλάω συνέχεια για τέτοια ζητήματα το προφίλ μου θα γίνει πολύ "κοινωνικό/πολιτικό, και θα χάσει τον πραγματικό του χαρακτήρα που είναι η παραγωγή περιεχομένου γύρω από lifestyle. Δεν πρέπει να ξεχνάω ότι είναι η δουλειά μου, και ένα τόσο vocal προφίλ, δεν είναι πολύ ελκυστικό στις εταιρείες. Δεν ξεκίνησα το κανάλι μου αποκλειστικά για να μιλάω για κοινωνικά θέματα αλλά για να εκτονώσω την δημιουργικότητά μου, οπότε δεν ήθελα να πάρει αυτήν την κατεύθυνση.

6. Οι πλατφόρμες δεν είναι έτοιμες να διαχειριστούν το πόσοι άνθρωποι υπάρχουν στα σόσιαλ μίντια. Όταν αιτούμαστε να γίνει έλεγχος (όταν κάνουμε ριπόρτ) σε ένα προσβλητικό βίντεο, το YouTube θα κάνει πάρα πολύ καιρό να απαντήσει. Όσες αναφορές έχω κάνει στο ινστα για σεξιστικό σχόλιο/μήνυμα/ποστ, απορρίπτονται. Μία φορά είχα κάνει σκρινσοτ ένα σεξιστικό σχόλιο που άφησε ένας άντρας σε μία φωτογραφία μου. Και ανέβασα σε στόρι το σχόλιό του, για να δείξω τι σχόλια δέχεται μια γυναίκα στα σόσιαλ μίντια. Το ινστα αντί να κατεβάσει το σχόλιό του, κατέβασε το στόρι μου και μπλόκαρε το προφίλ μου για 3 μέρες, λέγοντας ότι έκανα προσβλητικό σχόλιο. Άρα πήρε η γυναίκα το φταίξιμο για το σχόλιο που έκανε ο άντρας.

11. Η gen Z γενιά έχει τα καλύτερα δυνατά ερεθίσματα που είχε οποιαδήποτε άλλη γενιά μέχρι στιγμής. Βλέπουν γυναίκες να μιλάνε όταν κακοποιούνται, ακούνε εμάς που τους λεμε "είναι οκ να λες όχι σε οτιδήποτε δεν θες να κάνεις πχ στην σεξουαλική σου ζωή", πράγματα που ακόμη κι εμείς δεν τα είχαμε μεγαλώνοντας. Αυτό βοήθησε στο να διαμορφωθεί σταδιακά μια γενιά με standards για το πώς θέλει να ζει και να αντιμετωπίζεται είτε από τον συνάνθρωπο είτε από την κυβέρνηση. Η νέα γενιά έχει ουσιώδεις απαιτήσεις, και μόνο τότε έρχονται ουσιαστικές αλλαγές.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Κάλφα, Μ. Κ. (2022). *Φύλο, σώμα και πολιτική* (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Κάλφα, Μ., Χατζηφωτίου Σ. (2021) Η αποτύπωση της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας στον δημόσιο λόγο Στο Ν. Βαΐου, Μ. Πετράκη, Μ. Στρατηγάκη (επιμ) Έμφυλη Βία-Βία κατά των γυναικών. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Ρήγου, Μ. (2014). Από την ψηφιακή επανάσταση στην ψηφιακή επιτήρηση. Νέα μέσα, δημοσιότητα και πολιτική. εκδ. Σιδέρη, Αθήνα.

Mary Sinatsaki (2021). *Φεμινισμός, Ροζ Βίντεο και Υποκρισία*. ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=kvDLR6JC4jg>

Mary Sinatsaki (2021). *Γιατί Μίλησε Τώρα Η Σοφία*. Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=Igl-arNSqR4&t=1229s>

Mary Sinatsaki (2022). *Πρόσεχε κοπέλα μου*. Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=PlnHm5CA7SU>

Venetia Kamara (2017). *Πώς να αρέσεις στους άντρες*. Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=yf-XOQR9tHk&t=2s>

Linaras THC, (2018). *Φεμινίστρια δίνει μαθήματα ζωής*. Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=ql7nNviluR8&t=2s>

TEDx Talks, (2020). *Be a human, not a sexist.* /Venetia Kamara/ TEDxMaviliSquareSalon. Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=FCuq9tOmP3I>

“Φοβόμουν να βγω απ’ το σπίτι” | KPIMA #23 ft. @VenetiaKamara . (2021, April 14). Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=BO6Krhg8FEM>

Video 156. *Η σιωπή ποτέ δεν ήταν χρυσός (για να το βουλώσουμε μας το ‘λέγαν)* | Sofia Moutidou.(2021). Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=ZgSBvAk9Cp8>

Sofia Moutidou, (2021). *Video 155. Κατά παντός υπευθύνου.* | Sofia Moutidou. Ανακτήθηκε από <https://www.youtube.com/watch?v=jlSmjyPX478&t=1796s>

Ξενόγλωσση

Chen, C.-P. (2016). Forming digital self and parasocial relationships on YouTube. *Journal of Consumer Culture*, 16(1) ,232–254. <https://doi.org/10.1177/1469540514521081>

Downing, J. D. (2000). *Radical media: Rebellious communication and social movements*. Sage.

Lindgren, S. (2019), *Movement Mobilization in the Age of Hashtag Activism: Examining the Challenge of Noise, Hate, and Disengagement in the #MeToo Campaign*. *Policy & Internet*, ανακτήθηκε από https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/poi3.212?saml_referrer

Sayej, N. (2017, December 1). *Alyssa Milano on the #MeToo movement: “We’re not going to stand for it anymore.”*

Retrieved from <http://www.theguardian.com/culture/2017/dec/01/alyssa-milano-mee-too-sexual-harassment-abuse>

PEREIRA, S., MOURA, P., & FILLOL, J. (2018). El fenómeno de los YouTubers: ¿qué hace que las estrellas de YouTube sean tan populares entre los jóvenes? Fonseca, Journal of Communication, 0(17), 107. <https://doi.org/10.14201/FJC201817107123>

Zimmermann, D., Noll, C., Gräßer, L., Hugger, K. U., Braun, L. M., Nowak, T., & Kaspar, K. (2020). Influencers on YouTube: a quantitative study on young people's use and perception of videos about political and societal topics. *Current Psychology*, 1-17.

Get To Know Us | History & Inception. (n.d.). Me Too. Movement. <https://metoomvmt.org/get-to-know-us/history-inception/>

Su, B.-C., Wu, L.-W., & Wu, J.-P. (2022). Exploring the Characteristics of YouTubers and Their Influence on Viewers' Purchase Intention: A Viewers' Pseudo-Social Interaction Perspective. *Sustainability*, 15(1), 550. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/su15010550>

Snickars, P., & Vonderau, P. (2009). *The youtube reader*. Kungliga biblioteket.